

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΜΑΡΕΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ 4Η ΔΙΕΘΝΗ

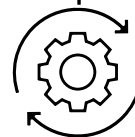
**ΚΡΙΣΗ, ΕΘΝΟΛΑΪΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΠΕΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΜΟΡΙΑ
Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΡΑΤΗ ΤΟΥΣ!**

Κρατάτε στα χέρια σας το πρώτο τεύχος του “Τέσσερα”, περιοδικής έκδοσης αφιερωμένης στον “επαναστατικό μαρξισμό και την 4η Διεθνή”. Το περιοδικό αυτό εκδίδεται από τη μόνιμη δημόσια Τεταρτοδιεθνιστική Προγραμματική Τάση της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος, ελληνικού τμήματος της 4ης Διεθνούς. Σκοπός του είναι να ανασυγκροτήσει τη δημόσια παρουσία του πολιτικού λόγου της 4ης Διεθνούς στην Ελλάδα καθώς το περιοδικό Σπάρτακος έχει παύσει να επιτελεί αυτό το ρόλο. Οι λόγοι πίσω από αυτή την έκδοση είναι αλληλένδετοι με τους λόγους που οδήγησαν στη συγκρότηση της ΤΠΤ σε πρώτη φάση. Το ιδρυτικό κείμενο της Τάσης, που έχει αναρτηθεί στο blog της στην ιστοσελίδα <https://okdetpt.wordpress.com/2017/12/26/>, ρίχνει φως στις αιτίες της δημιουργίας της, αλλά αφορά λίγες και λίγους, την εσωτερική συζήτηση μιας πολιτικής οργάνωσης της διεθνιστικής αριστεράς. Τα κείμενα, οι πολιτικές αποφάσεις, οι αναλύσεις και οι παρεμβάσεις της 4ης Διεθνούς αφορούν περισσότερες και περισσότερους ανάμεσα στις πρωτοπόρες αγωνίστριες και αγωνιστές των κινημάτων στην Ελλάδα. Για αυτό, φιλοδοξούμε

- Να μεταφέρουμε στην ελληνική γλώσσα μερικές από τις καλύτερες αναλύσεις στο διεθνή τύπο της 4ης Διεθνούς και τις επίσημες τοποθεσίες της στο διαδίκτυο
- Να γίνει το “4” γέφυρα με ευρύτερες δυνάμεις της αντικαπιταλιστικής και διεθνιστικής αριστεράς και να συμβάλει στο διάλογο γύρω από τα ζητήματα ανασυγκρότησης των κινημάτων και της πολιτικής αριστεράς στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και τον κόσμο σε μια διεθνιστική προοπτική
- Να συμβάλλουμε με τις δικές μας απόψεις στην κριτική μαρξιστική ανάλυση της σημερινής κατάστασης στην Ελλάδα και αλλού στο πλαίσιο των προβληματισμών που αναπτύσσονται στην 4η Διεθνή

Ελπίζουμε το “4” να γίνει ένα μικρό θεωρητικό όπλο στην πάλη για την κοινωνική χειραφέτηση που περνάει σήμερα από τους εργατικούς αγώνες ενάντια στην επίθεση των καπιταλιστών, τους αγώνες για την υπεράσπιση των μεταναστών/ών και των προσφύγων, για τα δικαιώματα των γυναικών, των LGBT, των μειονοτήτων, ενάντια στο φασισμό, το ρατσισμό και τον εθνικισμό. Ιδού!

Κρίση, εθνολαϊκισμός και αριστερά

Το κείμενο αυτό αποτελεί συντομευμένη και ελαφρά τροποποιημένη έκδοχή της πολιτικής απόφασης που πρότεινε η Τεταρτοδιεθνιστική Προγραμματική Τάση στην πρόσφατη συνδιάσκεψη της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος (Νοέμβριος 2018) και η οποία μειοψήφησε. Όλα τα κείμενα που κατατέθηκαν στη συνδιάσκεψη καθώς και η απόφαση που ψηφίστηκε μπορούν να βρεθούν στο site της οργάνωσης.

Η παγκόσμια οικονομική συγκυρία

Πάνω από την παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία βαθαίνει η σκιά νέων απειλών. Η πρώτη και σοβαρότερη είναι η αύξηση των επιτοκίων της αμερικάνικης FED και ο τερματισμός του προγράμματος “ποσοτικής χαλάρωσης” της ΕΚΤ από το νέο έτος. Οι κινήσεις αυτές, υποτιθέμενα βγαλμένες από τα εγχειρίδια μακροοικονομικής διαχείρισης πληθωριστικών πιέσεων, υπόρρητα σκοπεύουν να πειθαρχήσουν δημοσιονομικά ΗΠΑ και ΕΕ, αλλά στην πράξη θέτουν σε κίνδυνο τις αναδυόμενες οικονομίες με υψηλά ποσοστά δανεισμού σε ξένα νομίσματα, προπάντων σε δολάριο. Τουρκία και, δευτερευόντως, Ινδία και Αργεντινή είναι τα πρώτα θύματα αυτής της πολιτικής και είδαν την αξία των νομισμάτων τους να βυθίζεται. Έπονται άλλες αφρικανικές και λατινοαμερικανικές χώρες. Τα προηγούμενα χρόνια δανείζονταν ασύστολα χάρη στο φθηνό χρήμα που οι ανεπτυγμένες οικονομίες έριχναν στο παγκόσμιο νομισματικό σύστημα, περίπου 2 τρις δολάρια κάθε χρόνο. Η πίεση θα φέρει επιβράδυνση της παγκόσμιας ανάπτυξης που είχε τους προηγούμενους μήνες ενισχυθεί με τη μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων από τον Τραμπ και το ράλι των μετοχών στη Wall Street αλλά η χειροτέρευση του βιοτικού επιπέδου για εκατομμύρια ανθρώπους στις λεγόμενες αναδυόμενες οικονομίες και αναπτυσσόμενες χώρες θα είναι δραματική. Ένα νέο κραχ δεν μπορεί να αποκλειστεί, παρότι οι αλληγές είναι δρομοδογημένες εδώ και καιρό, από μια επίδραση-σοκ της “διόρθωσης” πάνω στις δυσθεώρητα υπερτιμημένες χρηματιστηριακές αξίες των μετοχών στα μεγάλα χρηματιστήρια.

Η δεύτερη απειλή είναι εκείνη ενός εμπορικού πολέμου δασμών στη λογική συνεχών οικονομικών αντιποίνων ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και τους “άλλους”. Η πολιτική της τέχνης του deal, της τραμπικής εκδοχής της τακτικής “καρότο και μαστίγιο”, παρά την ωμότητα της, έχει επιφέρει ορισμένα θετικά βραχυμεσοπρόθεσμα αποτελέσματα για τις ΗΠΑ όπως η νέα εμπορική συμφωνία με τη Νότιο Κορέα και, κυρίως, η υποκατάσταση της NAFTA με την USMCA (ζώνη ελεύθερου εμπορίου ΗΠΑ-Καναδά-Μεξικού). Ήδη η αντίδραση της Κίνας στο τελευταίο σαρωτικό κύμα αμερικάνικων δασμών θεωρήθηκε μετριοπαθής. Ενδεχομένως το μπραντεφέρ γύρω από τους δασμούς να μην πηλξεί αρκετά την παγκόσμια ανάπτυξη. Θα δούμε παρακάτω τις κοινωνικές και γεωπολιτικές διαστάσεις της τραμπικής οικονομίας. Σε οικονομικό επίπεδο ωστόσο συντελεί στην αποδόμηση του διεθνούς πλαισίου συνεργασίας μεταξύ μεγάλων και μικρότερων δυνάμεων που επέτρεψε την πραγματιστική διαχείριση της κρίσης την προηγούμενη δεκαετία.

Η τρίτη απειλή αφορά ξανά την ανακίνηση της κρίσης της Ευρωζώνης με την αντιπαράθεση γύρω από τον ιταλικό προϋπολογισμό ανάμεσα στη συμμαχική κυβέρνηση Πέντε Αστέρων – Λέγκα και τις Βρυξέλλες. Η αύξηση του κόστους δανεισμού του ιταλικού δημοσίου από τις αγορές ως σωφρονιστικό μέτρο κατά της αύξησης των δημοσίων δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ πάνω από τα όρια που θέτουν οι “κανόνες” της ΕΕ μπορεί να κλιμακωθεί σε τραπεζική κρίση ικανή να βάλει φωτιά στην πυριτιδαποθήκη της ευρωζώνης. Μια υποχώρηση της ιταλικής κυβέρνησης, ακόμη και παραίτηση, είναι πιθανή παρά τη φιλοδογία ότι “η Ιταλία δεν είναι Ελλάδα”. Παρολαυτά το οικοδόμημα της ευρωζώνης παραμένει πολιτικά εύθραυστο σε μια περίοδο υποχώρησης των περισσότερων οικονομικών δεικτών στην Ευρώπη χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη τις συνέπειες από το ορατό ενδεχόμενο μιας μη συντεταγμένης εξόδου της Βρετανίας από την ΕΕ.

Πρακτικά, έχουν συσσωρευτεί μερικοί από τους επαρ-

κείς όρους μιας νέας βύθισης της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας που θα μπορούσε να έχει ανυπολήγιστες συνέπειες, ειδικά πάνω στις λιγότερο ανεπτυγμένες κοινωνίες. Παρότι κυβερνήσεις και θεσμοί του κεφαλαίου έχουν δημιουργήσει ένα πλέγμα συμφωνιών και μηχανισμών για τη στήριξη ενός σημαντικού μέρους του τραπεζικού συστήματος των προηγμένων καπιταλιστικών οικονομιών, τα μακροοικονομικά εργαλεία διαχείρισης της κρίσης (κοινωνικοποίηση των ζημιών μέσω των δημοσίων οικονομικών, μηδενικά επιτόκια, ποσοτική χαλάρωση κτλ) που χρησιμοποιήθηκαν από τους διεθνείς και εθνικούς θεσμούς του κεφαλαίου την προηγούμενη περίοδο έχουν “εξαντληθεί”.

Κρίση του ευρωατλαντισμού

Στα συντρίμια του “Ισλαμικού Κράτους” και στον εμφύλιο της Συρίας διαμορφώνεται ένας νέος τοπικός συσχετισμός δύναμης με παγκόσμιο απόηχο. Είναι κοινός τόπος αλλά δεν μπορούμε παρά να τον επαναλάβουμε ότι ο παγκόσμιος γεωπολιτικός συσχετισμός κρίνεται στη Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία. Ο Συριακός εμφύλιος βοήθησε τη Ρωσία να ελιχθεί ανάμεσα στη διπλωματική απομόνωση και την οικονομική κρίση στην οποία την οδήγησαν η προσάρτηση της Κριμαίας και ο de facto διαμελισμός της Ουκρανίας και να αναδειχθεί σε ρόλο ρυθμιστή των γεωπολιτικών συσχετισμών στη Μέση Ανατολή. Το μέλλον της Συρίας συζητείται και αποφασίζεται ανάμεσα στη Ρωσία, την Τουρκία και το Ιράν όπου η Ρωσία όμως διατηρεί τον πρώτο λόγο. Ο διπλωματικός αυτός συσχετισμός αντανακλά το στρατιωτικό συσχετισμό στο έδαφος.

“ Η πολιτική των ΗΠΑ υπό τον Τραμπ είναι γεωπολιτικά αναποφάσιστη. Η επιδίωξη της με κάθε μέσο επιβεβαίωσης της οικονομικής ηγεμονίας των ΗΠΑ λειτουργεί σε βάρος της γεωπολιτικής ηγεμονίας της ”

Οι δυτικοί πύραυλοι στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις του καθεστώτος Άσαντ ήταν μια ανήμπορη ύστατη υπενθύμιση του ρόλου του δυτικού ιμπεριαλισμού στο συριακό χάος. Η υποβάθμιση του ευρωαντλαντισμού στην παγκόσμια σκακιέρα είναι αισθητή. Η ρήξη ΗΠΑ-Τουρκίας έχει θέσει σε αμφισβήτηση όχι μόνο την επιχειρησιακή επάρκεια αλλά την ίδια την ενότητα του ΝΑΤΟ. Το χάσμα των ευρωπαϊκών δυνάμεων με τις ΗΠΑ γύρω από τη συμφωνία για τα πυρηνικά του Ιράν είναι αγεφύρωτο. Με εξαιρέσεις το Ιράν, το Ισραήλ και τους παραδοσιακούς εχθρούς των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική, η πολιτική των ΗΠΑ υπό τον Τραμπ είναι γεωπολιτικά αναποφάσιστη. Η επιδίωξη της με κάθε μέσο

επιβεβαίωσης της οικονομικής ηγεμονίας των ΗΠΑ λειτουργεί σε βάρος της γεωπολιτικής ηγεμονίας της. Μια διαπάλη εκτυλίσσεται στις ελίτ των ΗΠΑ, όπου μια σαφής πλειοψηφία της αμερικάνικης άρχουσας τάξης επιθυμεί τη διατήρηση των γεωπολιτικών δογμάτων της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής της προηγούμενης περιόδου αλλά υπονομεύεται διαρκώς από την ατζέντα Τραμπ η οποία διαπνέεται από μια αντίληψη ριζικής σύγκρουσης Δύσης-Ισλάμ στην οποία η Ρωσία αποτελεί δυνητικό σύμμαχο. Όμως αυτή η στρατηγική θεώρηση καταλαμβάνει δευτερεύουσα θέση στις προτεραιότητες του Τραμπ μπροστά στην επιτακτική ανάγκη να διορθωθούν οι “αδικίες” σε βάρος των ΗΠΑ στις εμπορικές της σχέσεις με Κίνα και Ευρώπη. Ανέναντι στην αδυναμία του ευρωατλαντισμού, οι στρατηγικοί αντίπαλοι της Δύσης απέχουν από το να συγκροτήσουν αρραγείς συνασπισμούς θεσμικά οργανωμένους κατά το πρότυπο του ΝΑΤΟ αλλά κάνουν βήματα στην ανάπτυξη μηχανισμών συνεργασίας: οικονομικά fora, μόνιμες επιτροπές, σύσφιξη στρατιωτικής συνεργασίας. Η συμμετοχή κινεζικών στρατευμάτων στη μείζονα ρωσική στρατιωτική άσκηση Βοστόκ-2018, προσομοίωση μιας πλήρους πολέμιας κινητοποίησης σε μεγάλες γεωγραφικές αποστάσεις, αποτελεί τομή στη στρατιωτική συνεργασία Κίνας-Ρωσίας.

Γεωπολιτική του χάους

Είχαμε αναλύσει στο παρελθόν το βύθισμα ολόκληρων ζωνών του πλανήτη στο χάος, τον εμφύλιο σπαραγμό, τις δικτατορίες και την κοινωνική αντίδραση. Παρά τη στρατιωτική ήττα του Ισλαμικού κράτος σε Συρία και Ιράκ και την είσοδο του εμφυλίου πολέμου στη Συρία στην τελική του φάση, ένα τόξο που περιλαμβάνει κυρίως μουσουλμανικούς πληθυσμούς από τη δυτική Αφρική μέχρι την Ινδοκίνα βρίσκεται σε μόνιμη αναταραχή. Από το συνεχιζόμενο χάος στη Λιβύη μέχρι την εθνοκάθαρση των Ροχίνγκια στο Μιανμάρ (Βιρμανία), η κρίση παίρνει μορφές φυλετικού, εθνικού και θρησκευτικού πολέμου. Σ’ αυτό το φόντο ξεχωρίζουν οι στρατηγικές νίκες του φονικού καθεστώτος Άσαντ στο Συριακό εμφύλιο, η αυταρχική και милитарιστική στροφή του καθεστώτος Ερντογάν στην Τουρκία, ο βάρβαρος πόλεμος της Σαουδικής Αραβίας και των συμμάχων της στην Υεμένη απέναντι στους υποστηριζόμενους από το Ιράν αντάρτες Χούτι, ο ψυχρός πόλεμος ανάμεσα στις μοναρχίες του Κόλπου με το χερσαίο και εμπορικό αποκλεισμό του Κατάρ. Στον άξονα Τουρκίας-Ιράν-Κατάρ αντιπαράκειται η προσπάθεια της Σαουδικής Αραβίας και της Αιγύπτου να συντηρήσουν το ιστορικό ρόλο τους ως περιφερειακές δυνάμεις. Επιχειρούν να συνεννοηθούν με το Ισραήλ σε μια εποχή που αυτό σκληραίνει τη στάση του απέναντι στους Παλαιστίνους.

Τουρκία: Στην Τουρκία η κυβέρνηση του ΑΚΡ να προχωρήσει σε μια ιδιότυπη κοινοβουλευτική δικτατορία με διαιώνιση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης και κατάργηση του “κράτους δικαίου”, έκφραση της οποίας είναι η πρωτοφανής εκκαθάριση του κρατικού, δικα-

στικού και εκπαιδευτικού μηχανισμού από δεκάδες χιλιάδες “ανεπιθύμητους”. Σήμερα οι ισλαμιστές του Ερντογάν με τους υπερεθνικιστές και τομείς κεμαλιστών στο στρατό έχουν συμπήξει μια συμμαχία όπου η συγκέντρωση της εξουσίας στο εσωτερικό συνδυάζεται με διπλωματική και στρατιωτική πυγμή στο Κουρδικό ζήτημα. Το καθεστώς εναλλιάσσει κυνισμό και πραγματισμό στις διεθνείς του σχέσεις (αξιοποίηση της προσφυγικής κρίσης ως ατού, υποχώρηση στο ρωσικό εμπάργκο, αλληλαγία στάσης στη Συρία, ρόλος προστάτη για τους Παλαιστίνιους).

Συρία: Ο Συριακός εμφύλιος βαίνει στην τελική του φάση. Η εκκαθάριση της περιοχής του Ιντλίμπ από τις μερικές δεκάδες χιλιάδες των διαφόρων αντιπολιτευτικών πολιτοφυλακών που συγκεντρώθηκαν εκεί από άλλες περιοχές χάρη στη “διαμεσολάβηση” της Ρωσίας είναι ζήτημα χρόνου. Η τριμερής συμφωνία για αποστρατικοποίηση της περιοχής έχει αναστείλει τον άμεσο κίνδυνο μιας επανάληψης της ρωσοσυριακής βαρβαρότητας που είδαμε στο Χαλέπι και άλλες περιοχές της χώρας αλλά το μέλλον είναι σε κάθε περίπτωση δυσοίωνα. Η Τουρκία και οι προστατευόμενοί της στη Συρία θα εμφανιστούν ως σωτήρες του πληθυσμού ενώ το καθεστώς Ερντογάν θα διαπραγματευτεί το μέλλον της τουρκικής στρατιωτικής παρουσίας με τις άλλες εγγυήτριες δυνάμεις γύρω από ανταλλάγματα: νομιμοποίηση της συνέχειας του καθεστώτος Άσαντ με συντριβή του κουρδικού πρωτο-κράτους στο βόρειο τμήμα της Συρίας.

Ισραήλ-Παλαιστίνη: Το Ισραήλ επιχειρεί να εξισορροπήσει την ενίσχυση του σιιτικού τόξου και να περιορίσει τη διπλωματική του απομόνωση, την οποία επιβεβαίωσε παρά άμβλυσε η αναγνώριση της Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας του Ισραηλινού κράτους από τις ΗΠΑ. Η σφαγή των άοπλων διαδηλωτών στα σύνορα της Γάζας, η επίσημη αλληλαγία του νομικού χαρακτηρισμού του Ισραηλινού κράτους που ορίζεται πλέον ως εθνικά εβραϊκό, η ακάθεκτη συνέχιση της αρπαγής της γης των Παλαιστίνιων με κατεδαφίσεις οικισμών και επέκταση των Ισραηλινών εποικισμών αποτελούν ενδείξεις μιας εσωτερικής σκληρύησης με σκοπό την εξουθένωση των Παλαιστίνιων. Από τη μια, οι βομβαρδισμοί στη Συρία συνδυάζονται με διπλωματικές κινήσεις όπως την υποστήριξη της Κουρδικής ανεξαρτησίας στο Ιράκ και την αναβάθμιση των σχέσεων με τον αντιμουσουλμανικό ινδοϊστικό εθνικισμό του Μόντι στην Ινδία. Από την άλλη, η Ισραηλινή ενεργειακή διπλωματία στη Μεσόγειο που στοχεύει στην παράκαμψη της Τουρκίας συναντά τα ελληνικά συμφέροντα. Στα πλαίσια του ελληνικοτουρκικού ανταγωνισμού, η ελληνική αστική τάξη συμβάλλει στην επίτευξη των Ισραηλινών επιδιώξεων που είναι ασυμφιλίωτες με τον αγώνα για αυτοδιάθεση των Παλαιστίνιων.

Εθνικισμός, ρατσισμός και κοινωνική αντίδραση

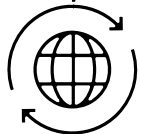
Οι κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις που έχουν πυροδοτηθεί από την παγκόσμια οικονομική κρίση στο κενό μιας προοδευτικής πολιτικής εναλλακτικής έχουν οδηγήσει

σε μια διεθνή ενίσχυση της πολιτικής αντίδρασης. Η εκλογή Τραμπ σηματοδοτεί μια καμπή στην παγκόσμια πολιτική συγκυρία, καθώς το πολιτικό μείγμα υπερασυντηρητισμού και εθνικισμού που εκπροσωπεί εγκαταστάθηκε στην ηγεσία της μεγαλύτερης δύναμης του πλανήτη. Παρά τις διαφορές τους, κυρίως γύρω από το πραγματικό πολιτικό πρόγραμμά τους, οι αναδυόμενες δυνάμεις της συντηρητικής, ακραίας, ρατσιστικής και φασίζουσας δεξιάς παγκοσμίως χαρακτηρίζονται από μερικά κοινά μοτίβα: επαναδιεκδίκηση της εθνικής κυριαρχίας από τις φιλελεύθερες κοσμοπολίτικες ελίτ και ενοχοποίηση των προσφυγικών ροών. Στο αντιδραστικό δεξιό λόγο, οι δύο κοινωνικές δυνάμεις, ελίτ και μετανάστευση/προσφυγιά συνδέονται, είναι δύο όψεις της ίδιας διαδικασίας που διαβρώνει την εθνική κυριαρχία. Δεν έχει σημασία αν οι πολιτικοί εμπνευστές αυτής της ρητορικής είναι εκατομμυριοσχοί όπως ο Τραμπ του οποίου η οικογένειά παράγει μπλουζάκια στην Κίνα, χρηματιστές στο City όπως ο Φάρατζ ή πρώην στελέχη του “Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος της Ουγγαρίας” όπως ο Όρμπαν.

Η αντιδραστική δεξιά απαντά στην κρίση πολιτικής εκπροσώπησης που έχει προκαλέσει η οικονομική κρίση. Κινητοποιεί τη μοναδική συνείδηση κοινότητας που μοιράζονται φαντασιακά οι περισσότεροι άνθρωποι, την αίσθηση του ανήκειν στο έθνος τους· διοχετεύει την οργή σε ελίτ που ωστόσο είναι ανέγγιχτες και σε πρόσφυγες και μετανάστες που, αντιθέτως, είναι κοινωνικά ελέγξιμοι μέσα από μηχανισμούς αστυνόμευσης· τέλος απευθύνεται στο ταξικό συμφέρον όχι μόνο της μεσαίας αλλά και της εργατικής τάξης θυμίζοντας την εμπειρία “καλύτερων ημερών” όταν το “έθνος ήταν κυρίαρχο”.

Απέναντι σ’ αυτό το δυνητικό ή υπαρκτό κοινωνικό μπλοκ που συγκροτεί η αντιδραστική δεξιά, στις περισσότερες κοινωνίες υφίσταται η πραγματικότητα μιας άνισα καταμερισμένης αλλά ωστόσο πολυεθνικής / διεθνικής εργατικής τάξης που έχει διαμορφωθεί στο εσωτερικό των περισσότερο ανεπτυγμένων χωρών από την αντικειμενική εξέλιξη της καπιταλιστικής οικονομίας τα τελευταία 40 χρόνια. Αυτή η πολυεθνική εργατική τάξη είναι πολυάριθμη αλλά, λιγότερο ή περισσότερο, αποκλεισμένη από το εθνικό πολιτικό σύστημα. Η εικόνα αυτή δεν είναι ομοιόμορφη αλλά στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη τμήματα των κοινωνιών είναι εχθρικά απέναντι στο αντιδραστικό εθνικισμό και ρατσισμό. Οι μεγάλες κινητοποιήσεις των Black Lives Matter και των γυναικών στις ΗΠΑ ή οι πρόσφατες αντιφασιστικές κινητοποιήσεις στη Γερμανία είναι χαρακτηριστικά παραδείγματα. Παρολοαύτα στο πολιτικό επίπεδο απουσιάζει μια πειστική εναλλακτική. Ο κυρίαρχος, υποτιθέμενα μη ρατσιστικός, λόγος αναπαράγει παντού την υπόθεση ότι οι προσφυγικές ροές είναι πρόβλημα, δηλαδή αιτία του προβλήματος. Τα παραδοσιακά “δημοκρατικά” κόμματα καθίστανται υπόλογα στο ρατσιστικό λόγο της άκρας και συντηρητικής δεξιάς. Από την άλλη, μεγάλα τμήματα της λεγόμενης αριστερής “ριζοσπαστικής” αντιπολίτευσης ή των νέων κομ-

μάτων διαμαρτυρίας, παρότι αναπτύσσει ένα φιλομεταναστευτικό και αντιρατσιστικό χώρο, περιστρέφεται γύρω από μια αριστερή εκδοχή ανάκτησης της εθνικής κυριαρχίας όπως η πλιταφόρμα του Μελανσόν στη Γαλλία και άλλες δυνάμεις του ευρωπαϊκού Plan B. Στην ιστορική κρίση των παραδοσιακών φιλελεύθερων ή σοσιαλδημοκρατικών πολιτικών εκπροσωπήσεων, η απουσία εναλλακτικού σοσιαλιστικού παραδείγματος καθιστά το δεξιό ραϊκισμό πειστικότερο, ικανό να επιφέρει άμεσα αποτελέσματα, για παράδειγμα, να σταματήσει τις προσφυγικές ροές.

Κρίση αριστερού παραδείγματος

Στην πρώτη φάση της οικονομικής κρίσης διαπιστώσαμε κοινωνικές αντιδράσεις που, σε γενικές γραμμές με κάποιες εξαιρέσεις, είχαν αριστερόστροφο, προοδευτικό χαρακτήρα. Από τις αραβικές επαναστάσεις ως το Occupy Wall Street και τις πλιταίες του μεσογειακού νότου, παρά τις μεγάλες διαφορές στο χαρακτήρα και τη μαζικότητα των κινητοποιήσεων καθώς και τις εθνικές ιστορικές ιδιομορφίες, είχαμε προοδευτικά κινήματα. Χαρακτηρίστηκαν από μαζική συμμετοχή των “από κάτω”, δομές αυτοοργάνωσης, ανάδειξη του κοινωνικού ζητήματος, παρά την απουσία επαναστατικών ηγεσιών και ενός σαφούς αντικαπιταλιστικού προγράμματος.

Ένας συνδυασμός ηττών, απουσίας πειστικού εναλλακτικού παραδείγματος και “παραγωγής” βαρβαροτήτων έχουν αντιστρέψει αυτή την τάση. Οι γενικές απεργίες στην Ευρώπη απέτυχαν να ανατρέψουν τις πολιτικές λιτότητας. Ο συνδυασμός απεργίας και κατάληψης δημόσιου χώρου έριξε καθεστώς στη Βόρεια Αφρική, αλλά οι εξεγέρσεις ηττήθηκαν πολιτικά στη συνέχεια τους. Στην Ευρώπη τα κινήματα πρόβαλλαν / ανέθεσαν την εκπλήρωση των στόχων τους σε αριστερά κόμματα διαμαρτυρίας. Η λεγόμενη “συνθηκολόγηση” του ΣΥΡΙΖΑ ήταν σημείο καμής στην προοπτική της ανατροπής της λιτότητας με κοινοβουλευτικό τρόπο.

Η παγκόσμια αριστερά ανέκαμψε μερικώς, μετά την κρίση απονομιμοποίησης του σοσιαλιστικού σχεδίου με την πτώση του “υπαρκτού σοσιαλισμού”, γύρω στην καμπή του αιώνα με την αμφισβήτηση του νεοφιλελευθερισμού στη Λατινική Αμερική και το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα. Η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση συνέπεσε ωστόσο με την εξάντληση του ριζοσπαστισμού των εγχειρημάτων αριστερής διαχείρισης στη Λατινική Αμερική. Η ελληνική αριστερά είχε επικαλεστεί το παράδειγμα της Αργεντινής, με διαφορετικές αποχρώσεις και εμφάνσεις όπως είναι φυσικό. Άλλοι τόνιζαν τη “ρεαλιστική” εναλλακτική διαχείριση του Κίρχνερ και άλλοι αναδείκνυαν τις εμπειρίες των εργοστασιακών καταλήψεων και του κινήματος των ανέργων. Οι τελευταίες μέρες του αντιμνημονιακού αγώνα συνέπεσαν ωστόσο με την επάνοδο της νεοφιλελεύθερης δεξιάς στην κυβέρνηση της Αργεντινής. Στη συνέχεια είδαμε την εσωτερική μετάλλαξη της αριστεράς στον Ισημερινό με την αποκαθάρωση της κληρονομιάς Κο-

ρέα από την κυβέρνηση Λένιν Μορένο, μέρος της οποίας ήταν η πολυσυζητημένη διαγραφή του “επαχθούς” εξωτερικού χρέους από διεθνή λογιστικό έλεγχο που προτάθηκε σαν λύση για το πρόβλημα του ελληνικού δημόσιου χρέους. Η κυβέρνηση Μορένο κατέληξε σε συμφωνία σε ζητήματα “ασφαλείας” με τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό, ενώ πριν δύο μήνες έβγαλε τον Ισημερινό από την ALCA και προστέθηκε στη χορεία των Ιλατινοαμερικανικών κυβερνήσεων που αποκήρυξαν το καθεστώς της Βενεζουέλας. Η νίκη του δεξιού Πιλέρα στις προεδρικές εκλογές στη Χιλή και η άνοδος του ακροδεξιού υποψηφίου Μπολσονάρο στη Βραζιλία συμπληρώνουν την εικόνα επιστροφής της Δεξιάς στη ΛΑ. Η διεθνής αριστερά ήταν πιο εύκολο να διαχωριστεί από το κύμα καταστολής του ιστορικού ηγέτη των Σαντινίστας Άλβα Πιλέον φιλελεύθερου Ουτέγκα καθώς ένα μεγάλο τμήμα της κοινωνικής εξέγερσης εναντίον του καθοδηγείται από τη ριζοσπαστική αριστερά. Παρολαυτά η εξέλιξη στη Νικαράγουα είναι αποκαρδιωτική. Ένα μεγάλο μέρος της Ιλατινοαμερικανικής αριστεράς είναι δεσμευμένο σε μια άβολη κριτική υποστήριξη της κυβέρνησης Μαδούρο καθώς η δεξιά αντιπολίτευση είναι απολύτως αντιδραστική και οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις έχουν στοιχιστεί πίσω της περιμένοντας σαν όρνεα έτοιμα να κατασπαράξουν την πετρελαιοκή βιομηχανία της χώρας. Όμως, η καταστροφική οικονομική κρίση στη Βενεζουέλα αποτελεί μια πραγματική δυσφήμιση του σοσιαλισμού, αν κι εμείς θα υποστηρίζαμε ότι η κρίση οφείλεται στην απουσία μιας σοσιαλιστικής οικονομίας κι όχι το αντίθετο. Η κρατική αναδιανομή στη Βενεζουέλα είναι πατερναλιστική, κρατάει τον πληθυσμό σε παθητικότητα και ταυτόχρονα είναι μακροοικονομικά αναποτελεσματική. Είναι μια ραϊκιστική ρεφορμιστική διαχείριση χωρίς ρήξη με τα θεμέλια του καπιταλιστικού συστήματος. Παρολαυτά στις σημερινές συνθήκες η λέξη σοσιαλισμός δεν παραπέμπει στην Κίνα αλλά στη Βενεζουέλα του Μαδούρο, η οποία έχει τις χειρότερες οικονομικές επιδόσεις για χώρα που δεν βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση. Ούτε η ανταρσία της αντιπολίτευσης ούτε το σαμποτάζ του ιμπεριαλισμού επαρκούν για να εξηγήσουν την οικονομική αποτυχία της Βενεζουέλας. Η “μπολιβαριανή επανάσταση” όντως βελτίωσε αρχικά το βιοτικό και μορφωτικό πεδίο των ραϊκών μαζών αλλά απέτυχε να αναδιοργανώσει την παραγωγική βάση της χώρας μεταφέροντας πόρους σε ζωτικούς τομείς της οικονομίας, όπως η βιομηχανία τροφίμων, όπως και να ευνοήσει την αυτενέργεια των εργαζομένων μετατρέποντας τους σε “αφέντες της ίδιας της μοίρας” τους. Διαιώνισε την απόλυτη εξάρτηση της χώρας από τις εξαγωγές πετρελαίου και όταν οι τιμές του πήραν την κατιούσα, πληθωρισμός και δημόσιο χρέος γιγαντώθηκαν. Το αποτέλεσμα σήμερα είναι η συνεχιζόμενη δυσφήμιση του σοσιαλισμού ως συνώνυμου του αυταρχισμού και της οικονομικής ανικανότητας.

Το συμπέρασμα είναι ότι παρά την μερική ανάκαμψη της παγκόσμιας αριστεράς μετά το 2000, με οδηγό τις εξελίξεις στη Λατινική Αμερική, καμία δύναμη στο

εργατικό κίνημα και την πολιτική αριστερά δεν υπήρξε σε θέση να διατυπώσει μια πειστική εναλλακτική στον καπιταλισμό που να μην αρκείται στην κριτική του νεοφιλελευθερισμού και της λιτότητας. Το πρόβλημα του σοσιαλιστικού σχεδίου οργάνωσης της κοινωνίας δεν ανάγεται σε πρόβλημα σωστής ή λανθάνουσας προπαγάνδας αυτού του σχεδίου. Πρέπει να “δειχθεί” ένα παράδειγμα όχι απλά να περιγραφεί.

Η Ελλάδα σε σχετική σταθεροποίηση

Με την τριετία της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ καταγράφηκε οικονομική, πολιτική και κοινωνική σταθεροποίηση. Παρά την ισχυρή κοινοβουλευτική πλειοψηφία της, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ είναι η μακροβιότερη από τις κυβερνήσεις της χώρας μετά την είσοδό της στο σενάριο κύκλου της λιτότητας και μέτρων που άνοιξε το 2009. Η “επιτυχία” της κυβέρνησης συνίσταται στην πιστή εφαρμογή του “τρίτου μνημονίου” με τις κοινωνικές αντιστάσεις υπό έλεγχο. Την ίδια ώρα διαπιστώνουμε μια μερική επανάκαμψη του δικομματισμού με τη ΝΔ του Κυριάκου Μητσοτάκη να διεκδικεί τη συσπείρωση της δεξιάς πολιτικής παράταξης σε χαμηλά αλλά πλησιέστερα προς τα ιστορικά της επίπεδα στη βάση μάλιστα ενός επιθετικού νεοφιλελεύθερου προγράμματος.

“ Στο αντιδραστικό δεξιό λόγο, οι δύο κοινωνικές δυνάμεις, ελίτ και μετανάστευση/προσφυγιά συνδέονται, είναι δύο όψεις της ίδιας διαδικασίας που διαβρώνει την εθνική κυριαρχία ”

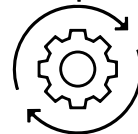
Η σχετική άνοδος της παγκόσμιας οικονομίας και το τσίμπημα της ανάπτυξης στην ευρωζώνη την ίδια περίοδο συνέβαλλαν έμμεσα στην αβέβαιη απομάκρυνση της ελληνικής οικονομίας από αρνητικούς ρυθμούς ανάπτυξης (1,4% το 2017, εκτιμήσεις γύρω στο 2,0% για το 2018 και για 2,3 % το 2019), ενώ σημειώθηκε υποχώρηση της καταγεγραμμένης ανεργίας από το 24% το 2016 σε κάτω από 20% το φετινό Ιούνιο.

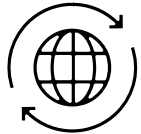
Η διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης δεν οφείλεται ωστόσο ούτε στην ασθενική άνοδο της οικονομίας ούτε στο νέο αφήγημα εξόδου της χώρας από τα μνημόνια το οποίο διατυμπανίζεται ανελλιπώς από την κυβέρνηση. Ανάγεται στην εξάντληση και απαξίωση των αντιμνημονιακών προσδοκιών και την αδυναμία του εργατικού και αριστερού κινήματος να ξαναπιάσει το νήμα που κόπηκε.

Καταγράφεται ακόμη μεγαλύτερη υποχώρηση των απεργιακών κινητοποιήσεων στα χαμηλότερα επίπεδα της

περιόδου ενώ την πρώτη περίοδο της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ είχαμε, ακόμη, μερικές σχετικά μαζικές κινητοποιήσεις, όπως το αγροτικό κίνημα ή απεργία στους δήμους. Διαπιστώναμε ότι αυτές δεν μπορούν να “πολιτικοποιηθούν”, να διεκδικήσουν πολιτικές λύσεις, όπως πχ κυβερνητική αλλαγή, δημοψήφισμα, ανατροπή του μνημονίου κτλ., αλλά περιορίζονταν στη διεκδίκηση μη εφαρμογής συγκεκριμένων μνημονιακών μέτρων σε κλαδική κλίμακα μέσα στον υπαρκτό αρνητικό συσχετισμό δύναμης ανάμεσα στις κοινωνικές τάξεις. Το καινούργιο στοιχείο της τελευταίας περιόδου, αντίθετα με την προηγούμενη, είναι η εμφάνιση, με τα “μακεδονομαχικά” συλλαβιστήρια, ραϊκών κινητοποιήσεων από τα δεξιά ως μορφής κοινωνικής και πολιτικής αντιπολίτευσης. Οι αντιδραστικές τάσεις της περιόδου μέχρι τώρα εκφράζονταν με την άνοδο της νεοναζιστικής Χρυσής Αυγής. Η παρατεταμένη διαδικασία της δίκης της Χρυσής Αυγής την έχει περιορίσει σε ένα ιδιότυπο καθεστώς ομηρείας όπου η κοινοβουλευτική δουλικότητα της ηγεσίας της συμβαδίζει με την παραχώρηση του πεδίου της μαχητικής στράτευσης σε μικρότερες φασιστικές ομάδες, έστω κι αν συνδέονται με τη “μητέρα οργάνωση” ή είναι υποπροϊόντα της κρίσης της. Τα “συλλαβιστήρια για τη Μακεδονία” κατέδειξαν τη δυνατότητα ενός ακροδεξιού πόλου στην ελληνική κοινωνία, πιθανά ικανού να συσπειρώσει μια ραϊκή βάση και να ξεπεράσει την κρίση αξιοπιστίας της Χρυσής Αυγής.

Η κοινωνική κατάσταση είναι κλειδωμένη μέχρι την εφαρμογή (ή όχι) των δεσμεύσεων της κυβέρνησης που περιλαμβάνονται στο τρίτο μνημόνιο για δραστηκή μείωση των συντάξεων από την 1/1/2019 και του αφορολόγητου ορίου και γενικής αύξησης στους φόρους των χαμηλότερων εισοδημάτων από το 2020 ή, να το πούμε αλλιώς, μέχρι τις εκλογές. Η κυβέρνηση επιχειρεί με δυσκολία να αναστείλει την εφαρμογή του μέτρου για τις συντάξεις ή να διασκεδάσει τις εντυπώσεις με κάποια αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να μη “φανεί” η μείωση του εισοδήματος των συνταξιούχων, τουλάχιστον πριν τις εθνικές εκλογές. Αν εφαρμοστούν ως έχουν, τα μέτρα συνιστούν μια ριζική χειροτέρευση

του βιοτικού επιπέδου εκατομμυρίων. Από τις εθνικές εκλογές θα μπορούσε να προκύψει μια κυβέρνηση της ΝΔ ή μια μεταβατική περίοδος με ασθενείς κυβερνήσεις συνεργασίας ή/και αλληπάλληλων εκλογικών αναμετρήσεων. Θα μπορούσαμε να έχουμε πολιτικές αναδιατάξεις που θέτουν νέα προβλήματα αλλά δύσκολα μια μετατροπή της πολιτικής κρίσης σε κρίση εξουσίας στο μέτρο που οι όροι της “εξόδου από τα μνημόνια” δεν τίθενται σε αμφισβήτηση.

Στρατηγικό αδιέξοδο του ελληνικού καπιταλισμού

Ο ελληνικός καπιταλισμός έχει αφήσει πίσω τις χειρότερες μέρες του άμεσου κινδύνου κρατικής χρεοκοπίας και κοινωνικής εξέγερσης, αλλά δεν διαθέτει αξιόπιστη στρατηγική. Η προηγηθείσα περίοδος σταθεροποίησης, το τέλος των “προγραμμάτων”, η σταδιακή “έξοδος στις αγορές”, η διαχείριση της αποπληρωμής του χρέους με ορίζοντα τριακονταετίας δεν μπορούν να βάλουν από μόνα τους την ελληνική οικονομία σε τροχιά υψηλών ρυθμών ανάπτυξης. Οι πιο μετριοπαθείς προβλέψεις δείχνουν γρήγορη υποχώρηση της ανάκαμψης από το 2022-23. Αναλύσεις με βάση τη δέσμευση για υψηλά πληονάσματα και τον εσωτερικό δυναμισμό της ελληνικής οικονομίας κατατείνουν στο συμπέρασμα ότι δύσκολα την επόμενη δεκαετία ο ελληνικός καπιταλισμός θα ανακτήσει το χαμένο του έδαφος. Μια πιθανή, όπως είδαμε, τώρα ή αργότερα, επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας θα κάνει το έργο αυτό ακόμη δυσκολότερο. Η παλιότερη στρατηγική του ελληνικού καπιταλισμού ήταν απλή: είσοδος στην ευρωζώνη και αξιοποίηση των ευκαιριών σε Βαλκάνια και πρώην Ανατολικό μπλοκ. Χαμηλός δανεισμός για τις επιχειρήσεις και κατάκτηση νέων αγορών. Η κρίση του 2009, χρησιμοποιώντας μια ήπια διατύπωση, έθεσε τέλος στη στρατηγική αυτή.

“ **Η προοπτική ενός ενεργειακού ελντοράντο προβάλλει ως διέξοδος για την ελληνική οικονομία με γεωπολιτικές συνέπειες που φέρνουν τα στρατηγικά αδιέξοδα του ελληνικού καπιταλισμού σε τροχιά σύγκρουσης με την ενεργειακά “πεινασμένη” αναδυόμενη τουρκική οικονομία** ”

Η δεκαετία εσωτερικού αποπληθωρισμού και μείωσης των μισθών έχει συνοδευτεί από μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας. Η κρίση δεν έχει προκαλέσει κανένα, θα λέγαμε, “παραγωγικό σοκ”. Η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από υπέρμετρη εξάρτηση από

τον τουρισμό, η άνθιση του οποίου οφείλεται στη μείωση μισθών και τιμών λόγω της οικονομικής κρίσης και στην πολιτική αστάθεια σημαντικών τουριστικών προορισμών (Αίγυπτος, Τυνησία, Τουρκία). Μετά από τρεις γενναίες ανακεφαλαιοποιήσεις, οι ελληνικές τράπεζες βρίσκονται ξανά σε δίνη από τον όγκο των μη εξυπηρετήσιμων “κόκκινων” δανείων. Ο παραδοσιακά ισχυρός κατασκευαστικός τομέας μόλις πρόσφατα άρχισε να ανακάμπτει αλλά κυρίως με επισκευές και ανακαινίσεις. Χωρίς ένα πρόγραμμα δημοσίων έργων και με μειζοντικές δημοπρασίες ακινήτων οι προοπτικές των κατασκευών δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές.

Ένας ελληνικός καπιταλισμός που δεν βασίζεται στις δημόσιες δαπάνες (βλέπε αυστηρή λιτότητα) και την ιδιωτική κατανάλωση (βλέπε χαμηλούς μισθούς) στην παρούσα διεθνή οικονομική συγκυρία είναι σχεδόν ουτοπικός. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχοντας αποδεχτεί το δημοσιονομικό πλαίσιο της λιτότητας ζητάει σωτηρία στις παραγωγικές “άμεσες ξένες επενδύσεις”. Πώς μπορεί να αποτελούν κάτι διαφορετικό από ιδιωτικοποίηση δημόσιων υποδομών και κερδοσκοπικές κινήσεις στις σημερινές συνθήκες; Η ΝΔ και ο ΣΕΒ συνδέουν τις επενδύσεις με περαιτέρω απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και μείωση των φόρων για τα υψηλότερα εισοδήματα και τις επιχειρήσεις, αλλά εκφράζουν μια επιχειρηματική τάξη κρατικοδίαιτη και εθισμένη στην επιδοτούμενη εργασία και άλλες μορφές έμμεσης στήριξης από το κράτος και τους προϋπολογισμούς.

Μπροστά σε αυτά τα αδιέξοδα πρέπει να τονίσουμε ότι η οικονομική, πολιτική και ιδεολογική σημασία του αηγήματος της ενεργειακής εξόδου από την κρίση είναι κεντρική. Η προοπτική ενός ενεργειακού ελντοράντο σε ανατολική Μεσόγειο, Ιόνιο, κτλ., με μεγάλα αποθέματα υδρογονανθράκων, προβάλλει ως διέξοδος και αλληγή στόχου για την ελληνική οικονομία με γεωπολιτικές συνέπειες που φέρνουν τα στρατηγικά αδιέξοδα του ελληνικού καπιταλισμού σε τροχιά σύγκρουσης με την ενεργειακά “πεινασμένη” αναδυόμενη τουρκική οικονομία.

Ο χαρακτήρας του ΣΥΡΙΖΑ

Ο σημερινός ΣΥΡΙΖΑ είναι ένας ιδιότυπος πολιτικός σχηματισμός προϊόν διαδοχικών ιστορικών μεταηλλαγών. Ρίζες στην ευρωκομμουνιστική αριστερά του '70. Συγκρότηση στο κλίμα της “συναίνεσης” του αρχών του 90. Εξέλιξη σε κόμμα διαμαρτυρίας τη δεκαετία του 2000, με παλιν από τα στοιχεία ριζοσπαστικότητας που άφησε εκτεθειμένα η νεοφιλελεύθεροποίηση των παραδοσιακών ρεφορμισμικών μηχανισμών (σοσιαλδημοκρατία). Εκτίναξη, με τον αριστερό αντιμνημονιακό λαϊκισμό, στο κόμμα που θα νικούσε τη νεοφιλελεύθερη λιτότητα στην Ευρώπη. Μετά τη λεγόμενη “κωλοτούμπα” του 2015 (και τη διάσπασή του) ο ΣΥΡΙΖΑ επανήλθε ως οιονεί θεσμικό ευρωπαϊκό κόμμα της κεντροαριστεράς.

Συγκρότησε μία σημαντική σε μέγεθος ηγεσία του κρα-

τικού μηχανισμού στο εσωτερικό της χώρας αποτελούμενη από τα μέλη του και τις οικογένειές τους, τμήματα του παλιού πασοκικού μηχανισμού, μέχρι και τμήματα της Δεξιάς που μέσω των ΑΝΕΛ πιθανά θα συνεχίσουν την πολιτική τους καριέρα στο ΣΥΡΙΖΑ. Την ίδια ώρα η ηγεσία του συσσώρευσε ένα τεράστιο “know-how” στη σχέση της με τους διεθνείς θεσμούς, όπως τα όργανα της ΕΕ και το ΔΝΤ. Η κυβέρνηση, σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες, έχει όχι ένα αλλά δύο προσυμφωνημένα με τους “θεσμούς” εναλλακτικά σχέδια προϋπολογισμού για το 2019. Αντιστρόφως ανάλογη είναι η παρουσία του σε κινηματικές διαδικασίες και εργατικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Μη μαζικά μπλοκ σε επετειακές κινητοποιήσεις. Παραστάσεις διαμαρτυρίας με λιγοστά στελέχη πίσω από πανό. Θολή εκηροσώπηση σε επαγγελματικές ενώσεις και επιμελητήρια. Κόμμα και (ανασυγκροτημένη) νεολαία οργανώνονται γύρω από τη συμμετοχή στον κρατικό μηχανισμό. Τα κοινωνικά κανάλια μέσα από τα οποία διοχετεύεται η πολιτική προπαγάνδα του κόμματος είναι, κυρίως, τα κρατικά ΜΜΕ, εφημερίδες εθνικής και τοπικής κυκλοφορίας, αρκετά φιλικά προσκείμενα social media.

Ο ΣΥΡΙΖΑ διατηρεί μια αριστερή ρητορική κατά περίπτωση με αναφορές στον κόσμο της εργασίας και την κοινωνική δικαιοσύνη που τη συνδυάζει ωστόσο με μια αναθεωρητική ρητορική όπου το δημοψήφισμα του 2015 χαρακτηρίζεται “διχαστικό” και η υποχώρηση του ΣΥΡΙΖΑ ως “πατριωτικό καθήκον”. Διατυπώνει έναν τυπικά αντιρατσιστικό φιλομεταναστευτικό λόγο ενώ στην πράξη εφαρμόζει τις σκληρές αντιμεταναστευτικές πολιτικές που απορρέουν από τις συμφωνίες ΕΕ-Τουρκίας και φέρει το μεγαλύτερο κομμάτι ευθύνης για τη βαρβαρότητα των στρατοπέδων συγκέντρωσης προσφύγων στα νησιά του Αιγαίου.

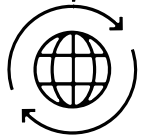
Παρολοαυτά, ο πολιτικός τόπος στον οποίο αρχικά προσανατολίστηκε ο ΣΥΡΙΖΑ, η ομάδα των σοσιαλιστών στην Ευρώπη, δηλαδή η αστικοποιημένη σοσιαλδημοκρατία, είναι σήμερα σε φάση συρρίκνωσης ή διάλυσης σε ένα φιλελεύθερο κέντρο. Μακρόν και Μέρκελ εκπροσωπούν διαφορετικές προσεγγίσεις στο πρόβλημα της πολιτικής ενοποίησης της ΕΕ, αλλά αν χρησιμοποιήσουμε σαν κριτήριο την παραδοσιακή διάκριση “αριστερά-δεξιά” οι διαφορές τους είναι δυσδιάκριτες. Απέναντι στο παράδειγμα του φιλελεύθερου αντεργατικού Μακρόν ένας μεταρρυθμισμός “διορθώσεων ακροτήτων” χωρίς αμφισβήτηση των “κανόνων” προβάλλει ως εναλλακτική. Η κυβέρνηση Σοσιαλιστών στην Πορτογαλία που στηρίζεται στην κοινοβουλευτική ψήφο ΚΚ και Αριστερού Μπλοκ και πλόν η συμφωνία Σάντσεθ-Ιγκλέσιας στην Ισπανία είναι παραδείγματα αυτού του ασθενικού μεταρρυθμισμού που ωστόσο έχει κοινωνική απήχηση σε χώρες που δοκιμάστηκαν από σκληρή λιτότητα. Ο ΣΥΡΙΖΑ, αφού αναγκαστικά εφάρμοσε μια σκληρή αντεργατική πολιτική, επιδιώκει τώρα να γίνει “πέδιο προοδευτικών συγκλίσεων” στη νέα περίοδο. Η ελληνική παραλλαγή της “διόρθωσης ακροτήτων”, αν κρίνουμε από τις διακηρύξεις της φετινής ΔΕΘ και τις πληροφορίες για τον προϋπολογισμό,

είναι λιγότερο φιλόδοξη. Η κυβέρνηση δεσμεύεται για αύξηση του βασικού μισθού και επάνοδο των συλλογικών διαπραγματεύσεων χωρίς να ορίζει το πότε θα γίνουν. Το σχέδιο για το τέλος των μνημονίων είναι περισσότερο φιλόδοξο στο ιδεολογικό επίπεδο ως προς τον κοινωνικό εταιρισμό του. Ο ΣΥΡΙΖΑ επιδιώκει τη σύγκλιση με το παπαρνεϊκό ΠΑΣΟΚ (δια μέσου και του παρκατού ΚΙΝΑΛ) και την καραμανλική Δεξιά απέναντι στο νεοφιλελεύθερο Μητσοτάκη που στηρίζεται στις ακροδεξιές τάσεις της ΝΔ σε ένα ιδεολογικό παλίμψηστο από “παλιές καλές ημέρες”. Η σύγκλιση με το Μίχαλο του ΕΒΕΑ και ο τελευταίος ανασχηματισμός είναι προτυπώσεις αυτού του πλάνου μετώπου. Η καθυσχαστική ιδεολογική λειτουργία της πολιτικής πρότασης ΣΥΡΙΖΑ για κοινωνική ειρήνευση και μέτριο λογικής και ασφάλειας χωρίς ακρότητες είναι προφανής.

Ρεφορμισμός και σεκταρισμός

Με τα παραπάνω δεν προσυπογράφουμε σε καμία περίπτωση την υστερική δαιμονοποίηση της σημερινής ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ από τους παλιούς συμμάχους της, που θεωρούν ότι η σημερινή εξέλιξη είναι απλά προδοσία του παλιού καλού ΣΥΡΙΖΑ. Είναι σαφές ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ακόμη και σήμερα δεν είναι ένα νεοφιλελεύθερο κόμμα όπως τα κόμματα της δεξιάς. Κατέλιξε να εφαρμόζει μια από τις σκληρότερες νεοφιλελεύθερες πολιτικές υποχρεωτικά στις σημερινές συνθήκες του ελληνικού καπιταλισμού χάρη στη ρεφορμιστική του λογική διαχείρισης του συστήματος, όχι εναντίον της. Όσοι λένε ότι ήδη από το καλοκαίρι του 2015 ο ΣΥΡΙΖΑ δεν συνιστά ρεφορμισμό, έχουν απλά μια ρομαντική θεώρηση του ρεφορμισμού. Η εμπειρία της διαχείρισης ενός μνημονίου και της αφομοίωσης στους κρατικούς και υπερκρατικούς θεσμούς δεν είναι ουδέτερη, είναι μια διαδικασία μετάλλαξης. Ειδικά, η σχέση του ΣΥΡΙΖΑ με τον κόσμο της εργασίας είναι έμμεση, εκλογική. Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι τελείως μειοψηφικός μέσα στο οργανωμένο εργατικό κίνημα. Στο πλαίσιο αυτό μια τυπική ανάληψη, που θα απέδιδε ένα ταυτοτικό χαρακτηρισμό, όπως πχ τον κλασικό μαρξιστικό χαρακτηρισμό “αστικό-εργατικό” κόμμα, δεν λύνει το πρόβλημα. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει υποστηρίξει την αστική τάξη αλλά δεν είναι κόμμα της. Μιλάει στο όνομα του κόσμου της εργασίας αλλά δεν έχει στέρεη εργατική βάση. Καμία αυτόματη μηχανική εφαρμογή της λογικής του ενιαίου μετώπου δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε αυτές τις συνθήκες. Αλλά ούτε και το αντίθετο, που θα ήταν π.χ. μια εκ των προτέρων δέσμευση να μην προχωρήσουμε ποτέ υπό οποιουδήποτε όρους σε οποιαδήποτε συνεργασία, κριτική υποστήριξη, κοινή δράση με το ΣΥΡΙΖΑ ή με τμήματά του γιατί είναι αμετάκλητα αστικός ο χαρακτήρας του. Αυτός ο σεκταρισμός, τυπικός στις αναλύσεις ενός μεγάλου τμήματος της αριστεράς πέρα από το ΣΥΡΙΖΑ, υποτιμά το πρόβλημα της εκπροσώπησης της πλειατίας πλειοψηφίας της εργατικής τάξης εντός του συστήματος (καθώς και στους συγκεκριμένους της, οικονομικούς και κοινωνικούς, αγώνες) και τη συνεχή επανεμφάνιση ηγεμονικών μεταρρυθμιστικών ρευμά-

των, ακόμη και σε μια εποχή που το σύστημα αδυνατεί να προβεί σε συστηματικές παραχωρήσεις.

Μια αμφίδρομη κίνηση ριζοσπαστικοποίησης και ενσωμάτωσης ανάμεσα σε φιλελεύθερη σοσιαλδημοκρατία και “ριζοσπαστική αριστερά” είναι εμφανής ιδιαίτερα σε αυτή την περίοδο της κρίσης πολιτικής εκπροσώπησης της εργατικής τάξης. Τελευταία παραδείγματα είναι το φαινόμενο Σάντερς στις ΗΠΑ και η στροφή του εργατικού κόμματος στη Βρετανία. Ριζοσπαστικοποιήσεις και πρωτόβιες αντικαπιταλιστικές αναζητήσεις περνούν μέσα από εργατικά κόμματα που θεωρούνταν μεταλλαγμένα (μπλερίκο Εργατικό Κόμμα) ή από πτέρυγες κομμάτων που δεν χαρακτηρίζονται καν εργατικά (Δημοκρατικοί στις ΗΠΑ). Είτε ο ΣΥΡΙΖΑ επιβιώσει ως κόμμα εξουσίας στην περίοδο πολιτικής αναδιάταξης που έχουμε μπροστά μας είτε όχι, υπάρχει χώρος για έναν πόλο των ταξικών συμφερόντων της εργατικής τάξης μέσα στο σημερινό αστικό πολιτικό σύστημα.

Η αναβάπτιση του νεοφιλελευθερισμού

Μια από τις πρώτες ιδεολογικές συνέπειες από το ξεφούσκωμα του αντιμνημονιακού αφηγήματος, ήταν η εκλογή στην ηγεσία της ΝΔ ενός αναμφισβήτητου οπαδού του οικονομικού φιλελευθερισμού όπως ο Κυριάκος Μητσοτάκης, παρά το στιγματισμό του από τη σύγκρουσή του με τους δημόσιους υπαλλήλους την εποχή που επιχειρούσε να εφαρμόσει την “αξιολόγηση” ως υπουργός Εσωτερικών. Η ΝΔ πέρασε από μια αμυντική συναινετική γραμμή στην αντιμετώπιση σε όλα τα μέτωπα. Η βασική ατζέντα στο πρόγραμμα του κόμματος υπό τον Κυριάκο Μητσοτάκη περιστρέφεται γύρω μια γενικευμένη φορολογική τόνωση της επιχειρηματικότητας με πιο ισχυρό παράδειγμα την πρόταση για μείωση της φορολογίας των επιχειρήσεων από ένα μέσο όρο 40% στο 24%. Ο έλληνας Τραμπ ξεπερνά ακανθώδη ζητήματα, όπως αυτό της ρευστότητας, της ενεργού ζήτησης και της δημοσιονομικής πίεσης από τη μείωση των φόρων, με μια θεωρητική αντικατάσταση των υψηλών δημοσιονομικών πλεονασμάτων με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 4%, ικανούς να δημιουργήσουν 600.000 θέσεις εργασίας ήδη από τα πρώτα χρόνια μιας σωστής κυβέρνησης της ΝΔ. Η αυτορρύθμιση της ελεύθερης αγοράς συναντά ένα είδος πολιτικού βοήθονταρισμού. Η ιδεολογική υπεράσπιση της οικονομίας του κέρδους “ως πηγής πλούτου”, “κινητήριας δύναμης της οικονομίας”, “πηγής δημιουργικότητας”, γίνεται με εμφανή τρόπο για πρώτη φορά στον πολιτικό λόγο της Δεξιάς ίσως από την εποχή της πρωθυπουργίας του πατέρα του. Όλα αυτά συνεπάγονται τη λογική του “λιγότερου κράτους” αλλά όχι με την αποδοτική ρητορεία της μνημονιακής περιόδου ότι για όλα φταίει “το υδροκέφαλο δημόσιο” και “οι τεμπέληδες δημόσιοι υπάλληλοι”. Η έμφαση μετατοπίζεται στο “περισσότερος ιδιωτικός τομέας”.

Ισχυρή “ελεύθερη οικονομία” είναι ο ένας βραχίονας της πολιτικής της ΝΔ του Κυριάκου Μητσοτάκη. Ο άλλος

είναι η ρητορική της ασφάλειας. Ο πρώτος επιχειρεί να συντάξει το φιλελεύθερο κέντρο με τη ΝΔ, ο δεύτερος να επανασυσπειρώσει τη συντηρητική δεξιά βάση του κόμματος και να διεισδύσει στο ακροατήριο της άκρας δεξιάς. Ο πολιτικός λόγος τάξης και ασφάλειας που εκφράζεται από τον Κυριάκο Μητσοτάκη δεν συνιστά απλή παραχώρηση στην άκρα δεξιά και χάιδεμα των συντηρητικών αντανάκλαστικών μεσαίων στρωμάτων. Είναι επιθετική εκδοχή του σχεδίου τόνωσης της επιχειρηματικότητας σε περιοχές, όπως τα πανεπιστήμια και η πόλη. Η αποφασιστική κατασταλτική παρέμβαση σε αυτές τις “ζώνες ανομίας” συνοδεύει τα σχέδια για ιδιωτικά πανεπιστήμια ή πανεπιστήμια συνδεδεμένα με την αγορά, καθώς και το επιδοτούμενο σχέδιο αστικής ανάπτυξης που προωθεί η ΝΔ ως απάντηση στην κρίση του κατασκευαστικού κλάδου. Ο επιθετικός, ρεβανσιστικός, αντισυναινετικός πολιτικός λόγος του Μητσοτάκη έχει συσπειρώσει ένα μεγάλο τμήμα της παραδοσιακής βάσης της ΝΔ, τη μεσαία τάξη, και διεισδύει στο φιλελεύθερο κέντρο που στάθηκε απέναντι στο κίνημα αντίστασης την περίοδο του δημοψηφίσματος. Για να δημιουργήσει όμως ένα συνασπισμό εξουσίας η ΝΔ πρέπει να εκτείνει οριακά την επιρροή της σε στρώματα που είχαν πολωθεί προς τα αριστερά την προηγούμενη περίοδο, όπως μια μεγάλη μερίδα της βουλής μάζας των ανέργων / εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα. Γι’ αυτό το σκοπό ο Μητσοτάκης ανακοινώνει μέτρα ενόψει “κοινωνικού δικτύου προστασίας” στις πολιτικές εξαγγελίες του (π.χ. αύξηση του επιδόματος ανεργίας και του αριθμού των δικαιούχων) κατά αντιστοιχία με την επιδοματική πολιτική που είναι ήδη σε ισχύ και έντεχνα επιχειρεί να συνδέσει την επιδοματική πολιτική με ένα φιλελεύθερο οικονομικό προσανατολισμό (επιδότηση των οικογενειών που πάνε τα παιδιά τους σε ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς).

“Μια αμφίδρομη κίνηση ριζοσπαστικοποίησης και ενσωμάτωσης ανάμεσα σε φιλελεύθερη σοσιαλδημοκρατία και “ριζοσπαστική αριστερά” είναι εμφανής σε αυτή την περίοδο της κρίσης πολιτικής εκπροσώπησης της εργατικής τάξης”

Ο νεοφιλελευθερισμός είχε απαξιωθεί στην Ελλάδα κυρίως λόγω των συνεπειών του. Κάποιοι από τις ιδεολογικές του προϋποθέσεις (ανίκανο κράτος, τεμπέληδες δημόσιοι υπάλληλοι, αναχρονιστικές συνθήκες στα πανεπιστήμια, κοκ) είχαν γίνει αποδεκτές στον ένα ή τον άλλο βαθμό από πλάτιά στρώματα της ελληνικής κοινωνίας. Η ιδεολογική αποδοχή του έπεσε στο ναδίρ γύρω στην εποχή του δημοψηφίσματος. Η επιλογή Μητσοτάκη συνιστά την ιδεολογική αντιμετώπιση του νεοφιλελευθερισμού σε συνθήκες απονομιμοποίησης

της αριστερής εναλλακτικής. Σύμμαχός του είναι η ιδεολογική διάλυση που αφήνει πίσω του το ξέφτισμα του αντιμνημονιακού λόγου. Αντίπαλός του η νωπή μνήμη της διαχείρισης της εξουσίας από τη ΝΔ και το ταξικό ένστικτο των εργαζομένων.

Η Αριστερά

Δεν υποστηρίζουμε ότι μπορεί ανά πάσα στιγμή να συγκροτηθεί ένας αριστερός κοινωνικός συνασπισμός εξουσίας σαν κι αυτόν που έφερε το ΣΥΡΙΖΑ από τα μεταίχμιο της κοινοβουλευτικής παρουσίας (3%) στην κυβέρνηση της χώρας.

Πιο συγκεκριμένα μάλιστα, οι πολιτικές δυνάμεις στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ (ΚΚΕ, ΛΑΕ, ΑΝΤΑΡΣΥΑ), ανεξάρτητα από τις θέσεις και τη στάση απέναντι στο ΣΥΡΙΖΑ από την εποχή της δημιουργίας του μέχρι και τη “συνθηκολόγηση” του 2015, βιώνουν ένα κοινό αδιέξοδο: την ιστορική αποτυχία να εκμεταλλευτούν το κενό που αφήνει η δεξιά μετατόπιση του ΣΥΡΙΖΑ και να οικοδομήσουν έναν “εναλλακτικό” αριστερό πόλο.

Α. Η στροφή του ΣΥΡΙΖΑ στη διαχείριση του μνημονίου επέτρεψε την περιορισμένη ανασυγκρότηση του ΚΚΕ, αλλά η απήχυσή του έξω από τις γραμμές των οργανωμένων μελών του είναι αναιμική. Ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ “είπε ψέμματα” στους εργαζομένους για να θυμηθούμε ένα παλιό σύνθημα του κόμματος και το ΚΚΕ τους είχε προειδοποιήσει, οι εργαζόμενοι και εργαζόμενες αντιμετωπίζουν το ΚΚΕ με αδιαφορία ή συγκατάβαση. Το ΚΚΕ είναι το κόμμα με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στρατευμένων μελών, διατηρεί ρίζες στη βιομηχανική εργατική τάξη (μεταλλουργία, μεταποίηση), διαθέτει σχετικά μαζική νεολαία και τα μεγαλύτερα μπλοκ στις διαδηλώσεις. Ούτε μια στιγμή, όμως, τα τρία χρόνια της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, το ΚΚΕ δεν απείλησε με τις κινήσεις του την πολιτική της κυβέρνηση και το μνημόνιο. Συμβολικές ενέργειες, κομματικές παρελάσεις, τελετουργικές απεργίες. Η αυτοαναφορικότητά του τρέφεται από φρεσιβάλι και επετειακές συναυλίες που οργανώνει με συστηματική ευλάβεια. Το πιο καινούργιο στοιχείο στην πολιτική του ΚΚΕ είναι η επιστροφή σε ένα ξεφτισμένο πλεόν αντιμπεριαλισμό / αριστερό πατριωτισμό. Οι κινητοποιήσεις για την ιμπεριαλιστική “σφαγή” στη Συρία δεν αποτελούν μόνο καρικατούρα των ένδοξων ημερών του τη δεκαετία του ‘90 (Οτσαλάν, νατοϊκός βομβαρδισμός της Σερβίας, επίσκεψη Κλίντον κοκ). Δικαιώνουν την πραγματική και συνεχιζόμενη σφαγή των Συρίων από το καθεστώς Άσαντ και τη ρώσικη στρατιωτική μηχανή για την οποία δεν έχει κολλήσει ούτε μία αφίσα. Το ΚΚΕ λοιπόν έμμεσα προσχωρεί στον αντιδυτικό καμπισμό τασσόμενο με αντιδραστικά καθεστώτα. Ακόμη χειρότερη είναι η στάση του απέναντι στη συμφωνία των Πρεσπών όπου η “νατοϊκή συμφωνία” καταγγέλλεται ως “νατοϊκή” αλλά και κυρίως γιατί “ρίχνει νερό στο μύλο του αλυτρωτισμού των γειτόνων μας”. Όσο το ΚΚΕ αισθανόταν ότι απειλούνταν από άλλες δυνάμεις της πατριωτικής αντιμπεριαλιστικής αριστεράς στη διάρκεια των αντι-

μνημονιακών αγώνων κατέφευγε σε μια κούφια αντικαπιταλιστική ρητορεία. Τώρα, που κανένας από τους υπάρχοντες σχηματισμούς δεν αμφισβητεί την ηγεμονία του στην αριστερά, επανακάμπει στη μήτρα του αντιμπεριαλιστικού πατριωτισμού.

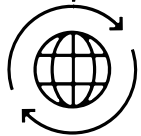
Β. Η ΛΑΕ απέτυχε αναμφισβήτητα και, πιθανά, αμετάκλητα στην πραγματοποίηση του ιδρυτικού της λόγου ύπαρξης: να συγκροτήσει την αριστερή πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ στη βάση της “συνέχειας” του κόμματος και να εκφράσει την κοινωνική συμμαχία που πίστεψε τις υποσχέσεις για ανατροπή των μνημονίων και εναπόθεσε τις ελπίδες της για ξεπέρασμα της κρίσης στην Αριστερά. Η ΛΑΕ είναι ένα καταδικασμένη ως αναβιωτικό εγχείρημα, ακόμη κι εκεί που σχετικώς πάει καλά. Αποτέλεσε τη ραχοκοκαλιά των κινητοποιήσεων για τους πλειστηριασμούς στις οποίες συσείρωσε προσωρινά τη σκορπισμένη βάση της σε ένα συγκεκριμένο στόχο. “Κανένα σπίτι στα χέρια τραπεζίτη” όπως τον παλιό καιρό, αλλά η ΛΑΕ δεν μπορεί να εγγυηθεί κυβερνητική πολιτική λύση στο πρόβλημα των κόκκινων στεγαστικών δανείων.

Η διατήρηση μιας βαριάς αντιμνημονιακής φιλολογίας, προπάντων από την πλειοψηφική τάση του Αριστερού Ρεύματος και της ιστοσελίδα του “Ισκρα”, μοιάζει ως “επανάληψη” ενός έργου που παύτηκε. Η Πρωτοβουλία “1-1-4”, η νέα πολιτική ομπρέλα όλων εκείνων που η ΛΑΕ δεν κατάφερε να εντάξει οργανικά, είναι ένα φάσμα ληϊκού μετώπου, σε εθνικό ή και εθνικιστικό άξονα, είναι η “δημοκρατική συμπάρταξη της αριστεράς με το κέντρο” που παίζεται ως φάρσα το 2018.

Πιο ανησυχητικό δείγμα πολιτικού καιροσκοπισμού είναι η μετατροπή της ΛΑΕ σε πρακτορείο των ρωσικών συμφερόντων στην Ελλάδα που φτάνει μέχρι την υποστήριξη στη ρωσική παρέμβαση στα εσωτερικά της χώρας και την καταγγελία του Φαναρίου για την αναγνώριση της “σχισματικής” και “πράξικοπηματικής” Ουκρανικής Εκκλησίας ενάντια στις επιθυμίες της Μόσχας. Η κλασική στρατοπεδική λογική (ευθυγράμμιση με Σοβιετική Ένωση, Κίνα, Αλβανία κτλ) υπέτασσε τα κομμουνιστικά κόμματα στις καπιταλιστικές χώρες στην κρατική εξωτερική πολιτική των υποτιθέμενων “σοσιαλιστικών φάρων” πολύ συχνά σε βάρος των συμφερόντων των εργαζομένων στις ίδιες τους τις χώρες και με τραγικές συνέπειες. Οι “σοσιαλιστικές πατρίδες” όμως ανήκαν, θεωρητικά τουλάχιστο, σε ένα διαφορετικό κοινωνικό στρατόπεδο. Ο καμπισμός τύπου ΛΑΕ είναι μια άθλια υποκατάσταση του ψυχροπολεμικού “σοσιαλιστικού στρατοπέδου” από σάπια νεοϊμπεριαλιστικά καθεστώτα και τους συμμάχους τους στο όνομα της πάλης κατά του κλασικού δυτικού (αμερικανικού και ευρωπαϊκού κυρίως) ιμπεριαλισμού.

Υ. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ ως μέτωπο της αντικαπιταλιστικής αριστεράς επιβιώνει ως εκλογικό “brand name” που δεν συσσωρεύει δυνάμεις και δεν αποτελεί αποτελεσματικό αντιπολιτευτικό πόλο στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ. Αδράνεια, αποσυσπείρωση και αδυναμία χάραξης ενός

κοινού (μεταξύ των βασικών τάσεων του εγχειρήματος) πολιτικού προσανατολισμού στο φόντο της γενικής απογοήτευσης από την ήττα του κινήματος χαρακτηρίζουν την εσωτερική του ζωή και την κοινωνική του παρέμβαση. Στο νέο πολιτικό τοπίο της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και του τέλους του αντιμνημονιακού αφηγήματος, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ απώλεσε τον “αντιμνημονιακό μπουσουλιά” της προηγούμενης περιόδου μαζί με τις άλλες δυνάμεις της αριστεράς. Μετά τις πρόσφατες αποχωρήσεις από το ΝΑΡ, το εγχείρημα μοιάζει ολοένα και λιγότερο συνεκτικό. Η προηγούμενη “πλειοψηφία” διαλύθηκε και στη θέση της ένας βάθλος άλυτων αντιφάσεων έχει παγιωθεί.

● Η “Μετάβαση”, κίνηση ανένταχτων, ενισχυμένη από συντρόφους / ισες που αποχώρησαν από το ΝΑΡ, αύξησε τις δυνάμεις της. Η πολιτική της, ουσιαστικά σύμφωνη με τη ΛΑΕ, είναι από τη δική μας σκοπιά μια δεξιόστροφη πολιτική, όχι γιατί βλέπει την ΑΝΤΑΡΣΥΑ ως μεταβατικό πολιτικό εγχείρημα προς μια άλλη πολιτική ενότητα, ούτε γιατί επιδιώκει ένα ευρύτερο εκλογικό μέτωπο με τη ΛΑΕ, αλλά γιατί επιδιώκει αυτούς τους στόχους σε μια πολιτική και προγραμματική βάση παρόμοια με εκείνη της ΛΑΕ, ένα αντιιμπεριαλιστικό πατριωτικό μέτωπο. Μια τέτοια ενότητα θα πραγματοποιούνταν πάνω στις χειρότερες παραδόσεις της ελληνικής αριστεράς.

“Οι πολιτικές δυνάμεις στα αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ βιώνουν ένα κοινό αδιέξοδο: την ιστορική αποτυχία να εκμεταλλευτούν το κενό που αφήνει η δεξιά μετατόπιση του ΣΥΡΙΖΑ και να οικοδομήσουν έναν “εναλλακτικό” αριστερό πόλο”

● Η πλειοψηφούσα τάση του σημερινού ΝΑΡ με τους μικρούς συμμάχους της: συνένοχη της μετωπικής φιλοδοξίας και συνοδοιπόρος σε σχήματα-γέφυρες με την αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ (μέρος των οποίων κατέληξε στη σημερινή ΛΑΕ) σχεδόν για μια επταετία, κλιώθηκε τη στιγμή που η αριστερά του ΣΥΡΙΖΑ εμφανίστηκε ως πολιτικά αυτόνομη και με τη φιλοδοξία να εκφράσει προνομιακά το “όχι” στο δημοψήφισμα. Ήταν ξαφνική ανάκτηση της ιδεολογικής καθαρότητας ή ηγεμονισμός; Η αδυναμία συγκρότησης ενός κοινού εκλογικού μετώπου το ‘15 έβαλε το ΝΑΡ σε παρατεταμένη εσωτερική κρίση που εκτονώθηκε με τις πρόσφατες αποχωρήσεις. Η σημερινή γραμμή της οργάνωσης μοιάζει σαν επαναφορά στο σεκταρισμό της δεκαετίας του ‘90, με πιο χτυπητή την επανεμφάνιση μιας σεκταριστικής γραμμής στο εργατικό συνδικαλιστικό κίνημα.

● Το ΣΕΚ, με ήξεις-αφίξεις στο ζήτημα της συνεργασίας ΑΝΤΑΡΣΥΑ με ΛΑΕ την προηγούμενη περίοδο, μονομερείς επιλογές και πρωτοβουλίες και ανταγωνιστική λογική των “μετωπικών” του κινήσεων, συνεχίζει να αντιμετωπίζει την ΑΝΤΑΡΣΥΑ σαν μια συμμαχία α λα καρτ. Η σχέση του ΣΕΚ με τους άλλους με την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και άλλων με το ΣΕΚ παίρνει ένα μόνιμο κουραστικό μικροπολιτικό χαρακτήρα.

Στο φως όλων των παραπάνω, η ΑΝΤΑΡΣΥΑ παρουσιάζεται σαν μέρος της κρίσης της αριστεράς παρά σαν πεδίο ανασυγκρότησής της.

Διεθνιστικός πόλος

Οι ήττες και οι απογοητεύσεις είναι αρνητικός αντικειμενικός παράγοντας για νέες πολιτικές αποκρυσταλλώσεις στην επαναστατική πρωτοπορία. Η κυρίαρχη τάση είναι αυτή της ατομικοποίησης και του κατακερματισμού, που δεν καταπολεμάται απλά με βοήθοντα πρωτοπόρα τμήματα της εργατικής τάξης, της νεολαίας και των κοινωνικών κινημάτων σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερα από εκείνα προηγούμενων δεκαετιών και αποφασιστικά πολύ ευρύτερα από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ χωρίς να υποτιμούμε τα χιλιάδες μέλη της, και αυτά ακόμη με τα οποία σήμερα διαφωνούμε.

Το πρόβλημα είναι ότι η ΑΝΤΑΡΣΥΑ σε μια μοναδικά πρόσφορη συγκυρία έχει χάσει την ιστορική ευκαιρία να υποδεχτεί τα κομμάτια που έχουν σπάσει από το ρεφορμισμό, να κερδίσει επιρροή σε πηλατιά κοινωνικά στρώματα ως μια οργανική τους έκφραση. Η ΑΝΤΑΡΣΥΑ σήμερα δεν διαθέτει ουσιαστική πολιτική ενότητα, κινηματική παρέμβαση και την πολιτική βούληση για να κινητοποιήσει τους αγωνιστές και τις αγωνίστριές της, πολλών μάλλον δεν προσελκύσει δυνάμεις έξω από αυτή. Δίνεται επαρκής σαν “αντικαπιταλιστικό μέτωπο” στην περίοδο γιατί απλά δεν αναπτύσσει ορατή δράση στην κοινωνία και δεν συσσωρεύει δυνάμεις. Υποστηρίζουμε ένα περιεκτικό πολιτικό σχέδιο συγκρότησης που περιλαμβάνει αντικαπιταλιστικές και διεθνιστικές δυνάμεις που δεν εντάσσονται σε κάποιο από τους υπαρκτούς σχηματισμούς της αριστεράς (Αναμέτρηση, Ανασύνθεση-ΟΝΡΑ, ΑΡΚ, Δικτύωση, Κόκκινο Νήμα) γιατί αντικειμενικά βλέπει μεγαλύτερα περιθώρια ιδεολογικής και πολιτικής σύγκλισης μαζί τους απ’ ό,τι με τις μεγαλύτερες τάσεις της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Ωστόσο οι δυνάμεις αυτές είναι μόνο εν μέρει απελευθερωμένες από την αδράνεια του παρελθόντος. Η περίοδος θέτει δύσκολα και αντιφατικά καθήκοντα τα οποία δεν υπηρετούνται από διάθεση απολογητικής και πολιτικό ρεβανσισμό.

Επαναστάτες και ρεφορμισμός

Του Γιάννη Φελέκη

Επί 170 χρόνια τώρα που υπάρχει σε ένα βαθμό συνειδητό εργατικό σοσιαλιστικό κίνημα, η ταξική και η πολιτική συνείδηση των εκμεταλλευομένων τάξεων δεν εμφανίζεται αυτόματα και ομοιόμορφα στον καθένα ανάλογα με την ταξική του θέση μέσα στην κοινωνία. Πέρα από το γεγονός της κυριαρχίας της ιδεολογίας και της προπαγάνδας της κυρίαρχης αστικής τάξης, που συστηματικά πολεμά ενάντια σε μια τέτοια συνειδητοποίηση, είναι και η ανάγκη των εκμεταλλευομένων κοινωνικών στρωμάτων να βελτιώσουν τις άμεσες ανάγκες τους και το βιωτικό τους επίπεδο χωρίς να έχουν τη γνώση, τη διάθεση ή το απαιτούμενο κουράγιο να παλέψουν για το όραμα μιας άλλης κοινωνίας και την εξάλειψη της εκμετάλλευσης. Πολύ περισσότερο σήμερα που τα διάφορα εγχειρήματα για μια άλλη κοινωνία είχαν τα χειρότερα δυνατά αποτελέσματα και κατέληξαν στο αντίθετό τους, τον πιο άγριο και μαφιοζικό καπιταλισμό, σπέρνοντας βαθιά απογοήτευση και δυσπιστία για τις επαναστατικές ιδέες.

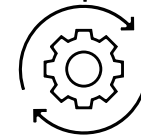
Όλα τα παραπάνω είναι που καθορίζουν τη μεγάλη μάζα των ανθρώπων που αποκτούν ένα στοιχειώδες επίπεδο συνείδησης. Οργανώνονται σε ρεφορμιστικά κόμματα ή ακολουθούν και στηρίζουν τέτοια κόμματα και πολιτικές που υπόσχονται εύκολες βελτιώσεις της κατάστασης εδώ και τώρα και εντός του συστήματος, αντί να εντάσσονται σε μια επαναστατική οργάνωση που βάζει υψηλούς και δύσκολους στόχους και απαιτούν μεγαλύτερη στράτευση έχοντας και περισσότερο κίνδυνο.

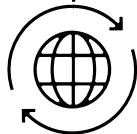
Είναι λοιπόν αντικειμενικές και υποκειμενικές οι αιτίες που ο ρεφορμισμός είναι πλειοψηφικός μέσα στο κίνημα. Για αυτό το λόγο, οι επαναστάτες μαρξιστές αντί να τους καταγγέλλουν ως ταξικούς αντίπαλους και να διαχωρίζονται γεωγραφικά από τους ρεφορμι-

στές, επίμονα προτείνουν τα ενιαία μέτωπα δράσης, διατηρώντας την πολιτική τους ανεξαρτησία και διεξάγοντας καθημερινή συντροφική αντιπαράθεση μαζί τους προωθώντας πρωτοβουλίες δράσης για καυτά ζητήματα της περιόδου, εντάσσοντας τις δράσεις αυτές στη μεταβατική λογική και προετοιμάζοντας τους, στη πιθανή προοπτική ανόδου ενός κινήματος, με ποιά διαδικασία μπορούμε να φτάσουμε σε μια κατάσταση δυαδικής εξουσίας και αμφισβήτησης του συστήματος. Αυτός είναι ο μοναδικός δρόμος μέσα από τον οποίο οι καθημερινοί επί μέρους αγώνες μπορούν να μαζικοποιηθούν και να είναι νικηφόροι και, ταυτόχρονα, να διαλύονται οι ρεφορμιστικές αυταπάτες των αγωνιστών μέσα από την ίδια τους την εμπειρία και τη θεωρητική τους κατάρτιση.

Σε όλη την ιστορία του εργατικού κινήματος ήταν οι ρεφορμιστές που απομονώναν, που φίμωναν ή εξόλυναν κάθε τι στα αριστερά τους. Στις τελευταίες δεκαετίες, δυστυχώς, οι αντικαπιταλιστές μας – λόγω της ιδεολογικοπολιτικής τους φτώχειας που δεν τους διαχωρίζει με σαφήνεια από τον ρεφορμισμό – θεωρούν τον ρεφορμισμό κάτι σαν ίωση οπότε και μάλλον πιστεύουν ότι η απομόνωση, η γεωγραφική απομάκρυνση και οι κατάρτες θα τους γλιτώσουν από την ασθένεια.

Από την άλλη, στην περίπτωση του ΣΥΡΙΖΑ, άλλοι φωστήρες αντικαπιταλιστές, στα πλαίσια της εφαρμογής τους ‘ενιαίου μετώπου’ ταυτίστηκαν με το ρεφορμισμό, θεωρώντας την πολιτική τους συνεργασία εφ’ όλης της ύλης με το Συνασπισμό – που στην ουσία ήταν ένα μόνιμο πολιτικό μέτωπο με ενιαίο σχέδιο που διεκδικούσε τη διαχείριση της αστικής εξουσίας – σαν εφαρμογή της τακτικής του ενιαίου μετώπου και έτσι ενισχύοντας

τις αυταπάτες. Όλα αυτά εντάθηκαν πολύ περισσότερο όταν πριν ο ΣΥΡΙΖΑ γίνει κυβέρνηση, όλοι μαζί συναποφάσισαν να λειτουργούν σαν ενιαίο κόμμα.

Στο άλλο άκρο τα Μ.Λ., η ηλαιοψηφία του NAP μαζί με την ΟΚΔΕ-Σπάρτακο αγνόησαν πλήρως την αριστερή στροφή της κοινωνίας. Μιας κοινωνίας που από τη μια σιχάθηκε τη δικομματική διαχείριση του παρελθόντος και ακόμα περισσότερο τη δικομματική τους διακυβέρνηση μετά το '12, και από την άλλη, απογοητευμένη από την αναποτελεσματικότητα των αγώνων μπροστά στην νεοφιλελεύθερη λαίλαπα, έκανε την επιθυμία της ευχή και κρεμάστηκε από την υπόσχεση του ΣΥΡΙΖΑ και του αρχηγού του που θα έσκιζε τα μνημόνια και με ένα νόμο και ένα άρθρο θα αποκαθιστούσε τα πάντα.

Με τη σεχταριστική της στάση, αυτή η άκρα αριστερά αγνόησε το κλασικό ρητό ότι “το ψέμα έχει κοντά ποδάρια”, όπως και το ότι το αδύνατον της υπόσχεσης θα αποδεικνυόταν. Αντί να παρακολουθούν από πολύ κοντά αυτή τη στροφή και να παίρνουν πρωτοβουλίες για κοινή δράση, κάτι που θα δημιουργούσε σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και θα επιτάχυνε την διάλυση των αυταπατών, επέλεξαν την αυτοαπομόνωση και τη στείρα καταγγελία. Και στη συνέχεια να φτάνουν στο σημείο να θεωρούν όχι μόνο ανάξιο λόγου αλλιά και εγκληματικό να απευθυνθούν στους συντρόφους που μετά τη διάψευσή τους αποχώρησαν από το ΣΥΡΙΖΑ και προσπαθούν να εξηγήσουν τι έφταιξε, τι έπρεπε να γίνει και δεν έγινε, και τι πρέπει να γίνει τώρα.

Η τρίτη εκδοχή της ίδιας ανιστόρητης και ανεργμίστης κατάστασης που διακρίνει την άκρα αριστερά, η ΑΡΑΝ και η ΑΡΑΣ για έξι χρόνια συμπορευόμενες κατά καιρούς με το ΝΑΡ, θεωρούσαν ότι το πρόβλημα θα λυνόταν με την συνένωση με την ομάδα του Αλαβάνου, ως που βρέθηκε στο δρόμο τους η ΑΛΕ, όπου συναντήθηκαν με τη ΔΕΑ και λύθηκε πρόβλημα.

Το πρόβλημά μας δεν λύνεται με το να κόβουμε και να ράβουμε τη κοινωνία στα μέτρα μας όπως μας κατέβει. Οφείλουμε να κατανοήσουμε τη σημασία της κάθε κοινωνικής διεργασίας: τι είναι και που εδράζεται ο ρεφορμισμός, ποιά είναι τα όριά του, πότε και κάτω από ποιές συνθήκες μπορεί να κάνει μεταρρυθμίσεις, μέχρι που μπορεί να φτάσει το ενιαίο μέτωπο κοινού αγώνα μεταξύ επαναστατών και ρεφορμιστών για συγκεκριμένους στόχους. Το ενιαίο μέτωπο δεν είναι συμφωνισμός προγραμμάτων και στρατηγικών. Είναι μέτωπο για συγκριμένους στόχους, όπου οι συμβαλλόμενοι διατηρούν άθικτη την προγραμματική τους ανεξαρτησία και στρατηγική. Είναι μέτωπο ρεφορμιστών και επαναστατών. Διαφορετικά θα είναι απλά μέτωπο ρεφορμιστών ή μέτωπο αριστεριστών αν αφορά συλλογικότητες που αναφέρονται στην εργατική τάξη και την αριστερά. Δεν μιλάμε για λαϊκά μέτωπα αριστερών και αστικών κομμάτων - που υπήρξε το αγαπημένο όλων των αποχρώσεων σταθινικών – για ‘εθνικούς σκοπούς’, που με αυτόν τον τρόπο το εργατικό κίνημα υποτάσσονταν στους σκοπούς των καπιταλιστών.

Το κείμενο αυτό ήταν η συμβολή του συγγραφέα στο διάλογο πριν από την τελευταία συνδιάσκεψη της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος.

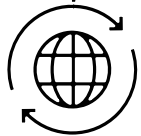
Για τη “συμφωνία Τσίπρα - Ζάεφ”

1. Η συμφωνία που υπογράφηκε στις Πρέσπες την Κυριακή 17 Ιουνίου ανάμεσα στις κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Δημοκρατίας της Μακεδονίας επιχειρεί να λύσει το “νέο μακεδονικό ζήτημα” που προέκυψε από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και την άνοδο των βαλκανικών εθνικισμών στις αρχές της δεκαετίας του '90 με τρόπο οριστικό, τουλάχιστον για την Ελλάδα, με την άρση του καθεστώτος παρία που έχει επιβάλει στη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Με έναν τελευταίο εκβιασμό, αποτελεί, πάντως, πρόταση για ιστορικό συμβιβασμό ανάμεσα στις εθνικές αστικές τάξεις που μπορεί να άρει μια εχθρότητα επικίνδυνη για τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες στην Ελλάδα, τη Δημοκρατία της Μακεδονίας και, ευρύτερα, τα Βαλκάνια. Ωστόσο, βρίσκει ιδεολογικά απροετοίμαστη την πλειονότητα των Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των εργαζόμενων μαζών, που έχουν για τριάντα χρόνια υποστεί μια εκ των άνω καθοδηγούμενη πλύση εγκεφάλου ότι η “Μακεδονία είναι μία και είναι ελληνική”. Ακόμα κι αν οι αντιδράσεις είναι πολύ μικρότερης κλίμακας από τα εθνικιστικά συλλληλητήρια του 91-92, είναι ωστόσο πραγματικές (σε σχέση με τις ανύπαρκτες κατά της νέας “εθνικής γραμμής” του 2008 που η σημερινή συμφωνία υλοποιεί) και σε μια στιγμή που η κοινωνική και πολιτική πόλωση που χαρακτήρισε την ελληνική κοινωνία στην κρίση της έχει εξαντληθεί με τη μορφή που τη γνωρίσαμε (κυρίως μνημόνιο-αντιμνημόνιο αλλιά και ένα ευρύ φάσμα αγωνιστικών εμπειριών μεγάλης, μεσαίας και μικρής κλίμακας). Την ίδια ώρα, παρά την υποχώρηση του εθνικιστικού πόλου του VMRO στη Δημοκρατία της Μα-

κεδονίας, η βαρύνουσα σε εθνικό συμβολισμό μετονομασία του γειτονικού κράτους που προβλέπει η συμφωνία ενδέχεται να επιφέρει το αντίθετο αποτέλεσμα πηλώνοντας το εθνικό αίσθημα των Μακεδόνων.

2. Προϊόν του ελληνικού εκβιασμού και της δύναμής του, η συμφωνία είναι αναγκαστικά ετεροβαρής. Οι μακεδονικές παραχωρήσεις είναι όχι απλώς μεγαλύτερες, αλλά κυρίως πλήττουν το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού, με την πρόσθετη επιβολή της, γνωστής στην Ελλάδα των μνημονίων, νεοφιλελεύθερης μεθόδου της “ελεύθερης αποδοχής” των όρων που επιβάλλουν οι ισχυροί. Η Δημοκρατία της Μακεδονίας πρέπει να αναγνωριστεί με το σημερινό συνταγματικό όνομά της. Η γειτονική χώρα ονομαζόταν με το όνομα Μακεδονία για μισό αιώνα στα πλαίσια της Γιουγκοσλαβίας και το ελληνικό κράτος το είχε αποδεχτεί και ουδέποτε είχε βγει κανείς στο δρόμο να διαμαρτυρηθεί. Η αλλαγή της ονομασίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας είναι μια ακόμη εφαρμογή του δικαίου του ισχυρότερου στις διακρατικές σχέσεις.

Από την άλλη πλευρά, δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίσουμε ότι η συνθήκη έχει σημαντικές ιδεολογικές συνέπειες για το κυρίαρχο ελληνικό εθνικό αφήγημα περί Μακεδονίας. Αναγνωρίζει ότι ένα σλαβικό εθνικό-πολιτιστικό σύνολο συνυπάρχει παράλληλα με ένα ελληνικό στο γεωγραφικό χώρο που ονομάζεται Μακεδονία. Οι πολίτες της γειτονικής χώρας ονομάζονται Μακεδόνες και η γλώσσα τους αναγνωρίζεται ως μακεδονική. Αυτές οι αναγνωρίσεις είναι δίκαιες και ανταποκρίνονται στην ιστορική κοινωνική εξέλιξη

των Βαλκανίων. Υπό άλλες συνθήκες θα αποτελούσαν μια λογική διαπίστωση της ιστορικής πραγματικότητας, αλλιώς με τον τρόπο που αναπτύχθηκε η ελληνική εθνικιστική ιδεολογία στο μακεδονικό ζήτημα τη δεκαετία του '90 μοιάζουν ριζοσπαστικές καθότι το γειτονικό έθνος θεωρούνταν "ανύπαρκτο", "κατασκεύασμα" και αδιανόητο να φέρει το Μακεδονικό προσδιορισμό, ο οποίος ήταν μονοπώλιο των υποτιθέμενων απευθείας απογόνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Γι' αυτό και είναι δύσκολο να "χωνευτούν" από τον ελληνικό μακεδονο-λάγνο εθνικισμό στον οποίο το ελληνικό κράτος επένδυσε και τον οποίο γιγάντωσε. Δυστυχώς, η συμφωνία υπογράφεται από μια κυβέρνηση της "Αριστεράς" που έχει υπονομεύσει την αξιοπιστία των αξιών της Αριστεράς στα μάτια της κοινωνίας και αδυνατεί να εμπνεύσει και να κινητοποιήσει "προοδευτικές δυνάμεις" για οτιδήποτε. Αντιθέτως, αντί να άρει μονομερώς την κατάσταση παρία που μονομερώς έχει επιβάλει στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, υπόσχεται να το κάνει, σύμφωνα με την "εθνική γραμμή" στο μακεδονικό, δηλαδή με έναν τελεutaίο εκβιασμό, υλοποιώντας (που είναι αλήθεια) ό,τι αποφάσισαν και δεν εφάρμοσαν οι προηγούμενες κυβερνήσεις.

3. Πέρα από το όνομα, το οποίο μπορεί αλλιώς, λόγω εθνικιστικών υπερεπενδύσεων ή κοινωνικών βιωμάτων, να γίνει το μπούμερανγκ στη συμφωνία, ιδιαίτερα σημαντικό, από τη δική μας σκοπιά και από την ιστορική μας θέση, είναι και η πρόσθετη ταφόπλακα που επιβάλλει το ελληνικό κράτος σε κάθε συζήτηση για τη μακεδονική μειονότητα στην Ελλάδα (όπως κάνει αλλιώς και για τις άλλες εθνικές μειονότητες, π.χ. την τουρκική). Δεν θέλουμε να δημιουργήσουμε ένα μειονοτικό ζήτημα εκ του μηδενός. Θέλουμε να αναγνωριστεί το ιστορικό έγκλημα της καταπίεσης των "άλλων" στο βόρειο τμήμα της χώρας και να αναγνωριστεί το δικαίωμα επιτέλους να διδάσκονται τη γλώσσα που μιλάνε στο σπίτι τους χιλιάδες Έλληνες πολίτες ακόμη και σήμερα!

4. Συνοψίζοντας τη θέση μας λέμε ότι υποστηρίζουμε την αναγνώριση των γειτόνων μας ως Μακεδόνων και της ύπαρξης μακεδονικής γλώσσας. Θεωρούμε δυναμικά επικίνδυνη μια αλληγορία του ονόματος της γειτονικής χώρας. Καταδικάζουμε τις προσπάθειες ακόμη και σήμερα να αμφισβητηθεί η ύπαρξη μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα. Καλωσορίζουμε στη συμφωνία ό,τι υπονομεύει τον ολέθριο εθνικιστικό παροξυσμό που δηλητηρίασε την ελληνική κοινωνία από τις αρχές της δεκαετίας του '90 και οδήγησε σε μια ρατσιστική αντιμετώπιση των βόρειων γειτόνων. Είμαστε αντίθετοι σε αδικίες που θα αναπαράγουν εθνικές πικρίες στο διηνεκές. Αποτελεί άλλη μία απόδειξη της ανικανότητας του καπιταλισμού να ρύνει κοινωνικές αντιθέσεις, ιδιαίτερα εθνικές, που ο ίδιος κατά πολύ δημιουργεί. Η συνολική μας πολιτική στάση, ωστόσο, καθορίζεται από την ιστορική στιγμή σήμερα στην Ελλάδα, όπου η συμφωνία δέχεται καθολικά κριτική από το εθνικιστικό μπλοκ, ενώ την ίδια ώρα η αριστερή αντιπολίτευση ενοχοποιεί αποπροσανατολιστικά το γειτονικό κράτος

ως δυνάμει πράκτορα του δυτικού ιμπεριαλισμού.

5. Η ιστορική μεταβολή του status quo στα Βαλκάνια με την μετατροπή των παλιών γραφειοκρατιών του "υπαρκτού σοσιαλισμού" σε νέες εθνικές αστικές τάξεις απαντήθηκε επιθετικά από το ελληνικό κράτος και τον εθνικισμό του. Το αστικό πολιτικό προσωπικό, με τη συνδρομή τμήματος της τότε αριστεράς, που συνέχειά της είναι και το σημερινό κυβερνητικό κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ, οργάνωσε μια εκστρατεία εθνικής κινητοποίησης από το 1992 ενάντια στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, μετεξέλιξη της αναγνωρισμένης από το ελληνικό κράτος στη διάρκεια του ψυχρού πολέμου ομόσπονδης Γιουγκοσλαβικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Απέτρεψε την αναγνώριση της νέας κρατικής οντότητας με το συνταγματικό της όνομα από τον ΟΗΕ (έγινε δεκτή ως FYROM) και από μια σειρά διακρατικών θεσμών και έφτασε στο σημείο να εξετάζει το ενδεχόμενο στρατιωτικού διαμελισμού του νέου γειτονικού κράτους ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Σερβία του Μιλόσεβιτς. Αποκορύφωμα της επιθετικής πολιτικής στο εξωτερικό και της καλλιέργειας μια εθνικιστικής υστερίας στο εσωτερικό ήταν η επιβολή οικονομικού εμπάργκο από την κυβέρνηση Παπανδρέου το 1994. Η σχέση των δύο χωρών εξαρχής καθορίστηκε από το συστηματικό εκβιασμό του ελληνικού κράτους προς το ασθενέστερο μακεδονικό. Αποτέλεσμα των ελληνικών εκβιασμών και της διεθνούς διαμεσοδιάβησης ήταν η "ενδιάμεση συμφωνία" του 1995 όπου η γειτονική δημοκρατία συμφώνησε να αλληλάξει σημαία και κρατικά σύμβολα (το λεγόμενο "Ηλιο της Βεργίνας"), αναγνωρίστηκε ως ΠΓΔΜ από το ελληνικό κράτος, καθιερώθηκε μια τυπική διπλωματική σχέση (προξενικά γραφεία), συμφωνήθηκε ο αμοιβαίος σεβασμός των κοινών συνόρων και αποφασίστηκε ότι το μόνο ζήτημα που μένει ως αντικείμενο διεθνούς διαμεσοδιάβησης στα πλαίσια του ΟΗΕ είναι το όνομα του γειτονικού κράτους χωρίς να θιγούν από τη συμφωνία ζητήματα ιθαγένειας και γλώσσας. Ακολούθησε μια επιθετική πολιτική επέκτασης από το ελληνικό κεφάλαιο, όπου για μακρά σειρά ετών ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος επενδυτής σε άμεσες ξένες επενδύσεις στη Δημοκρατία της Μακεδονίας. Παγιώθηκε ένα διπλό διπλωματικό καθεστώς, όπου οι περισσότερες χώρες αναγνώρισαν στις διμερείς σχέσεις τη Δημοκρατία της Μακεδονίας με το συνταγματικό της όνομα, αλλά διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΗΕ, η ΕΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης αναγνώρισαν τη χώρα ως ΠΓΔΜ, ενώ, έτσι, η Ελλάδα ασκεί βέτο στην ένταξη της Δημοκρατίας της Μακεδονίας στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Οι γεωπολιτικοί υπολογισμοί του ελληνικού κράτους οδήγησαν σε μια χαλάρωση της σκληρής στάσης, όταν εκδηλώθηκε η βίαιη πολεμική σύρραξη ανάμεσα στις μακεδονικές κυβερνητικές δυνάμεις και Αλβανούς αυτονομιστές το 2001. Η πολιτική σταθεροποίηση της γειτονικής χώρας και η αποτροπή του αλβανικού αλυτρωτισμού βάρυνε στη διαμόρφωση της λεγόμενης νέας "εθνικής γραμμής", υπό τον τότε πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή, το 2008, που αποδέχτηκε λύση στην ονοματολογική διαμάχη με σύνθετη ονομασία,

που erga omnes (για εσωτερική και διεθνή χρήση) θα μπορούσε να περιλαμβάνει τον όρο "Μακεδονία" με γεωγραφικό προσδιορισμό. Όμως, από τότε μέχρι και σήμερα οι ελληνικές κυβερνήσεις συνέχιζαν απλά να εκβιάζουν τη γειτονική δημοκρατία και να την κρατάνε στο επίπεδο ενός κράτους-παρία στην περιοχή των Βαλκανίων.

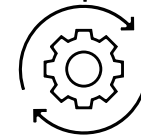
6. Η δεξιά κριτική στη σημερινή συμφωνία την παρουσιάζει σαν μια προδοτική συμφωνία των ανθελληνικών της αριστεράς που αναγνωρίζουν μακεδονική εθνότητα και γλώσσα. Η αριστερή πατριωτική κριτική την παρουσιάζει σαν υποταγή στον ιμπεριαλισμό, τους Αμερικανούς και το ΝΑΤΟ -ο Τσίπρας είναι "το καλό παιδί" της ΕΕ- και η αριστερή, μη πατριωτική, κριτική της σαν υποταγή στην ελληνική άρχουσα τάξη και την επιθετικότητα της -ο Τσίπρας το "καλό παιδί" της αστικής τάξης. Η συμφωνία έγινε σήμερα δυνατή από την ελληνική πλευρά γιατί την ευνοούν οι τρέχοντες γεωστρατηγικοί συσχετισμοί και είναι σύμφωνη με τους υπολογισμούς της ελληνικής αστικής τάξης. Οι ευρύτερες κινήσεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στη Βαλκανική από τη σύνοδο των Βαλκανικών ηγεσιών στο Βουκουρέστι, τις διπλωματικές κινήσεις με Βουλγαρία και Αλβανία (καθορισμός ΑΟΖ) έχουν σαν στόχο πρώτιστα την επανάκαμψη του ελληνικού κεφαλαίου και της επιρροής στα Βαλκάνια και τον περιορισμό της τουρκικής επιρροής ώστε να επιδοθεί στο βασικό μέτωπο του καθορισμού της ΑΟΖ της νοτιανατολικής Μεσογείου και του αποκλεισμού της Τουρκίας από τα εικαζόμενα κοιτάσματα υδρογονανθράκων της περιοχής. Οι "καλές υπηρεσίες" προς ΕΕ και ΝΑΤΟ παίζουν ένα ρόλο αλληλένδετους. Αφορούν λιγότερο τις διευκολύνσεις για το χρέος και περισσότερο τις παραπάνω γεωπολιτικές βλέψεις αναβάθμισης της Ελλάδας έναντι της Τουρκίας και, στρατηγικά, όπως το έθεσε ο Ν. Κοτζιάς, επαναπεριφρείοποίησης των Βαλκανίων από την Ελλάδα. Η ελληνική κυβέρνηση άδραξε αποφασιστικά την ευκαιρία που της έδωσε η κυβερνητική μεταβολή στη Δημοκρατία της Μακεδονίας για να οικοδομήσει την εικόνα των διαδοχικών success story της Ελλάδας : Έξοδος απ' τα μνημόνια, ανασυγκρότηση του διπλωματικού χάρτη των Βαλκανίων με πρωταγωνιστή την Ελλάδα και, στον ορίζοντα, "ενεργειακή κοσμογονία". Πρόκειται για το ιδεολογικό περίβλημα της αντεπίθεσης του ελληνικού καπιταλισμού μετά την περίοδο μνημονιακής συρρίκνωσης των ανοιγμάτων του εκτός συνόρων. Οι δυσκολίες στην κινητοποίηση των μαζών και στη δημιουργία κοινωνικών συνασπισμών σαν αυτούς που στήριξαν το "ρεύμα του εκσυγχρονισμού" στα τέλη της δεκαετίας του '90 είναι προς το παρόν ανυπέρβλητες. Η κατάρρευση των αντιμνημονιακών αυταπατών έχει επιτρέψει την εμφάνιση μιας αντιδραστικής, εθνικιστικής δεξιάς στο δρόμο με τα μακεδονομαχικά συλλληγμένα. Ο "φιλελεύθερος" Μητσοτάκης επιχειρεί να αποτρέψει την εμφάνιση ενός μαζικού πολιτικού ρεύματος στα δεξιά της ΝΔ και τα υπολείμματα του ΠΑΣΟΚ προσπαθούν να επιβιώσουν στρεφόμενα στο λαϊκισμό τον οποίο υποτίθεται καταπολεμούν στο ΣΥΡΙΖΑ. Οι "βα-

θιές αφηγήσεις" βγαίνουν στην επιφάνεια σαν λαϊκή δυσσέρεα στο κενό προοδευτικής αντιπολίτευσης.

7. Σε αυτές τις συνθήκες, η απόφαση του ελληνικού κεφαλαίου ή του κυριότερου τμήματός του να τελειώνει με την επιβολή καθεστώτος παρία στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, κυρίως για δικούς του επεκτατικούς λόγους, και η υλοποίηση αυτής της απόφασης εκλαμβάνεται σε πλητιά στρώματα ως μια νέα ήττα, αφού η οριστική αναγνώριση της Μακεδονίας θα αφαιρέσει το τελευταίο αντικειμενικό στοιχείο εκβιασμού στη διεθνή σκηνή. Οι ομόφωνες, περίπου, αντιδράσεις του πολιτικού προσωπικού δεν είναι απλώς τακτικές, γιατί πρέπει αναγκαστικά να χειριστούν το πλήγμα στην εθνική μυθολογία που έχουν καλλιιεργήσει και που αυτό ακριβώς αρνιέται, ότι οι γείτονες δηλαδή είναι φυσιολογικοί άνθρωποι και πληθυσμοί που οφείλουμε να τους αναγνωρίζουμε σαν τέτοιους.

8. Το ελληνικό κράτος έχει ασκήσει ρεαλί πολιτική στηριζόμενο στον πυρετώδη εθνικό φανατισμό και την αδιαλλαξία γύρω από το μακεδονικό ζήτημα, ιδιαίτερα εμπειδωμένα στην κοινωνική βάση των αστικών κομμάτων εξουσίας στη βόρεια Ελλάδα. Τα συνθήματα περί αποκλειστικής ελληνικότητας της Μακεδονίας έχουν παγιωθεί σαν καθολική και αδιαμφισβήτητη αλήθεια στην κοινωνική συνείδηση, σαν επίσημη εθνική ιδεολογία πέρα από τα ξεσπάσματα και τις εξάρσεις των σκληρότερων δεξιών και ακροδεξιών εθνικιστικών κύκλων, της Εκκλησίας, του στρατού και του βασιού κράτους. Η εθνική κινητοποίηση χρησιμοποιήθηκε με τον κλασικό τρόπο για να ταυτιστούν οι μάζες με το κράτος και την πολιτική ηγεσία τους, να στραφεί η αγανάκτησή τους σε "εξωτερικούς εχθρούς", ειδικά σε μια περίοδο οξείας επίθεσης στα εργατικά συμφέροντα (κυβέρνηση Μητσοτάκη 90-93). Οι "μάζες" επίσης χρησιμοποιήθηκαν σαν διαπραγματευτικό χαρτί στην κυνική διπλωματία του ελληνικού κράτους που αρχικά απέρριψε οποιαδήποτε χρήση του όρου Μακεδονία στην ονομασία της γειτονικής χώρας και αργότερα ανακάλυψε ότι μπορεί με κάποιο τρόπο να χρησιμοποιηθεί ο όρος όταν αυτό συνέφερε τα συμφέροντα των ελλήνων καπιταλιστών. Με τον ίδιο τρόπο που χρησιμοποιείται ο ρατσισμός στο εσωτερικό της χώρας απέναντι σε μετανάστες και μετανάστες που έρχονται από χώρες που βρίσκονται χαμηλότερα στον παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμερισμό εργασίας από την Ελλάδα, χρησιμοποιείται και η ρατσιστική αναπαράσταση του ασθενέστερου και φτωχότερου γειτονικού λαού της Μακεδονίας σαν "γυφτοσκοπιανών". Η κατοπινή προσπάθεια οικονομικής άλωσης του γειτονικού κράτους που έγινε πάνω στο έδαφος της εθνικής υποτίμησης του μακεδονικού λαού, ήταν το λογικό της συμπλήρωμα.

9. Η επίσημη ελληνική εθνικιστική ιδεολογία που συγκροτήθηκε την περίοδο 91-95 στηριζόταν στην ιδέα του αυταπόδεικτου ελληνικού χαρακτήρα και εθνικής ιστορικής συνέχειας στο γεωγραφικό χώρο της Μακεδονίας από την εποχή του Αλεξάνδρου ως τις μέρες μας και χρησιμοποιούσε μια "βαθιά" ιστορική αφήγηση

για να κινητοποιήσει μάζες γύρω από τα γεωπολιτικά συμφέροντα της ελληνικής άρχουσας τάξης. Οι γείτονες ήταν ιστορικά αόρατοι στην ελληνική δημόσια συζήτηση κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου και εμφανίστηκαν ξαφνικά σαν “καπηλευτές” της εθνικής “μας” ιστορίας μας με την πτώση της Γιουγκοσλαβίας και τη γεωπολιτική αναδιάταξη των Βαλκανίων. Το μακεδονικό έθνος, όπως το επανέλαβε ο Μίκης Θεοδωράκης στο εθνικιστικό συλλαλητήριο στην Αθήνα, είναι “κατασκεύασμα” του Τίτο. Ιστορικές “κατασκευές” είναι όλα τα έθνη και η ιστορική κατασκευή της Ελληνικής Μακεδονίας είναι η τραγική ιστορία αιματηρών πολέμων, στρατιωτικής κατάκτησης, ανταλλαγής πληθυσμών και καταπίεσης της σλαβικής μακεδονικής μειονότητας. Επειδή στηρίζονται σε μύθους, επειδή είναι ιστορικά δημιουργήματα, δεν σημαίνει ότι τα έθνη δεν είναι κάτι “πραγματικό”. Η πραγματικότητα καθορίζεται κυρίως από τη συγκρότηση εθνικών κρατών. Υπάρχει μια κρατική συνέχεια της Λαϊκής, έπειτα Σοσιαλιστικής και μετά σκέτο Δημοκρατίας της Μακεδονίας 70 και πλέον χρόνων, που ο ελληνικός εθνικισμός δεν θα μπορούσε να εξαφανίσει.

10. Η επίκληση ιστορικών αληθειών ότι Σλαβικοί πληθυσμοί που αναγνωρίζονται σαν μακεδονικό έθνος έχουν τόση μακρά παρουσία στην ιστορική περιοχή της Μακεδονίας που είχαν λόγους να διαμορφώσουν μια εθνική συνείδηση τοπική-μακεδονική όπως και έγινε, ότι το ελληνικό τμήμα της Μακεδονίας κατακτήθηκε στρατιωτικά στις αρχές του 20ου αιώνα και η ελληνική

ταυτότητα επιβλήθηκε με την ανταλλαγή πληθυσμών, την εγκατάσταση στην περιοχή των προσφύγων της Μικράς Ασίας και του Πόντου και βίαιο εξελληνισμό της σλαβικής μειονότητας μοιάζουν αδιάφορα μπροστά στη μετατροπή της εθνικής αφήγησης στο αδιαμφισβήτητο “παρόν” της εκπαίδευσης, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της αυταπόδεικτης βεβαιότητας ότι η Μακεδονία είναι μια περιοχή της Ελλάδας. Γι’ αυτό και η συμφωνία, ένας συμβιβασμός ανάμεσα σε αστικές τάξεις και πολιτικές ελίτ, που “αναγνωρίζει” με νομικές και θεσμικές συνέπειες την ύπαρξη των γειτόνων ως Μακεδόνων θα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην αποδοχή του γειτονικού έθνους σαν πραγματικού και την ίδια ώρα θα αποτελέσει ένα πλήγμα στην ιδεολογία του ελληνικού εθνικισμού.

11. Τα εθνικά κράτη θέλουν να παρουσιάζουν τους εαυτούς τους ως αποκρυστάλλωση προαιώνιων κοινοτήτων με απaráλληλα σταθερό πυρήνα το αίμα, τον πολιτισμό, τη γλώσσα ή όλα μαζί όπως στην περίπτωση του ελληνικού εθνικισμού. Από τις απαρχές του ελληνικού απελευθερωτικού αγώνα μέχρι σήμερα, από το Ρήγα Φεραίο μέχρι το “Ελλάς Ελλήνων Χριστιανών” της δικτατορίας και πέρα απ’ αυτό, ο ορισμός του ελληνικού έθνους, ποιος περιλαμβάνει, με ποιος μπορεί να φτιάξει κράτος, ποιες ήταν οι ιστορικές φάσεις εξέλιξής του μέχρι το ποια είναι η γλώσσα αυτού του έθνους ήταν ιστορικά διακυβεύματα υποκείμενα σε αναθεωρήσεις και διαμάχες παρά τους ισχυρισμούς περί αναλλοίωτης εθνικής ταυτότητας. Το ίδιο και ο

μακεδονικός εθνικισμός πέρασε από την εξιδανίκευση -την περίοδο της Γιουγκοσλαβίας του Τίτο- των υπαρκτών κοινωνικών/ταξικών χαρακτηριστικών της εξέγερσης του Ίλιντεν και την υπογράμμιση του αυτόνομου Μακεδονικού χαρακτήρα της, σε βάρος κυρίως της βουλγαρικής ιστοριογραφίας, προς τον εξαρχαϊσμό και την αναζήτηση ιστορικών ριζών στα βάθη του χρόνου την περίοδο που ακολούθησε την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Δημοκρατίας της Μακεδονίας από τη Γιουγκοσλαβία. Η σημερινή κυβέρνηση Ζάεφ επιχειρεί μια τομή σε σχέση μ’ αυτή την τάση, η οποία επιδιώκει να ρίξει γέφυρες τόσο στο εσωτερικό της χώρας με την αλβανική κοινότητα όσο και στο εξωτερικό αποφορτίζοντας, όχι μόνο τη διαμάχη με την Ελλάδα, αλλά και εκείνη με τη Βουλγαρία, με αποτέλεσμα μάλιστα τον κοινό εορτασμό για πρώτη φορά της επετείου του Ίλιντεν. Από τη στιγμή που η ίδια η “κομμουνιστική” ηγεσία της Μακεδονίας ηγήθηκε της μετάβασης σε μια αστική δημοκρατία και οικονομία της αγοράς, είναι σαφές ότι όλες οι κυβερνήσεις της γειτονικής χώρας βλέπουν τον εαυτό τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, η εθνική ρητορική της νέας κυβέρνησης Ζάεφ μοιάζει ως διαφωτισμένη σε σχέση με άλλες εθνικές αφηγήσεις στα Βαλκάνια, ειδικά με την αναζωπύρωση των εθνικών ανταγωνισμών στη Βοσνία και ανάμεσα στη Σερβία και την Αλβανία γύρω από την ανεξαρτησία του Κόσοβο.

12. Η ελληνική αριστερά πέραν του ΣΥΡΙΖΑ σε σημαντικό βαθμό καταγόμενη από την ίδια ιστορική μήτρα (ΚΚΕ, ΛΑΕ, ΝΑΡ) έχει συντονιστεί σε μια απέλπιδα προσπάθεια απόρριψης της συμφωνίας που ρίχνει νερό στο μύλο της αντίδρασης. Η κοινή συνισταμένη της κριτικής τους είναι ότι η συμφωνία προπάντων προωθεί τα ιμπεριαλιστικά σχέδια στην περιοχή, τη μετατροπή της Δημοκρατίας της Μακεδονίας σε βάση του ΝΑΤΟ από-τι προσπαθούν να πάρουν μικρότερες ή μεγαλύτερες αποστάσεις από την κυρίαρχη εθνικιστική αντιπολίτευση, κυρίως προσθέτοντας και την ελληνική άρχουσα τάξη και τα συμφέροντά της στην ανάπτυξη. Δεδομένου ότι η Ελλάδα είναι μέλος του ΝΑΤΟ και της ΕΕ και κάθε “ιμπεριαλιστικής συκοσυμαχίας” που υπάρχει στον πλανήτη, ζητάνε από την ελληνική αστική τάξη ούτε λίγο ούτε πολύ να υπονομεύσει το ΝΑΤΟ και την ΕΕ από τα μέσα. Μιας που δεν είναι να δυνατό να βγει η Ελλάδα από το ΝΑΤΟ και την ΕΕ, να τη χρησιμοποιήσουμε ώστε να συνεχίσει να κρατάει τη Δημοκρατία της Μακεδονίας απ’ έξω από αυτούς τους οργανισμούς: Πανούργιοι αντιιμπεριαλιστές. Η αθλιότητα αυτή της άποψης συνοδεύεται από την ανικανότητα να συνειδητοποιήσουν ότι, αν το ΝΑΤΟ και η ΕΕ διευρύνονται στην περιοχή, το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης βρίσκεται στο

πάλσι ποτέ κοινωνικό στρατόπεδο του “υπαρκτού σοσιαλισμού” του οποίου τα συμφέροντα πρακτόρευαν στην Ελλάδα. Οι γραφειοκρατίες εξευτέλισαν το σοσιαλισμό στα μάτια εκατομμυρίων εργαζομένων στην Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια και όταν έφτασε η κατάλληλη ώρα οδήγησαν τις χώρες τους στην οικονομία της αγοράς μετατρέποντες σε νέους καπιταλιστές. Αυτή η άποψη συνεπώς δεν αντιπαλεύει με σοβαρό τρόπο κανένα ιμπεριαλιστικό συνασπισμό. Απλά συμπράττει στην εθνικιστική υποτίμηση του γειτονικού κράτους με αριστερές πινελιές ιδεολογικής απονομιμοποίησης. Δυνάμεις που λειτουργούν κανονικά μέσα στις πολιτικές και θεσμικές δομές μιας χώρας που συμμετέχει σ’ όλους τους διεθνείς διακρατικούς θεσμούς κουνάνε ένα αντιιμπεριαλιστικό δάχτυλο στη μικρή γειτονική χώρα την οποία η δική τους “πατρίδα” συστηματικά εκβιάζει! Το μίγμα αυτό όταν περιπλέκεται με καμпизм (τα σχέδια του ΝΑΤΟ περικύκλωσης της Ρωσίας και του σοβιετικού άξονα στη Μέση Ανατολή) γίνεται εκρηκτικά αποπροσανατολιστικό για τους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες της χώρας. Η σύγκρουση ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Μακεδονία αφορά δύο αστικές δημοκρατίες, μια παλιά και μια καινούργια, μια ισχυρότερη και μια ασθενέστερη, όπου η μία χρησιμοποιεί την προνομιακή της θέση στους διεθνούς οργανισμούς του κεφαλαίου για να επιβάλει τις δικές της εθνικές επιδιώξεις στην περιοχή των Βαλκανίων και για να ξαναγραφεί η ιστορία τους.

13. Η διαιώνιση της εθνικιστικής αντιπαράθεσης με το γειτονικό, μακεδονικό, λαό είναι σε βάρος της ανάπτυξης ταξικής συνείδησης στη χώρα και αλληλεγγύης ανάμεσα στους εργαζόμενους και τις εργαζόμενες των βαλκανικών χωρών. Η άρση του καθεστώτος παρία που έχει επιβάλει το ελληνικό κράτος στη Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι το ελάχιστο που οφείλει να κάνει η ελληνική πλευρά και αυτό οφείλουμε να το υποστηρίξουμε απέναντι σε όλες τις αντιδράσεις, που στην πράξη, αν όχι και στα λόγια, θα δικαιολογούσαν, έτσι, τη διαιώνιση των ελληνικών κρατικών βέτο. Οφείλουμε ταυτόχρονα να δούμε ότι η βάση των εθνικών αντιπαράθεσεων δεν εξαφανίζεται, γιατί σε καθεστώς αγοράς, δηλαδή ανταγωνισμών, ο καπιταλισμός αναγκαστικά αναπαράγει τις σχέσεις επιβολής, ταπεινώσεων, φτώχειας, εκμετάλλευσης, κλπ. Και αυτός είναι ο λόγος που μας κάνει να πούμε ότι ο αγώνας δεν τελειώνει, έως ότου οι εργαζόμενοι αναλάβουν τα ηνία αυτής της κοινωνίας.

Τεταρτοδιεθνιστική Προγραμματική Τάση της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος, ελληνικού τμήματος της 4ης Διεθνούς

Πεθαίνοντας στην Μόρια

Του Θοδωρή Ζέη (L'Anticapitaliste, 24/10/2018)

Αν θέλουμε να εντοπίσουμε ένα αφετηριακό σημείο στην διαμόρφωση των νέων μεταναστευτικών πολιτικών στην Ευρώπη, ως πολιτικών εθνικής και ανθρωπίνης ασφάλειας, ως την νέα αρχιτεκτονική βιοπολιτικού ελέγχου, αυτό θα ήταν κατά βάση μετά το Τάμπερε το 1999, όπου το Έκτακτο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής μεταξύ άλλων αποφάσισε την εντατικοποίηση της αστυνομικής και τελωνειακής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στο πλαίσιο της Ε.Ε. Φυσικά, παρόμοιες μέριμνες είχε η Συνθήκη του Σεγκεν. Όμως σίγουρα το αποφασιστικό σημείο καμπής, ήταν σε παγκόσμιο επίπεδο, το Πρωτόκολλο το Παλιέρμο (Σύμβαση του ΟΗΕ ενάντια στο Διεθνές Έγκλημα - Παλιέρμο 2000). Τότε συνδέθηκε άμεσα η Μετανάστευση με την Εγκληματικότητα γεγονός που είχε σαν συνέπεια την ανάπτυξη νομικών πλαισίων με έμφαση στον περιορισμό της μετανάστευσης και στον έλεγχο των «παράνομων» εισόδων. Κατασκευάστηκε έτσι ένα νέο σύστημα αποκλεισμών, σε συνδυασμό με μια νέα αναπαράσταση για τον «εχθρό» που στιγμάτισε τους υπηκόους «τρίτων» χωρών ως φορέων του οργανωμένου εγκλήματος του ισλαμικού φονταμενταλισμού και της τρομοκρατίας. Νομιμοποιήθηκε έτσι η ανάπτυξη μηχανισμών κρατικής ασφάλειας, η επέκταση αστυνομικών αρμοδιοτήτων, η δημιουργία νέων συστημάτων πληροφοριών αλλά κυρίως μια συλλογική συνείδηση εναντίον των μη Ευρωπαίων – Άλλων.

Δεν ήταν καθόλου τυχαίο λοιπόν αυτό που συνέβη στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2015 με την άφιξη περίπου ενός εκατομμυρίων ανθρώπων το μεγαλύτερο μέρος των οποίων στο ανατολικό σύνορο της Ευρώπης, την Ελλάδα, κυρίως στα νησιά του Αιγαίου στα σύνορα με την Τουρκία και που ονομάστηκε «προσφυγική κρίση» τόσο από τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές όσο και από τα ΜΜΕ. Ο «ηθικός πανικός» που προκλήθηκε τεχνητά,

οδήγησε στο κλείσιμο του δρόμου προς τον Βορρά και στην συνθήκη Ε.Ε – Τουρκίας η οποία στόχευσε στον αποτελεσματικό έλεγχο των ροών από την Τουρκία με την εφαρμογή ενός νέου συστήματος δυο ταχυτήτων που άρχισε να ισχύει από τις 20 Μαρτίου του 2015 και που μετέβαλε τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου σε «ζώνη ταμπόν» παγιδεύοντας στα camps των νησιών σε άθλιες συνθήκες τους μετανάστες που έφτασαν στην χώρα την επομένη της 20 Μαρτίου 2015.

Από την άποψη αυτή το camp στη Μόρια της Λέσβου αποτελεί το τραγικό παράδειγμα της ανάδυσής αυτού που σήμερα ονομάζεται «Ευρώπη Φρούριο», μια αφήγηση που εγγράφεται στα σώματα 10.000 περίπου σήμερα ανθρώπων που ζουν εκεί το δράμα της μάταιης αναμονής για την ένταξη τους στον λεγόμενο «Πρώτο Κόσμο» της Αγοράς και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Έχοντας μόλις επιστρέψει από την Λέσβο, μεταφέρω την τελευταία εικόνα από αυτόν τον σύγχρονο τύπο εκτοπισμού.

10.000 περίπου αιτούντες άσυλο, περίπου το 1/3 του συνολικού πληθυσμού της πόλης καθώς η πόλη της Μυτιλήνης αριθμεί περίπου 30.000 κατοίκους, ζουν σε ένα χώρο που έχει υποδομές για περίπου 3000 άτομα. Το 52% ζει σε σκηνές μέσα και τελευταία, έξω και γύρω από το camp. Ανήλικοι είναι το 30% και οι γυναίκες το 22%. Το μισό περίπου του πληθυσμού είναι οικογένειες, ενώ οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ζουν στη Μόρια είναι περίπου 406. 47% περίπου είναι ευάθλωτοι. Οι περιφερειακές υγειονομικές αρχές, μετά από πρόσφατο επιτόπιο έλεγχο διαπίστωσαν ότι οι συνθήκες

χειροτέρευσαν δραματικά τόσο όσον αφορά τον χώρο του camp λόγω του συνωστισμού ανθρώπων στα κοντέινερ και στις σκηνές, όσο και στον περιβάλλοντα χώρο από τα λύματα που διοχετεύονται ανεξέλεγκτα στα ρέματα που υπάρχουν στην περιοχή. Η κατάσταση της υγείας των ανθρώπων αυτών γίνεται μέρα με τη μέρα πιο επισφαλής, ειδικά για τα ανήλικα παιδιά, ενώ αναφέρονται πλέον συχνά, σε εβδομαδιαία βάση απόπειρες αυτοκτονίας και αυτοτραυματισμού εφήβων. Την περασμένη εβδομάδα αναφέρθηκε ότι παραιτήθηκε ο τελευταίος γιατρός που είχε μείνει, αφήνοντας χωρίς κάλυψη χιλιάδες επείγοντα περιστατικά. Η κατάσταση έντασης με την τοπική κοινωνία οδηγεί όλο και πιο συχνά σε σοβαρά επεισόδια γενικευμένης ρατσιστικής βίας. Δεν είναι τυχαίο που οι Περιφερειακές Αρχές, λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις για την απειλή στην δημόσια υγεία, έδωσε διορία ενός μήνα για την ουσιαστική βελτίωση των συνθηκών στο camp απειλώντας να το κλείσει σε αντίθετη περίπτωση. Το Υπουργείο Μετανάστευσης, σχεδιάζει μετά από αυτά την μεταφορά 2000 περίπου ανθρώπων που θεωρούνται «ευάθλωτοι» από το camp της Μόρια σε άλλες δομές που ετοιμάζονται σε διάφορα σημεία της χώρας. Την ίδια στιγμή οι διαδικασίες για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου και οικογενειακής επανένωσης με συγγενείς τους στην Ευρώπη αργούν δραματικά καθώς οι αρμόδιες υπηρεσίες αδυνατούν να ανταποκριθούν σε χρόνους λογικούς, ενώ το νομικό πλαίσιο κινείται προς την κατεύθυνση του περιορισμού των δικαιωμάτων ακρόασης ειδικά στον δεύτερο βαθμό εξέτασης και στην υποβολή νέων αιτημάτων μετά από οριστική απορριπτική

απόφαση, ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες. Ο ίδιος ο νέος αριστερός Υπουργός Μετανάστευσης δηλώνει αμήχανα «εξαρτιόμαστε από τις ροές..»

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σε καμία χώρα δεν φαίνεται καμιά απολύτως προοπτική αλλαγής του υποδείγματος πολιτικής για το άσυλο και βελτίωσης της σχετικής νομοθεσίας, καθώς διαφαίνεται μια στρατηγική της ακροδεξιάς για διάλυση των υπολειμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης, δηλαδή ο,τι απέμεινε από την παραταμένη λιτότητα και την «οικονομική κρίση».

Αντίθετα, παρατηρούμε σε θεσμικό επίπεδο να παραβιάζονται ακόμη και αυτά τα θεσμικά κεκτημένα που ψηφίζονται και ισχύουν μέσα από τις νόμιμες διαδικασίες, μέσω διμερών ημιεπίσημων «deals» όπως πχ μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας σχετικά με τις εκκρεμείς οικογενειακές επανενώσεις όπου επελέγη η μορφή της «Διμερούς Διοικητικής Διευθέτησης». Αυτή η επιλογή πρακτικά σημαίνει ότι προκρίνονται fast track διεθνείς συνθήκες που συνάπτονται διμερώς μέσω ανταλλαγής επιστολών, χωρίς να απαιτείται η δημοκρατική επικύρωση από το κοινοβούλιο.

Οι πολιτικές αυτές συνιστούν πολλὰ βήματα υποχώρησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πρέπει επείγοντως να εντείνουμε τις προσπάθειες ανασυγκρότησης των ανεξάρτητων δικτύων αλληλεγγύης στις χώρες καταρχήν του Νότου, Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, αλλά και σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και επεξεργασίας νέων προτάσεων για πολιτική δράση απέναντι στον ρατσισμό και την ακροδεξιά.

Γραφείο της 4ης Διεθνούς, 25/7/2018:

Να σταματήσουμε τις απάνθρωπες πολιτικές κατά των μεταναστών!

Παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους και κλεισμένα σε κλουβιά, στις ΗΠΑ του Τραμπ, χιλιάδες μετανάστες πνιγμένοι στη Μεσόγειο, πλοία με μετανάστες που τους απαγορεύεται να προσεγγίσουν την Ιταλία και τη Γαλλία, με την Ουγγαρία του Όρμπαν να δηλώνει ότι η βοήθεια σε πρόσφυγες αποτελεί έγκλημα, 370.000 Ροχίνγκμα να διαφεύγουν προς το Μπανγκλαντές μετά από στρατιωτική επιδρομή και σφαγές από την κυβέρνηση της Μιανμάρ, δεκάδες χιλιάδες οικονομικοί πρόσφυγες από την Αϊτή και τη Βενεζουέλα σε όλη τις χώρες της Νοτίου Αμερικής, πάνω από πέντε εκατομμύρια Σύριοι πρόσφυγες σε εξωτερικό της χώρας και ακόμα περισσότεροι εκτοπισμένοι μέσα στη χώρα... Αυτοί που έχουν την εξουσία στην παλαιά Ευρώπη και στην παλαιά Αμερική ενώνονται σε ένα ιερό κυνήγι μαγισσών ενάντια στο φάντασμα των «μεταναστών»: μια πηλατιά συμμαχία, που πάει από τους λαικιστές της δεξιάς ως αυτό που μένει από τους παραδοσιακούς σοσιαλδημοκράτες. Σαλβίνι και Μακρόν, Πούτιν και Τραμπ, σωβινιστές της ανατολής και της δύσης, γάλλοι φιλελεύθεροι και γερμανική αστυνομία...

Παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους και κλεισμένα σε κλουβιά, στις ΗΠΑ του Τραμπ, χιλιάδες μετανάστες πνιγμένοι στη Μεσόγειο, πλοία με μετανάστες που τους απαγορεύεται να προσεγγίσουν την Ιταλία και τη Γαλλία, με την Ουγγαρία του Όρμπαν να δηλώνει ότι η βοήθεια σε πρόσφυγες αποτελεί έγκλημα, 370.000 ροχίνγκμα να διαφεύγουν προς το Μπανγκλαντές μετά από στρατιωτική επιδρομή και σφαγές από την κυβέρνηση της Μιανμάρ, δεκάδες χιλιάδες οικονομικοί πρόσφυγες από την Αϊτή και τη Βενεζουέλα σε όλη τις χώρες της Νοτίου Αμερικής, πάνω από πέντε εκατομμύρια σύρους πρόσφυγες σε εξωτερικό της χώρας και ακόμα περισσότερους μετακινούμενους μέσα στη χώρα... Αυτοί που έχουν την εξουσία στην παλαιά Ευρώπη και στην παλαιά Αμερική ενώνονται σε ένα ιερό κυνήγι μαγισσών ενάντια στο φάντασμα των «μεταναστών» ; μια πηλατιά συμμαχία, που πάει από τους λαικιστές της δεξιάς ως αυτό που μένει από τους παραδοσιακούς σοσιαλδημοκράτες. Σαλβίνι και Μακρόν,

Πούτιν και Τραμπ, σωβινιστές της ανατολής και της δύσης, γάλλοι φιλελεύθεροι και γερμανική αστυνομία...

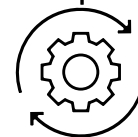
Κλιμάκωση της απανθρωπιάς

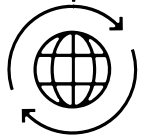
Η νέα επίθεση του Τραμπ κατά των μεταναστών του Μεξικού, της Κεντρικής Αμερικής και άλλων τμημάτων του κόσμου που προσπαθούν να μπουν στις ΗΠΑ, έφτασε σε σκανδαλώδη επίπεδο απανθρωπιάς. Κατά τις τελευταίες εβδομάδες, ιδιαίτερα τον Ιούνιο, μάθαμε ότι χιλιάδες παιδιά χωρίστηκαν από τους γονείς τους που προσπαθούσαν να περάσουν τα σύνορα μεταξύ Μεξικού και ΗΠΑ, με την εφαρμογή της πολιτικής της «μηδενικής ανοχής». Τα έβαλαν σε κλουβιά, σαν ζώα, και μετά τα μετέφεραν σε κέντρα κράτησης που βρίσκονται σε διάφορες πόλεις απομακρυσμένες από τα σημεία κοντά στα σύνορα όπου κρατούνται οι μετανάστες γονείς τους.

Οι διαμαρτυρίες, σε διεθνή κλίμακα, αλλιά επίσης πολύ σημαντικές και στις ΗΠΑ, εξανάγκασαν τον Τραμπ να υπογράψει ένα διάταγμα για να σταματήσει ο διαχωρισμός των παιδιών από τους γονείς τους. Ωστόσο, η οριστική ημερομηνία για την ένωση των οικογενειών αυτών παρήλθε και χιλιάδες παιδιά παραμένουν χωριστά από τους γονείς τους, καθώς μερικοί είχαν ήδη εκτοπιστεί εντωμεταξύ και άλλοι δεν εντοπίστηκαν ή δεν ταυτοποιήθηκαν.

Ακόμα και αν ο Τραμπ υπέγραψε ένα διάταγμα για να ενωθούν γονείς και παιδιά (που δεν έχει γίνει ακόμα), επαναβεβαίωσε ωστόσο ταυτόχρονα τη διατήρηση αυτής της πολιτικής της «μηδενικής ανοχής» απέναντι στη μετανάστευση, πράγμα που σημαίνει ότι τώρα οι οικογένειες, μαζί και τα παιδιά, θα εγκλείονται σε κέντρα κράτησης αναμένοντας δίκες, την ώρα που έχουν ήδη υποστεί ακραία βία στη χώρα προέλευσής τους ή και στις χώρες απ' όπου πέρασαν.

Τα μαρτύρια των μεταναστών, είτε έρχονται από το Μεξικό και την Κεντρική Αμερική, είτε από πιο απομακρυσμένες χώρες, όπως η Βραζιλία, η Αϊτή ή ακόμα και

αφρικανικές χώρες, δεν αρχίζουν μόνο όταν περνάν τα σύνορα των ΗΠΑ, αλλά σε όλο το ταξίδι τους. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα σοβαρή για τους μετανάστες που περνάν από το Μεξικό, καθώς υφίστανται ληστείες, κλοπή των ελάχιστων πραγμάτων τους, ή και απαγωγή από εγκληματικές συμμορίες για να βάλουν σε πορνεία τις γυναίκες και να μετατρέψουν τους άντρες σε μισθωμένους δοιοφόνους ή διακινητές.

Από το 2014 ως το 2017, στη Νότια Ευρώπη, πάνω από 16.000 άνδρες, γυναίκες, παιδιά έχουν πεθάνει προσπαθώντας να περάσουν τη Μεσόγειο. Κατά μέσον όρο, δηλαδή, περίπου ένας άνθρωπος από τους 1.000 που επιχειρούν το πέρασμα. Το 2018, είναι πάνω από 1 στους 20! Από το Γενάρη του 2018, με τη σκλήρυνση στο κλείσιμο των θαλάσσιων συνόρων, 1.100 μετανάστες πνίγηκαν. Και την ίδια στιγμή το δράμα επιδεινώνεται τόσο προς τα κάτω, στην έρημο ή στις ακτές της Λιβύης, όσο και προς τα πάνω, στις κορυφές των Άλπεων ή στις ακτές του Καλέ.

Οι θάνατοι αυτοί είναι εγκλήματα για τα οποία ευθύνονται οι ρατσιστικές πολιτικές απέναντι στους μετανάστες. Και δεν είναι μόνο ο Σαλβίνι, που απαγόρευσε την άφιξή τους στις ιταλικές ακτές. Όλες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις ακολουθούν την ίδια γραμμή.

Στις Βρυξέλλες, στις 29 Ιουνίου, οι ηγέτες των ευρωπαϊκών χωρών ενώθηκαν στο να σκληρύνουν την πολιτική τους, να εμποδίσουν τη δράση των πλοίων των ανθρωπιστικών οργανώσεων και να προσπαθήσουν να βγάλουν έξω, εκτός Ευρώπης, τα στρατόπεδα κράτησης, στις χώρες της Βορείου Αφρικής και της Μέσης Ανατολής: επιβεβαιώνουν έτσι τη χρησιμοποίηση των μεταναστών ως «αποδιονομαζόμενους τράγους» της κρίσης τους.

Μια ιδεολογική επίθεση συναρθρωμένη με αντιδραστικές πολιτικές

Τα κυρίαρχα ΜΜΕ και οι πολιτικοί υποστηρίζουν ότι τα προβλήματα των εκατοντάδων εκατομμυρίων ανθρώπων στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική –οι οικονομικές δυσκολίες και η απασχόληση, η ατομική και η κοινωνική ασφάλεια, οι περιβαλλοντικές συνθήκες ζωής- έχουν μια προφανή αιτία: τους μετανάστες που έρχονται από το Νότο. Κρύβουν έτσι ότι τα μεγαλύτερα κύματα μετανάστευσης γίνονται στο εσωτερικό των χωρών του νότου που αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα των συνολικών μεταναστεύσεων. Αυτά που φτάνουν στο Βορρά –όπου αποτελούν το 0,5% με 1,5% του τοπικού πληθυσμού- θα μπορούσαν εύκολα να βρουν τη θέση τους. Σε σύγκριση, ο Λίβανος, για παράδειγμα, με ένα πληθυσμό περίπου πέντε εκατομμυρίων κατοίκων (εκ των οποίων εκατοντάδες χιλιάδες είναι Παλαιστίνιοι) έχει υποδεχτεί πάνω από ένα εκατομμύριο Σύριους πρόσφυγες. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ και οι πολιτικοί υποστηρίζουν ότι, εάν μειώνονται οι μισθοί και αυξάνεται η ανεργία, αυτό οφείλεται στις ανταγωνιστικές πιέσεις των μεταναστών που φτάνουν χωρίς ρύθμιση και πα-

ράνομα από το Νότο. Εάν δεν υπάρχουν αρκετά σπίτια κοινωνικής στέγης σε προσιτές τιμές, αυτό οφείλεται στη δημογραφική πίεση των μεταναστών στις πόλεις όπου ζουν σε απαράδεκτες συνθήκες, μειώνοντας το επίπεδο ζωής στο οποίο έχει συνηθίσει «ο πολιτισμός μας». Εάν αυξάνεται η εγκληματικότητα ή αν αυξάνεται το αίσθημα ανασφάλειας και ο φόβος της τρομοκρατίας, τότε είναι προφανής η ευθύνη των μεταναστών, ιδιαίτερα αυτών που προέρχονται από αραβικές χώρες ή από χώρες όπου υπάρχει πολλές μουσουλμανικός πληθυσμός.

Υπάρχουν και πολλά άλλα παραδείγματα τέτοιου τύπου επιχειρηματολογίας. Όλα τα υπόλοιπα παραλείπονται, μόλις γίνει λόγος για “μεταναστευτική κρίση”:

- η οικονομική κρίση που διαρκεί από μια δεκαετία.

- η μεγάλη αύξηση των κερδών, την ίδια στιγμή που οι μισθοί έχουν μειωθεί σε ποσοστό του εθνικού εισοδήματος.

- ο ρόλος των πολυεθνικών, ιδιαίτερα αυτών που είναι κατά πλειοψηφία αμερικάνικες, ευρωπαϊκές ή κινέζικες, στην καταλήστευση των πόρων του Νότου (και κυρίως της Αφρικής).

- οι παραλιτικές αποπληρωμές του εξωτερικού χρέους (συχνά αθέμιτου) και τα προγράμματα διαρθρωτικής προσαρμογής και λιτότητας που επιβάλλουν οι μεγάλοι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.

- η περιβαλλοντική κρίση και οι κλιματικές καταστροφές που προκαλεί το επίπεδο κατανάλωση του Βορρά και το μη βιώσιμο μοντέλο καπιταλιστικής ανάπτυξης παντού στον πλανήτη.

- οι συνεχιζόμενες ενδημικές ένοπλες συγκρούσεις στο Νότο (ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή και στην Κεντρική Ασία) όπου οι παρεμβάσεις των ιμπεριαλιστικών και περιφερειακών δυνάμεων προκαλεί καταστροφές και όπου τα όπλα δεν λείπουν, το πιο συχνό έχοντας παραχθεί στις χώρες που κλείνουν τις πόρτες τους στους μετανάστες και τους πρόσφυγες.

Όλες αυτές οι διαδικασίες – που δημιουργεί το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα –είναι στην πραγματικότητα ο κύριος λόγος τόσο της κοινωνικής κρίσης στον κόσμο όσο και του σημερινού κύματος μετανάστευσης, αλλά εξαφανίζονται στο κυρίαρχο αφήγημα και υπάρχει ιδεολογική ρύπανση στο θέμα αυτό.

Οι ευρωπαϊκές και αμερικανικές κυβερνήσεις επέλεξαν κατηγορηματικά να κλείσουν τα σύνορά τους και να ελέγχουν τους μετανάστες εκτός των συνόρων τους. Χρησιμοποιούν πρόθυμες κυβερνήσεις του Νότου (όπως η Τουρκία, η Λιβύη και το Μαρόκο) για να βγάλουν εκτός των συνόρων τους και να προσφέρουν στις χώρες αυτές εκατομμύρια δολάρια για να κάνουν τη βρώμικη δουλειά και να ασχοληθούν με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που θα μπορούσαν να επιχειρήσουν να εισέλθουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι πολιτικές αυτές συχνά δικαιολογούνται σαν να ήταν το «αντίδοτο» στην ενδεχόμενη ανάπτυξη του ρατσισμού ή με μια υποτιθέμενη ανάγκη «ρύθμισης» της μετανάστευσης.

Πολιτικές και πολιτιστικές θέσεις που δέχονται πιο ανοιχτά σύνορα (έστω και με «ρυθμιζόμενο» τρόπο), επειδή «θα τους χρειαζόμασταν» για θέσεις εργασίας που δεν θα αναλάμβανε ο «εθνικός» πληθυσμός ή για να πληρωθούν οι συντάξεις μιας γηράσκουσας κοινωνίας, δεν ξεφεύγουν ωστόσο βασικά από τη συλλογιστική της εκμετάλλευσης ανθρώπων όντων.

Εκμετάλλευση, διαχωρισμός, ρατσισμός

Όπως γινόταν συχνά και στο παρελθόν, οι μετανάστες υφίστανται διπλή εκμετάλλευση, ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς όπως η γεωργία, η επιμελητεία (logistics) ή οι κοινωνικές υπηρεσίες. Η ακραία ευπάθεια των μεταναστών και η κοινωνική περιθωριοποίηση διευκολύνουν τη βάνουση εκμετάλλευσή τους στην αγορά εργασίας, πράγμα που μεγιστοποιεί τα κέρδη των μικρών, μεσαίων και μεγάλων εθνικών και υπερεθνικών επιχειρήσεων. Οι μετανάστες βρίσκουν δουλειά μέσα από μαφιόζικα δίκτυα, που σημαίνει ταυτόχρονα και παράνομη δουλειά και μαύρη και με υπερ-επισηφαιές συμβάσεις.

Το κύκλωμα αυτό εκμετάλλευσης των μεταναστών δεν είναι εξωτερικό του τρόπου μεταχείρισης των ίδιων των «ντόπιων» εργαζομένων. Πράγματι, η εκμετάλλευση των μεταναστών λειτουργεί ακριβώς επειδή συνδέεται στενά με τις γενικές δομές εκμετάλλευσης. Οι ρόλοι των εργαζομένων (μεταναστών και «ντόπιων») συνδέονται και καθορίζονται αμοιβαία.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι νόμοι για τα σύνορα και τη μετανάστευση δρουν ως φίλτρα που δέχονται νέους και υγιείς εργαζομένους, ή με ιδιαίτερες ικανότητες, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι δεν θα έχουν δικαίωμα να αμύνονται κατά της υπερεκμετάλλευσης. Οι νομοθεσίες αυτές επίσης παράγουν θεαματικές εικόνες εκατοντάδων ανθρώπων στοιβαγμένων σε επικίνδυνα πλοία ή σκαρφαλωμένους σε ψηλά κάγκελα, εικόνες που σκηνοθετούνται ως «πλημμύρες» ή «επιδρομές».

Παρόλο που το νεοφιλελεύθερο σχέδιο έχει για στόχο να διαλύσει πλήρως κάθε νομική ή κοινωνική ρύθμιση που ευνοεί τους εργαζομένους, η ρατσιστική ιεράρχηση που διαρθρώνει την αγορά εργασίας σημαίνει ότι στοιχειώδεις ρυθμιστικοί κανόνες εξακολουθούν ακόμα να διατηρούνται, προς το παρόν, για τους «ντόπιους» εργαζομένους. Οι τελευταίοι επωφελούνται άμεσα ή έμμεσα από την υπερ-εκμετάλλευση των μεταναστών, γενικά, αλλά όχι πάντα, χωρίς καν να το συνειδητοποιούν (όπως συμβαίνει και με τη διάρθρωση της αγοράς εργασίας κατά φύλο).

Δίπλα σε αυτή την εκμεταλλευτική δομή, ασκείται και διαχωρισμός, όπως με:

- τα κέντρα «προσωρινής» κράτησης (στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις ΗΠΑ και στην Αυστραλία).

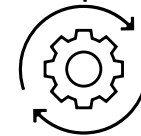
- τα απομονωμένα επαρχιακά μέρη, κατά πολύ αθέατα, όπου οι μετανάστες δουλεύουν και ζουν με χιλιάδες εργαζομένους στη γεωργία, σε άθλιες συνθήκες.

- ο ρατσιστικός διαχωρισμός μεταξύ ολόκληρων συνοικιών μέσα στις πόλεις, που περιθωριοποιούνται και ποινικοποιούνται.

Σε αυτούς τους διαχωρισμούς, μια μεγάλη ποικιλία νομικών και κοινωνικών καταστάσεων έχουν την τάση ενοποιούνται κάτω από το γενικό όρο «μετανάστες»: εργαζόμενοι χωρίς χαρτιά, αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες με ανθρωπιστική ή διεθνή προστασία, μετανάστες με άδεια εργασίας, παιδιά και εγγόνια μεταναστών. Αυτό συγκροτεί μια ιεραρχία συνθηκών από τις οποίες το ζήτημα των δικαιωμάτων τους διαγράφεται πλήρως και στις οποίες κατανέμονται οι ίδιοι ανάμεσα σε όσους έχουν «προνόμια» (χαρτιά, για παράδειγμα) και σε όσους δεν έχουν.

Η πραγματικότητα των κοινωνικών, υλικών και πολιτιστικών συνθηκών των μεταναστών στις χώρες του Βορρά είναι επίσης και η άνοδος του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της ισλαμοφοβίας. Τα τελευταία χρόνια, τα εξαιρετικά επικίνδυνα αυτά φαινόμενα πήραν ειδικές πολιτικές μορφές που απειλούν σήμερα να γίνουν ηγεμονικές και να αλλιάξουν τις πολιτικές των κυβερνήσεων μέσα στο G7 (ήδη στις ΗΠΑ και στην Ιταλία, όλο και περισσότερο στη Γαλλία και στη Γερμανία). Εδώ μιλάμε για διάφορες οργανώσεις που όλη τους ταυτοποίησαν λαθμενία ως «λαϊκιστικές». Ωστόσο, έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: επιζητούν λαϊκή στήριξη αναπτύσσοντας έναν λόγο σύμφωνα με τον οποίο οι μετανάστες είναι το αποτέλεσμα μιας πολιτικής που διεξάγει μια «παγκοσμιοποιημένη πολιτικο-οικονομική ελίτ» με καταστροφικές επιπτώσεις στους ντόπιους πληθυσμούς, οι οποίοι θα πληρώσουν το «κόστος». Οι οργανώσεις αυτές είναι συχνά κοντά στο νεοφασισμό, με επιθέσεις κατά των μεταναστών, επιθέσεις κατά ατόμων ή και ολόκληρων κοινοτήτων - παράδειγμα αποτελεί η κυκλική αναβίωση κάθε τόσο της καμπάνιας κατά των Ρομά.

Απέναντι στην κατάσταση αυτή, οι κυβερνήσεις που αυτοπαρουσιάζονται ως φιλελεύθερες είναι ανίκανες να δράσουν και δεν θα κάνουν πράγματι τίποτα για να την αλλιάξουν. Είναι ανίκανες να απαντήσουν με πολιτικές ανοίγματος των συνόρων ή εγγύησης των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Οι κυβερνήσεις αυτές είναι υπεύθυνες για την αποδιάρθρωση του κράτους πρόνοιας και είναι οι κύριοι σύμμαχοι των πολυεθνικών και των χρηματοπιστωτικών κέντρων που αποτελούν την κύρια αιτία της οικονομικής κρίσης. Δεν έχουν δημιουργήσει κανένα αληθινό σχέδιο υποδοχής ή ασύλου για αυτούς(-ές) που θέλουν να πάνε στην Ευρώπη ή στις ΗΠΑ.

Αντικαπιταλιστική εναλλακτική και πολιτική και κοινωνική αλληλεγγύη με τους μετανάστες

Η μόνη αποτελεσματική απάντηση είναι να αρνηθούμε να αντιμετωπίσουμε τους μετανάστες ως «πρόβλημα», αλλά να ενωθούμε για να ικανοποιήσουμε τις κοινωνικές ανάγκες εκατομμυρίων γυναικών και ανδρών, μεταναστών και «ντόπιων». Απαιτούμε οι πιο πλούσιες χώρες να είναι περιοχές υποδοχής όπως και οι άλλες χώρες του κόσμου. Οι οργανώσεις και οι αγωνιστές της 4ης Διεθνούς δρουν για να παίξουν σημαντικό ρόλο στην οικοδόμηση μιας τέτοιας απάντησης. Σε πολλές περιπτώσεις, βρίσκονται ήδη στην πρώτη γραμμή των αντιφασιστικών και αντιρατσιστικών αγώνων, καθώς και υπέρ των μεταναστών. Η δράση αυτή έχει για άξονες τα εξής θεμελιακά σημεία:

- Διεκδικούμε το δικαίωμα στη μετανάστευση: ελευθερία μετακίνησης και εγκατάστασης. Ως διεθνιστές, πιστεύουμε ότι κάθε άνθρωπος έχει το θεμελιώδες δικαίωμα να ζει αξιοπρεπώς και να διαθέτει όλα τα πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα στη χώρα όπου διαμένει. Η μετανάστευση πρέπει να είναι μια ελεύθερα επιλεγμένη επιλογή, ακόμα και αν εκατομμύρια άνθρωποι εξαναγκάζονται να μεταναστεύσουν για να ξεφύγουν από την εξαθλίωση, τη φτώχεια, τον πόλεμο, τις περιβαλλοντικές καταστροφές, την έλλειψη προοπτικών. Πρέπει όλοι να έχουν όλα τα δικαιώματα, όπου συμπεριλαμβάνεται -μεταξύ άλλων- και το δικαίωμα ασύλου για όσους(-ες) προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο και τις διώξεις. Απορρίπτουμε το διαχωρισμό ανάμεσα σε λεγόμενους «οικονομικούς» μετανάστες και σε πρόσφυγες.

Αποτελεί προτεραιότητα σε όλες τις χώρες —ιδιαίτερα σε αυτές όπου η καταστολή των μεταναστών είναι η πιο ισχυρή— και όλες οι οργανώσεις της αριστεράς θα έπρεπε να αγωνιστούν για να δοθούν πλήρη δικαιώματα σε όλους(-ες) τους μετανάστες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες, στους ανθρώπους με διακρίσεις φύλου, στα άτομα LGBTI, στους μουσουλμάνους και στους ανήλικους, που υποφέρουν και από άλλες μορφές διάκρισης και καταπίεσης.

- Θέλουμε να οικοδομήσουμε αντιρατσιστικά και αντιφασιστικά κινήματα, κοινωνικά και εναλλακτικά πολιτικά κινήματα, όχι μόνο μέσα στο πλαίσιο πολιτιστικών αγώνων, αλλά και ως πολιτικές κινητοποιήσεις ενάντια στους φορείς του θεσμικού και κοινωνικού ρατσισμού. Οι πολιτιστικές και οι πολιτικές πλευρές αυτής της πάλης είναι αδιαχώρητες. Για να αντικρουστεί η ρα-

τσιστική ιδεολογία διακρίσεων, μια δουλειά σε επίπεδο πολιτισμού και εκπαίδευσης είναι ζωτική. Αλλά επίσης ζωτικό είναι και το να αναζωογονηθούν οι κοινωνικοί αγώνες για την κατάκτηση δικαιωμάτων και ισχύος από όλες(-ους) τους εργαζόμενους, καθιστώντας ορατή στην πράξη τη σύνδεση ανάμεσα στο ρατσισμό και τη λειτουργία του καπιταλισμού.

- Υποστηρίζουμε την αυτοοργάνωση και τους αγώνες των μεταναστών, ξεκινώντας από τις ιδιαιτερότητες και τις ιδιαίτερες απαιτήσεις τους, αλλά προσπαθώντας να φτιάξουμε τη αναγκαία σύνδεση με τα ζητήματα των διακρίσεων τάξεων, φύλων και ρατσισμού.

- Παίρνουμε υπόψη μας τις εμπειρίες αμοιβαιότητας ανάμεσα στους καταπιεσμένους και όσους υφίστανται διακρίσεις και τους κοινούς τους αγώνες — είτε οικοδομώντας κοινωνικούς και συνδικαλιστικούς αγώνες που συμπεριλαμβάνουν τους εργαζόμενους όλων των ειδών είτε και μέσα από συλλογικά σχέδια όπως αυτοδιαχειριζόμενες στέγες, εργασιακούς συνεταιρισμούς, συλλόγους αλληλεγγύης και άτυπες ομάδες οικονομικής και πολιτικής αλληλοβοήθειας.

- Ως διεθνιστές, θεωρούμε ότι οι ελεύθερα επιλεγμένες μεταναστεύσεις και η ανάμειξη των πληθυσμών είναι επωφελείς για τις κοινωνίες. Η οικοδόμηση σχέσεων ανάμεσα στα λαϊκά και κοινωνικά κινήματα στις χώρες απ' όπου προέρχονται οι μετανάστες και σε αυτές όπου εγκαθίστανται είναι ουσιαστικό στοιχείο της ανάπτυξης κινήματων αντίστασης στον καπιταλισμό και δείχνει τις δυνατότητες ενός νέου κόσμου που να στηρίζεται στην αλληλεγγύη και την αλληλοβοήθεια.

Γραφείο της 4ης Διεθνούς 25/7/2018

Μετάφραση από τα γαλλικά: Τάσος Αναστασιάδης

- Η ανακοίνωση στα γαλλικά βρίσκεται στη σελίδα της ΤΠΤ στο facebook:

Stoppons les politiques inhumaines contre les migrant-es

<https://www.facebook.com/okdetpt/posts/636388363390833>

- Η ανακοίνωση στα αγγλικά βρίσκεται και στη σελίδα : Stop inhumane policies against migrants!

<http://www.internationalviewpoint.org/spip.php?article5621>

Daniel Tanuro: Ανοιχτή επιστολή σε ένα φίλο του PTB

Άσυλο και μετανάστευση

Αγαπητέ φίλε¹,

Ζητάς τη γνώμη μου για την πολιτική ασύλου του PTB² και εκτιμώ ιδιαίτερα το να μπορέσουμε να συζητήσουμε με πνεύμα διαλόγου. Η μέθοδος αυτή είναι αναγκαία για την αριστερά. Ιδιαίτερα στο θέμα αυτό, που είναι κύριας, στρατηγικής σημασίας.

Σύμφωνα με την εφημερίδα Le Soir³, ο Raoul Hedebouw⁴, δήλωσε ότι υποστηρίζει τις υποχρεωτικές επαναπροωθήσεις. Όπως και άλλοι, έτσι κι εγώ επέκρινα έντονα τις δηλώσεις αυτές. Καθώς ο Εντεμπού διόρθωσε τη θέση αυτή στα κοινωνικά δίκτυα, μου προσάπτει ότι το μόνο που έκανα ήταν να δημιουργήσω μια “θύελλα μέσα σε ένα ποτήρι νερό”. Το PTB, ίλες, θέλει “μια παραδειγματική αλληλεγγύη, με αγώνα κατά των αιτιών της μετανάστευσης και με μια αξιόπρεπη και υπεύθυνη υποδοχή”. Και συμπεραίνει ότι είναι “δύσκολο να είναι κανείς πιο σαφής”, ζητώντας μου να τοποθετηθώ. Αυτό και κάνω εδώ.

“Πάλη κατά των αιτιών”:

μια λαθεμένη ωραία ιδέα

Η “πάλη κατά των αιτιών της μετανάστευσης” στις χώρες προέλευσης μοιάζει καταρχάς ως μια απάντηση του κοινού νου. Προφανώς, και εσύ και εγώ, είμαστε κατά του ιμπεριαλισμού και των πολέμων του, για το δικαίωμα στην ανάπτυξη των “χωρών του Νότου”, για την ακύρωση του χρέους, για την πλήρωσή του οικονομικού χρέους (ιδιαίτερα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή), για το μοιραστικό των δικτατοριών, για την κατάργηση των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων (πατέντες) στην υγεία και στις καθαρές τεχνολογίες ενέργειας (μεταξύ άλλων), για την αλληλεγγύη με τους αγώνες των αδελφών μας που υφίστανται εκμετάλλευση και καταπίεση στις χώρες αυτές, κλπ.

Όμως, θα πρέπει και να μπορούμε στη θέση των ίδιων των ανθρώπων αυτών από το Νότο, που θέλουν να μεταναστεύσουν στο Βορρά. Ελπίζουν ότι η μετανάστευση θα τους προσφέρει μια άμεση λύση στις δυσκολίες τους. Η “πάλη κατά των αιτιών” δεν απαντάει στα συγκεκριμένα τους προβλήματα. Θα πρέπει, άραγε, να περιμένουν τη δράση της αριστεράς στο Βορρά να μπορέσει να καταργήσει τις αιτίες της μετανάστευσης; Σε αυτή την περίπτωση, κινδυνεύουν να πρέπει να περιμένουν πολύ: εμείς δεν είμαστε καν σε θέση να επιβάλουμε στις “δικές μας” κυβερνήσεις να σεβαστούν τις δεσμεύσεις τους για αναπτυξιακή βοήθεια... Γιατί και πώς ξαφνικά θα καταφέρουμε να τους επιβάλουμε να σταματήσουν τους πολέμους, την άνιση ανταλλαγή, κλπ.;

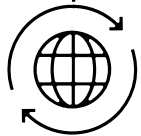
Θα μπορούσε κανείς να απαντήσει ότι η πάλη κατά των αιτιών της μετανάστευσης εξαρτάται κυρίως από τους ενδιαφερόμενους λαούς, ότι εμείς, στο Βορρά, δεν ευθυνόμαστε για την ανικανότητά τους να ανοίξουν το δρόμο για μια άλλη ανάπτυξη. Αλλά θα παραδεχόσασταν ότι κάτι τέτοιο θα ήταν ιδιαίτερα κυνικό... Εμείς δεν καταφέραμε να ανατρέψουμε τον καπιταλισμό στις χώρες μας: με ποιο δικαίωμα θα προσάπτουμε στους λαούς του Νότου το ότι δεν τον ανέτρεψαν στις δικές τους χώρες; Εμείς δεν έχουμε καταφέρει να σταματήσουμε τη ληστεία του Νότου από τις επιχειρήσεις του Βορρά: με ποιο δικαίωμα θα ζητούσαμε από τους άνδρες και τις γυναίκες του Νότου να σταματήσουν να έρχονται στο Βορρά με την ελπίδα να ανακτήσουν κάτι από αυτά που κλάπηκαν από τους λαούς τους; Τα μεταναστευτικά εμβλήματα (τα λεφτά που στέλνουν οι μετανάστες στις χώρες προέλευσής τους) ανέρχονται σε 441 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, δηλαδή είναι τριπλάσια από το σύνολο της δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας παγκοσμίως⁵. Πάνω σε ποιά βάση θα λέγαμε στους υποψήφιους μετανάστες ότι καλύτερα θα ήταν να καθήσουν να αγωνιστούν στις χώρες τους για να φτιάξουν το μέλλον τους;

Στην πραγματικότητα, μόλις θελήσουμε να ξύσουμε λιγάκι το ερώτημα, διαπιστώνουμε ότι η “πάλη κατά των αιτιών της μετανάστευσης” είναι μια λαθεμένη ωραία ιδέα: αντί να προσφέρει μια άμεση λύση σε ένα άμεσο πρόβλημα, παραπέμπει τη λύση στις ελληνοτικές καλές -με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο⁶.

“Πάλη κατά των αιτιών”: Μια απάντηση, αλλά σε ποιόν, πώς;

Αλήθεια: ως έχουμε τη διανοητική εντιμότητα να το αναγνωρίσουμε: η “πάλη κατά των αιτιών των μεταναστεύσεων” δεν αποτελεί απάντηση στην “μεταναστευτική κρίση”. Είναι μάλλον μια προσπάθεια της αριστεράς στο Βορρά να απαντήσει, χωρίς να αυτο-αναιρείται, στην ιδέα που καταλαμβάνει τον πληθυσμό για το ότι θα υπήρχε μια “επιδρομή” μεταναστών και ότι αυτή η “επιδρομή” θα απειλούσε τους μισθούς “μας”, τις θέσεις εργασίας “μας”, την κοινωνική “μας” ασφάλιση, τον πολιτισμό “μας”, κλπ.

Αυτό που λέω είναι ακριβώς ότι “προσπαθεί να το πάρει υπόψη της χωρίς να αυτο-αναιρεθεί”. Δεν λέω ότι όσοι υποστηρίζουν την άποψη αυτή γίνονται ρατσιστές. Αντίθετα, πιστεύω ότι οι ίδιοι ανησυχούν από την αυξανόμενη επικράτηση των εθνικιστικών, ρατσιστικών και ξενόφοβων προκαταλήψεων, ακόμα και μέσα στα

ηθικά στρώματα. Και πιστεύω κυρίως ότι φοβούνται ιδιαίτερα μήπως αυτές οι προκαταλήψεις διαβρώσουν και την κοινωνική τους βάση, καθώς οι μετανάστες και οι ξένοι δεν ψηφίζουν καν...

Ωστόσο, οι μαρξιστές, αντίθετα από τους ηθικιστές, βασίζονται κυρίως στα γεγονότα, όχι στα συναισθήματα⁷. Πρέπει επομένως να αναρωτηθούμε: Αυτή η “επιδρομή” είναι άραγε αληθινή; Και η απάντηση είναι “όχι”. Οι μετανάστες (οι άνθρωποι που εγκαθίστανται σε μια άλλη χώρα από τη δική τους για περισσότερο από ένα χρόνο, είτε από επιλογή είτε από εξαναγκασμό) αντιπροσωπεύουν το 3% του παγκόσμιου πληθυσμού, δηλαδή είναι 244 εκατομμύρια άνθρωποι. Το ένα τρίτο αυτών (δηλαδή το 35% αυτού του 3%) μετατοπίζεται από το Νότο προς το Βορρά. Σε όλο τον κόσμο, είναι 65 εκατομμύρια οι άνθρωποι που αναγκάζονται να ξεφύγουν από συγκρούσεις, διωγμούς και παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 65% από αυτούς είναι όσοι μετατοπίζονται στο εσωτερικό των χωρών τους. Οι πρόσφυγες (οι εξωτερικά μετακινούμενοι) είναι κάτι περισσότερο από 21,5 εκατομμύρια. Η Ευρώπη υποδέχεται μόλις το 10% αυτών των προσφύγων (ενώ πάνω από το 80% καταφεύγει σε “αναπτυσσόμενες χώρες”), πράγμα που αντιστοιχεί σε 2,5 άτομα ανά 1.000 κατοίκους. Στο Βέλγιο, σε όλη την περίοδο που ονομάστηκε “μεταναστευτική κρίση” του 2015, υπήρξαν 35.476 αιτήματα ασύλου (τα 31.285 ήταν νέα αιτήματα, ενώ και τα 4.191 ήταν επαναλήψεις), δηλαδή κάπου 5.000 λιγότερα απ’όσα το 2000⁸.

Επομένως, η “μεταναστευτική απειλή” είναι απλώς χίμαιρα. Αντίθετα, η εθνικο-ηθικιστικο-ρατσιστική, και ακόμα και φασιστική, απειλή, αυτή είναι πολύ πραγματική. Απέναντι σε αυτό, η αριστερά που θέλει να “παλέψει ιδιαίτερα κατά των αιτιών” νομίζει ότι βρήκε ένα βάλισμα που συνδυάζει το κοινό νου με τις θεμελιώδεις της αξίες: το διεθνισμό, το δικαίωμα στην ανάπτυξη, τη χειραφέτηση των λαών. Το κύριο στοιχείο αυτού του βάλισματος είναι κάτι που δεν λέγεται, είναι μια τεράστια ανομολόγητη παραχώρηση στους ρατσιστές και στους εθνικιστές: είναι η ιδέα πως οι αναπτυγμένες χώρες πράγματι “πνίγονται στους μετανάστες” και ότι “δεν μπορούμε να δεχτούμε όλη την εξαθλίωση του κόσμου”.

“Δεν μπορούμε να υποδεχτούμε όλη την εξαθλίωση του κόσμου”... Αυτή η φρασούλα του Μισέλ Ροκάρ του 1989 συχνά χρησιμοποιείται από τη δεξιά. Η αληθινή αριστερά αποφεύγει να τη χρησιμοποιεί. Αυτή προτιμάει να λέει ότι κανείς δεν εγκαταλείπει τον τόπο του από ευχαρίστηση, ότι καλύτερα οι άνθρωποι να μπορούν να μείνουν στον τόπο τους, για το δικό τους καλό. Όμως, ποιός κρίνει αυτό το καλό; Εμείς ή οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι; Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορούμε να το κρίνουμε: για τους ανθρώπους που υφίστανται τις επιθέσεις της ακροδεξιάς, τα λόγια αυτά ηχούν απλώς ως αντίγραφο του πρωτότυπου, όχι ως εναλλακτική...

Ας περάσουμε στην άλλη πλευρά της απάντησης του PTB: για “μια αξιοπρεπή και υπεύθυνη υποδοχή”, λες. Αλλά ποιών; Όλων αυτών που θέλουν να μεταναστεύσουν; Όλων όσων ξεκινούν να μεταναστεύσουν; Όλων αυτών που καταφέρνουν να φτάσουν ως εμάς; Ή μόνο μιας μερίδας αυτών των ανθρώπων που “εμείς” θα κρίνουμε ότι είναι δικαιολογημένοι; Αλλά, σε αυτή την περίπτωση, προσοχή: γιατί αυτό σημαίνει να καθορίσουμε και κριτήρια υποδοχής... Και άρα και κριτήρια επαναπροώθησης... με εξαναγκασμό αν χρειαστεί. Γιατί, βέβαια, τί νόημα θα είχαν κριτήρια, αν η παραβίασή τους δεν σήμαινε την επαναπροώθηση;

Εδώ είναι που η παγίδα κλείνει. Και κλείνει γιατί αυτό που αποφεύγεται να ειπωθεί εκδηλώνει την ύπαρξή του και τη φύση του -με τρόπο πάνω κάτω κραυγαλέο ή πάνω κάτω διακριτικό. Έτσι, οι οπαδοί της “πάλης κατά των αιτιών” οδηγούνται σε ισορροπισμούς ανάμεσα στο εκλογικό τους κοινό που έχει μοιληθεί από την άκρα δεξιά και στις διεθνιστικές αξίες της αριστεράς. Αυτό είναι πολύ σαφές σε ορισμένες από τις δηλώσεις του Ζ.Λ.Μελανσόν. Πρόσφατα στη Μασσαλία, μπροστά στους οπαδούς του, ο ηγέτης της Αυσπώτακτης Γαλλίας κατάφερε μια εντυπωσιακή επίδοση: να εξυμνήσει ταυτόχρονα τη διεθνιστική δράση του Aquarius με την αναβίωση μιας διατύπωσης άξιας του ηγετιστικού εθνικισμού: “το ιερό έδαφος της Πατρίδας”⁹...

Το βέλγικο ιδεολογικό περιβάλλον είναι διαφορετικό, αλλά το PTB, κατά τη γνώμη μου, καταφεύγει σε έναν παρόμοιο ισορροπισμό.

Στις 11 Ιανουαρίου 2018, το site του PTB εξηγούσε πως η επιλογή δεν είναι ανάμεσα στην πολιτική ασύλου της κυβέρνησης Michel-De Weber από τη μια και στα “ανοιχτά σύνορα” και στη “μαζική νομιμοποίηση” από την άλλη. “Υπάρχει εναλλακτική”, έγραφε ο συγγραφέας: η Συνθήκη της Γενεύης. “Η Συνθήκη της Γενεύης για τους πρόσφυγες δεν έχει καμία σχέση με μια πολιτική ‘ανοιχτών συνόρων’, ούτε με την υποδοχή εκατομμυρίων προσφύγων στο Βέλγιο. Είναι προφανές ότι μια μόνο χώρα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την έλευση πολλών εκατομμυρίων προσφύγων”¹⁰.

Σε αυτό το απόσπασμα, αυτό που αποφεύγεται να λεχθεί... λέγεται: “Μια μόνο χώρα δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την έλευση εκατομμυρίων προσφύγων”. Η αναλογία με τη διατύπωση του Ροκάρ είναι προφανής. Δεν τίθεται ζήτημα, για “μαζική νομιμοποίηση”, προσθεί μετρίως ο συγγραφέας. Παράδοξο: ταυτόχρονα, το ίδιο αυτό άρθρο αναφέρει ότι “στο Λίβανο, μικροσκοπική χώρα 4 εκατομμυρίων κατοίκων, 1,5 εκατομμύρια πρόσφυγες έχουν παρκαριστεί”. Τί να συμπεράνουμε; Ότι οι χώρες του Βορρά δεν μπορούν να κάνουν αυτό που μπορούν οι χώρες του Νότου; Στοιχηματίζω ότι δεν είναι αυτό που ήθελε να πει ο συγγραφέας! Πιστεύω μάλλον ότι απλώς δεν έχει το ταλέντο ισορροπιστή ενός Μελανσόν. Πράγματι, δεν είναι στις ικανότητες του καθένα να κινείται γύρω από αυτό που δεν λέγεται αλλά αφήνεται να εννοηθεί... χωρίς να διευκρινίζεται...

παριστάνοντας ταυτόχρονα ότι καταπολεμείται.

Το PTB επανήλθε στο ζήτημα του ασύλου στις 28 Ιουνίου, με ένα άρθρο που υπέγραφε η συντακτική του επιτροπή, με τίτλο “Οι προτάσεις του PTB απέναντι στη μεταναστευτική κρίση”¹¹. Η επίσημη αυτή τοποθέτηση είναι πιο επιτήδεια από το άρθρο της 11ης Γενάρη. Πριν προχωρήσουμε, ας σημειώσουμε ότι το κείμενο αυτό διαφέρει από τις “προτάσεις του PTB απέναντι στην κρίση προσφύγων” που δημοσιεύτηκε δύο εβδομάδες νωρίτερα¹². Και τα δύο θέτουν την κύρια έμφαση στην “πάλη κατά των αιτιών”, αλλά το κείμενο της 28ης Ιουνίου δεν ζητάει πλέον να “σταματήσουν οι συμφωνίες με χώρες όπως η Τουρκία, η Λιβύη ή το Σουδάν”. Μήπως έχει απλώς ξεχαστεί; Μήπως η σύνταξη θεωρεί ότι τέτοια αιτήματα είναι προφανή; Από την πλευρά μου, εγώ εκτιμώ ότι μερικά πράγματα που είναι προφανή καλύτερα ακόμα και να διευκρινίζονται.

Τέσσερα προβλήματα

Σε αυτή την επίσημη τοποθέτηση, είναι αρκετά σαφές πως το PTB στριφογυρίζει γύρω από αυτό που δεν λέγεται: “Οι μεταναστευτικές κρίσεις που γνωρίζουμε σήμερα, ιδιαίτερα στην Ευρώπη αλλά όχι και αναγκαστικά κυρίως εξάλλου (sic), μπορεί να θέτουν πρόβλημα από το μαζικό τους και εξαναγκαστικό τους χαρακτήρα”. Η φράση αυτή απευθύνεται σε δύο διακριτά κοινά, που θα την ερμηνεύσουν με διαφορετικά αντίθετα τρόπο. Από τη μια, οι άνθρωποι που έχουν εξαναγκαστεί σε μετανάστευση συμφωνούν προφανώς ότι ο εξαναγκασμός “θέτει πρόβλημα”. Από την άλλη, οι άνθρωποι οι “δικοί μας”, “εδώ”, που θεωρούν ότι “υπάρχουν πολλοί ξένοι”, θα χειροκροτήσουν την ιδέα πως είναι “ο μαζικός χαρακτήρας των μεταναστεύσεων (που) θέτει πρόβλημα”... Καθώς πολλοί εκλογείς του PTB είναι μεταξύ τους (και αυτό είναι απλώς διαπίστωση), νομίζω πως το διφορούμενο αυτής της φράσης δεν είναι τυχαίο.

Δεύτερον, το κείμενο ζητάει να γίνει σεβαστή η Συνθήκη της Γενεύης. Πολύ ωραία, να το υποστηρίξουμε αυτό το ντοκουμέντο. Αλλά αυτό δεν αφορά παρά μόνο όσους μπορούν να αποδείξουν τις διώξεις που υπέστησαν εξαιτίας της φυλής τους, της θρησκείας τους, της εθνικότητάς τους, της συμμετοχής τους κάποια κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών τους απόψεων. Δεν αφορά τους μετανάστες που είναι οικονομικοί και περιβαλλοντικοί, ιδιαίτερα κλιματικοί, όπως και δεν αφορά ούτε τις γυναίκες που προσπαθούν να ξεφύγουν από την ιδιαίτερη καταπίεσή τους. Όσο για τους ανθρώπους που καταπιέζονται εξαιτίας των σεξουαλικών ή συναισθηματικών τους προτιμήσεων ή της ταυτότητας/έκφρασης φύλου τους, αυτοί συχνά υποβάλλονται σε ταπεινωτικές και ενοχικές διαδικασίες που έχουν για στόχο να τους διώξουν¹³...

Τί να κάνουμε με όλους αυτούς τους ανθρώπους που δεν είναι πρόσφυγες με την έννοια της Συνθήκης; Το PTB ζητάει “μια ετήσια διεθνή συνδιάσκεψη για τις μεταναστεύσεις, κάτω από την αιγίδα του ΟΗΕ, συνδυάζοντας επείγουσες απαντήσεις, στήριξη στις χώρες

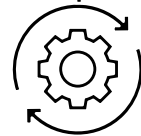
υποδοχής, προετοιμασία επιστροφής των προσφύγων και πρόβλεψη για τους κλιματικούς πρόσφυγες των ερχόμενων δεκαετιών”. Το πρόβλημα έτσι παραπέμπεται σε διεθνές επίπεδο. Το κείμενο διευκρινίζει πως η επιστροφή αφορά “τους πρόσφυγες που το θέλουν τη στιγμή που η κατάσταση στη χώρα τους το επιτρέπει”. Ας το σημειώσουμε αυτό. Η λογική αυτού άρα σημαίνει πως θα έπρεπε να σταματήσουν οι εξαναγκαστικές επαναπροωθήσεις... Το κείμενο όμως δεν το λέει αυτό. Επιπλέον, ξεχνάει -όπως και το κείμενο της 11ης Ιουνίου- να θυμίσει την εναντίωση του PTB στα κλειστά κέντρα.

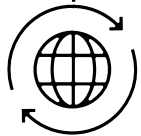
Τρίτον, η ιδέα πως μια ετήσια συνδιάσκεψη υπό την αιγίδα του ΟΗΕ θα μπορούσε να “λήσει τις κρίσεις” που οδηγούν σε μεταναστεύσεις είναι, δυστυχώς, μια ευχή χωρίς περιεχόμενο: πώς να πιστέψει κανείς ότι η συνέλευση των καπιταλιστικών κρατών που είναι ο ΟΗΕ, που κυριαρχείται από τους “μεγάλους”, θα μπορούσε να θέσει ένα τέλος στους πολέμους, στην καταπίεση των εθνικών μειονοτήτων, στο διωγμό των ατόμων LGBTQI, καθώς και στις άλλες αιτίες των μεταναστεύσεων; Ακόμα όμως και ήταν δυνατόν αυτό, θα έπαιρνε πάρα πολύ καιρό. Έτσι, ξαναβρίσκουμε την πιο πάνω αντίρρηση: τί κάνουμε αναμένοντας αυτή τη μεγάλη μέρα όπου θα επικρατήσει ειρήνη, δημοκρατία και δικαιοσύνη; Διώχνουμε ή όχι;

Τέταρτον, το κείμενο λέει πως “οι πόλεμοι που διεξάγει το Βέλγιο και οι άλλες χώρες του NATO στο Ιράκ, στο Αφγανιστάν, στη Λιβύη και στη Συρία είναι οι πρώτες αιτίες της προσφυγικής κρίσης”. Η αριστερά στις χώρες μας πρέπει προφανώς να καταδικάσει πρώτα-πρώτα τους πολέμους του NATO και του δυτικού ιμπεριαλισμού. Αλλά δεν μπορούμε έτσι να παρακάμψουμε το ρόλο, συχνά κρίσιμο, άλλων παραγόντων στις κρίσεις. Υπάρχουν πολύ λίγοι πρόσφυγες από τη Λιβύη (επέμβαση NATO) και εξαιρετικά πολλοί από τη Συρία¹⁴. Τα εκατομμύρια μετανάστες που προέρχονται από τη χώρα αυτήν δεν προσπάθησαν να ξεφύγουν από πόλεμο του NATO, αλλά από τη συντριβή της επανάστασης από τον Ασάντ και τους συμμάχους του (το ρώσικο ιμπεριαλισμό, τη Χεζμπολάχ και το Ιράν). Το ίδιο και ο πόλεμος και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας από τα οποία προσπαθούν να ξεφύγουν τόσοι Σουδανοί δεν ξεκινούν από τη Δύση, αλλά από το δικτάτορα Ομάρ Ελ Μπασίρ, που κάνει τα πάντα προκειμένου να ελέγξει τον πλητό του Νταρφούρ. Το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεργάζεται με το τρομακτικό αυτό καθεστώς για να κλείσει τα σύνορά του, αυτό πρέπει να καταγγεληθεί. Αλλά είναι η Κίνα, όχι η Δύση, που είναι ο κύριος εμπορικός εταίρος του Χαρτούμ...

Βάγκενκνεχτ ή οι κίνδυνοι του ισορροπισμού

Η συνέντευξη του Ραούλ Εντεμπού στην Le Soir δεν πέφτει, έτσι, από τον ουρανό. Αυτό που εκφράζει είναι η δυσφορία και η ασάφεια του PTB στο ζήτημα των μεταναστεύσεων. Ο Εντεμπού λέει πως σημαντικά κομμάτια της συνέντευξής του δεν δημοσιεύτηκαν. Είναι

πολύ πιθανόν. Αντίθετα, είναι λιγότερο πιστευτό το ότι ο δημοσιογράφος πρόσθεσε μόνος του ότι, ναι, ο Ραούλ Εντεμπού υποστηρίζει τη συνέχιση των αναγκαστικών επαναπροωθήσεων. Στη διευκρίνιση που κοινοποίησε στα κοινωνικά δίκτυα, ο εκπρόσωπος τύπου του PTB λέει πως “αυτό γλίστρησε στη συνέντευξη με λαθεμένο τρόπο, εμείς είμαστε προφανώς κατά των αναγκαστικών επαναπροωθήσεων”¹⁵. Η παθητική μορφή (“αυτό γλίστρησε”...) είναι διφορούμενη: ποιός άραγε το άφησε να γλιστρήσει, ο δημοσιογράφος ή ο Ραούλ;... Αλλά δεν έχει και μεγάλη σημασία η απάντηση: η ουσία του ζητήματος είναι ότι ο εκπρόσωπος τύπου του PTB κάνει, όπως το είπα, ισορροπισμό ανάμεσα στον αριστερό διεθνισμό και στην εκλογική πίεση των προκαταλήψεων κατά των μεταναστών.

Ο ισορροπισμός αυτός είναι επικίνδυνος: γιατί ανά πάσα στιγμή κινδυνεύεις να πέσεις στην κακή πλεύρα. Αυτό είναι που συνέβη στην ηγέτιδα του Die Linke στο γερμανικό κοινοβούλιο, την Sahra Wagenknecht. Σύμφωνα με την Βάγκενκνεχτ, η Γερμανία πρέπει να διώξει τους “οικονομικούς” μετανάστες, γιατί αυτοί ασκούν πίεση στους μισθούς, και να εφαρμόσει την εθνική προτίμηση στο χώρο της κατάρτισης ειδικευμένων εργαζομένων¹⁶. Στη διευκρίνισή του στα κοινωνικά δίκτυα, ο Εντεμπού λέει ότι δήλωσε στην Le Soir πως η Βάγκενκνεχτ “παίζει το παιχνίδι της δεξιάς”, ότι αυτό “θα επιστραφεί ως μπουμερανγκ”, ότι “η δεξιά προσπαθεί να διασπάσει τους από κάτω”, ότι “[ο ρόλος της αριστεράς] είναι να δείξει πως οι υπεύθυνοι της κρίσης είναι οι από πάνω”. Απολύτως σύμφωνοι: η πίεση στους μισθούς γίνεται από τους εργοδότες και τις κυβερνήσεις, όχι από τους μετανάστες. Αλλά τη [δικριτική] αυτή διόρθωση στο Facebook την είδαν μερικές χιλιάδες(?) άνθρωποι. Η συνέντευξη στη Le Soir είχε μια εξαιρετικά πιο πηλατιά απήχηση...

Στη διόρθωσή του, ο Ραούλ Εντεμπού γράφει ακόμα το εξής: “Είμαστε για μια μαζική νομιμοποίηση με βάση σαφή και αντικειμενικά κριτήρια [...], πράγμα που θα επιτρέψει να προσφέρουμε ανθρώπινες συνθήκες σε όλους όσοι διέφυγαν, αλλά και να σταματήσουμε την πίεση στους μισθούς για όλους τους εργαζομένους”. Είναι γεγονός ότι η εργοδοσία ορισμένων κλάδων χρησιμοποιεί την εργατική δύναμη ανθρώπων χωρίς χαρτιά για να πιέσει τους μισθούς και τις συνθήκες εργασίας. Το κυνήγι μεταναστών, οι εγκλεισμοί και οι εξαναγκαστικοί επαναπατρισμοί δεν είναι, επομένως, επιφαινόμενο, αλλά στοιχείο μιας καπιταλιστικής στρατηγικής για να αυξηθούν τα κέρδη και να ανοίξουν νέες αγορές στο χώρο της “ασφάλειας”. Η λειτουργία της πολιτικής αυτής δεν είναι να σταματήσουν το “μεταναστευτικό κύμα” για να “προστατευθεί το κοινωνικό μας σύστημα”: είναι, αντίθετα, να διατηρηθεί ένα κλίμα φόβου και διάσπασης για να μπορέσει να χτυπηθεί και να διαλυθεί το σύστημα αυτό.

“Σαφή και αντικειμενικά” κριτήρια θα μπορούσαν άραγε να συμβάλουν στο να αποδιάρθρωθεί η αντικοινωνική πολεμική μηχανή που ονομάζεται “πολιτική ασύλτου”;

Τα κριτήρια αυτά “πρέπει να επεκταθούν”, γράφει ο Εντεμπού. Αλλά δεν λέει ώς πού. Αν καθοριστούν από τους ίδιους τους χωρίς χαρτιά και από τις συλλογικότητες που τους υποστηρίζουν, τα κριτήρια νομιμοποίησης θα έβαζαν τέλος στην αυθαιρεσία της διοίκησης. Θα ήταν ένα βήμα μπροστά. Αλλά η εφαρμογή της πίεσης στους μισθούς θα συνεχίσει όσο η διάκριση ανάμεσα σε “καλούς” και “κακούς” μετανάστες θα καθιστά τη βία στα σύνορα αποδεκτή από την “κοινή γνώμη”. Για να συντριβεί η μηχανή αυτή, θα χρειαζόταν να διαλυθεί και η ίδια αυτή διάκριση. Αυτό συνεπάγεται να παλέψουμε για να επεκταθούν τα κριτήρια έως ότου το άσυλο -και όχι μόνο οι “ανθρώπινες συνθήκες”- θα προσφέρεται σε “όλους όσους έχουν διαφύγει”... Τελικά, αυτό ισοδυναμεί με το να καταργηθούν τα κριτήρια.

Ναι, άνοιγμα των συνόρων!

Ποιά είναι τότε η εναλλακτική; Αυτή βρισκόταν στο πρόγραμμα του PTB πριν από καμιά εικοσαριά χρόνια: άνοιγμα των συνόρων, ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης για όλες και όλους. Είναι η μόνο σωστή στάση, μη πατερναλιστική, χωρίς διακρίσεις απέναντι στη θέληση των ίδιων αυτών που μεταναστεύουν. Είναι επίσης η μόνη συνεκτική προοπτική από μια αντι-αποικιοκρατική, διεθνιστική και αντι-ιμπεριαλιστική άποψη. Γιατί τα κεφάλαια και οι πολίτες του Νότου να μπορούν να κυκλοφορούν και να εγκαθίστανται όπου θελήσουν, ενώ οι εκμεταλλευόμενοι και οι καταπιεσμένοι του Νότου να πρέπει να παραμένουν εγκλωβισμένοι στα σύνορα; Η “κινητικότητα” ανήκει στα θεμελιώδη δικαιώματα. Εάν, με το βέλγικο διαβατήριό μου, εγώ αποφασίσω να πάω να εγκατασταθώ στην Ακτή του Ελεφαντοστούν γιατί θα το βρίσκαω cool, κανείς δε θα με ρωτήσει τί είδους διώξεις έχω υποστεί. Έχω το δικαίωμα να πάω, τελεία. Γιατί να πρέπει να ισχύουν άλλα για τους μη λευκούς πηλυσμούς του “Νότου”;

Το άνοιγμα των συνόρων πρέπει προφανώς να συνοδεύεται και με μια πολιτική υποδοχής, με υποδομές, κλπ. Εξάλλου δεν αντικαθιστά τις πιο άμεσες μεταρρυθμίσεις, όπως για την κατάργηση των κλειστών στρατοπέδων, για δρόμους ασφαλείς για τους μετανάστες, για υποστήριξη της Συνθήκης της Γενεύης και της ευρωπαϊκής διακήρυξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για την καταγγελία των συμφωνιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία και το Σουδάν, για την αναθεώρηση των συμφωνιών του Δουβλίνου, κλπ. Στην πραγματικότητα, το άνοιγμα των συνόρων δίνει νόημα σε όλα τα αιτήματα εγγράφωντάς τα στην αναγκαία πάλη για να μπορέσει η κρίση πολιτισμού που προκαλεί ο καπιταλισμός να οδηγηθεί σε μια αλληλεγγύη, συλλογική, οικοσυστασιαστική ανθρώπινη διέξοδο, και όχι στη βαρβαρότητα. Κατά τη γνώμη μου, αυτή η διέξοδος αποτελεί το λογικό ορίζοντα της σημαντικής δράσης πολλών ανθρώπων –μεταξύ των οποίων πολλή μέλη του PTB- που παλεύουν για την υποδοχή, κατά των επαναπροωθήσεων, κατά των κλειστών κέντρων, κλπ.

Ο François Gemenne έδειξε ότι η ελευθερία κυκλοφο-

ρίας και εγκατάστασης είναι η μόνη ορθολογική λύση στη “μεταναστευτική κρίση”¹⁷. Η επιχειρηματολογία του είναι πειστική. Ωστόσο, αντίθετα από εκείνον, εγώ δεν πιστεύω ότι η λύση αυτή μπορεί να επιβληθεί στα πηλαία του καπιταλισμού. Το Κεφάλαιο είναι ασφαλώς παγκόσμιο από τη φύση του. Αλλά δεν υπάρχει παρά μόνο με τη μορφή πολυπληθών κεφαλαίων που ανταγωνίζονται μεταξύ τους και των οποίων οι ιδιοκτήτες ανήκουν σε κυρίαρχες τάξεις που διαρθρώνονται ιστορικά γύρω από εθνικά κράτη. Η “παγκόσμια καπιταλιστική κυβέρνηση” είναι αυταπάτη. Για αυτό το λόγο η καπιταλιστική πολιτική είναι και θα παραμείνει διπλοπρόσωπη: ταυτόχρονα και προστατευτισμός και ελεύθερες συναλλαγές. Η ελευθερία κυκλοφορίας και εγκατάστασης είναι, έτσι, μια “μεταβατική διεκδίκηση”, ίδιου τύπου με την κοινωνικοποίηση της ενέργειας και τα άλλα αιτήματα που υποστηρίζει το PTB. Απαντάει με ορθολογικό τρόπο σε συγκεκριμένα προβλήματα (τις δίκαιες ανάγκες των μεταναστών και την ανάγκη να διαλυθεί η νεοφιλελεύθερη “μεταναστευτική πολιτική”), ενώ ταυτόχρονα είναι ασύμβατη με την κανονική λειτουργία του καπιταλισμού. Πρέπει να την υποστηρίξουμε ως τέτοια.

Αγαπητέ φίλε,

έχω πλήρη συνείδηση της εξαιρετικής δυσκολίας του αγώνα για αυτή την προοπτική. Πρέπει να πάμε ενάντια στο ρεύμα. Οι ηθικές επαγγελίες μας δεν αρκούν: πρέπει να απαντήσουμε στα κοινωνικά προβλήματα. Η αφε-

τηρία συνίσταται στο να βομβαρδίζουμε ακούραστα με τα γεγονότα και με τους αριθμούς που δείχνουν ότι δεν υπάρχει ούτε “μεταναστευτικό κύμα” ούτε και “επιδημία”. Ως κόμμα, το PTB δεν το κάνει παρά ελάχιστα αυτό. Όμως, είναι ξεκινώντας με αυτά τα δεδομένα που μπορούμε να προσεγγίσουμε το συνδικαλιστικό κίνημα. Το κρίσιμο διακύβευμα είναι: να καταστήσουμε κατανοητό ότι το κυνήγι των “παράνομων” δεν χρησιμεύει παρά στην αποδιάρθρωση των κοινωνικών κατακτήσεων, ότι η υπεράσπιση των τελευταίων περνάει μέσα από την ένταξη των μεταναστών στο εργατικό κίνημα. Ο συγκεκριμένος τρόπος για να γίνει αυτό απαιτεί συγκεκριμένες συζητήσεις, που δεν θα ξεκινήσω εδώ. Όμως η μέθοδος για να ακουοιθούμε δεν αφήνει αμφιβολίες: αρχίζουμε καθορίζοντας ένα στόχο με βάση τα στοιχεία, μετά βλέπουμε πώς να αποφύγουμε τις παγίδες παίρνοντας υπόψη μας τα συναισθήματα. Το να ξεκινούμε από τις παγίδες και τα συναισθήματα για να καθορίσουμε το στόχο δεν αποτελεί επιλογή -ούτε για τους πηληγούς ούτε για τους μαρξιστές.

Daniel Tanuro

Μετάφραση από τα γαλλικά: Τάσος Αναστασιάδης

1. Η “επιστολή” αυτή του Daniel Tanuro πρωτοδημοσιεύτηκε στην βέλγικη Le Vif, 12/9/2018, βλ.: <https://www.levif.be/actualite/belgique/asile-et-migrations-lettre-a-un-ami-du-ptb/article-opinion-899897.html>.
2. PTB: Το Κόμμα Εργασίας του Βελγίου (PTB/PVDA) είναι ένα κόμμα μαοϊκής προέλευσης που την τελευταία δεκαετία (μετά το συνέδριό του του 2007) έχει στραφεί σε γενικότερα “ριζοσπαστική” ή και “ρεφορμιστική” κατεύθυνση (στα χνάρια του ολλανδικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, αν και κρατώντας τις μαρξιστικές του αναφορές) με πραγματικό κοινωνικό ριζώμα και μια κάποια εκλογική επιτυχία, όπως στις τελευταίες εκλογές του 2014, όπου αποτέλεσε τον κορμό μιας εκλογικής συμμαχίας (PTB-GO), μαζί με το Κομμουνιστικό Κόμμα και την LCR/SAP (βέλγικο τμήμα της 4ης Διεθνούς) [ΣτΜ].
3. Le Soir, 22/8/2018.
4. O Raoul Hedebouw είναι εκπρόσωπος τύπου του PTB [ΣτΜ].
5. OHE, έκθεση γενικού γραμματέα: « Migrations internationales et développement » - <https://bit.ly/2w0UMNR>
6. Ας σημειώσουμε ότι, μέσα από τη “σφαιρική της προσέγγιση” και η Ευρωπαϊκή Ένωση διατείνεται πως και αυτή καταπολεμάει τις “αρχικές αιτίες”. Αυτό είναι μάλιστα που της επιτρέπει να ασκεί τους εκβιασμούς της χρησιμοποιώντας την αναπτυξιακή βοήθεια (τη βοήθεια που συνδέεται με όρους “καλής διαχείρισης των μεταναστεύσεων” από την πλευρά των τρίτων χωρών). Από την άποψη της συνολικής οπτικής, επομένως, δεν υπάρχει σε αυτό το επίπεδο “παραδειγματική ρήξη”, έστω και αν προφανώς η αριστερά δεν έχει καθόλου την ίδια οπτική για τις “αιτίες της μετανάστευσης” με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Βλ.: https://emnbelgium.be/sites/default/files/attachments/communications_approche_globale_migrations_et_mobilite.pdf.
7. Οι θεωρητικοί του σύγχρονου λαϊκισμού, ο Λακλάου και η Μούφ, υπογραμμίζουν τη σημασία των συναισθημάτων για την “οικοδόμηση του λαού”. Το PTB ορίζεται το ίδιο ως μαρξιστικό,

- όχι ως λαϊκιστικό. Από αυτή την άποψη, είναι εντυπωσιακό ότι δεν αφιερώνει ιδιαίτερη ενέργεια για να απομυθοποιήσει τα αρνητικά συναισθήματα για το υποτιθέμενο “μεταναστευτικό κύμα”.
8. <http://www.cgria.be/fr/actualite/statistiques-dasile-bilan-2015>
9. <https://melenchon.fr/2018/08/25/video-discours-de-jean-luc-melenchon-a-marseille-aux-amfis-2018/> [ιδιαίτερα μετά το 60’ λεπτό περίπου].
10. <https://ptb.be/articles/oui-il-existe-une-alternative-la-politique-migratoire-du-gouvernement>.
11. <https://ptb.be/articles/les-propositions-du-ptb-face-la-crise-migratoire>.
12. <https://ptb.be/articles/l-aquarius-dans-les-tenebres-europeennes> (πηλαίο κάτω από το άρθρο).
13. Ορισμένα κράτη έχουν λιγότερο περιοριστικές διαδικασίες από άλλα απέναντι σε γυναίκες ή/και σε ανθρώπους LGBTQI που ζητούν άσυλο.
14. Αντίθετα, η πολιτική ακραίας εκμετάλλευσης της ξένης εργατικής δύναμης στη Λιβύη του Καντάφι (που προερχόταν από την Αίγυπτο, την Γκάνα, την Κίνα, το Βιετνάμ και την Τυνησία -πάνω από 10.000 μόνο από την τυνησιακή Σίντι Μπουζίντ) προκάλεσε μαζική έξοδο των εργαζομένων αυτών κατά την πτώση του τυράννου. Και είναι κυρίως τη γειτονική Τυνησία και η πολύ φτωχή περιοχή της κοντά στα σύνορα που έχει υποστεί το κόστος.
15. Λογαριασμός Facebook του Raoul Hedebouw, ανάρτηση της 22 Αυγούστου 2018.
16. <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2018-08/sahra-wagenknecht-einwanderungsgesetz-fachkraefte-ausland>. Το Σοσιαλιστικό Κόμμα (SP) στην Ολλανδία πήρε ανάλογη θέση: προτεραιότητα απασχόλησης για τους ολλανδούς άνεργους.
17. <http://www.lalibre.be/debats/opinions/migrants-voici-dix-raisons-d-ouvrir-les-frontieres-55d6040335708aa4379f81c9>

Επιτροπή Οικολογίας της Τέταρτης Διεθνούς

Ο πλανήτης μας, η ζωή μας αλλιά και η ζωή η ίδια, αξίζουν περισσότερο από τα κέρδη τους!

Έκθεση της IPCC για τη 1,5 μονάδα °C

Όπως ήταν αναμενόμενο, η ειδική έκθεση της IPCC (Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή) σχετικά με την υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1,5 μονάδα °C επιβεβαιώνει, ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής που προέρχονται από τον ανθρωπινό παράγοντα είναι τρομακτικές ενώ έχουν υποτιμηθεί, τόσο από κοινωνική όσο και από περιβαλλοντική άποψη.

Η υπερθέρμανση του πλανήτη κατά 1 μονάδα °C που ήδη βιώνουμε είναι αρκετή για να προκαλέσει τεράστιες τραγωδίες: πρωτοφανή κύματα καύσωνα, τυφώνες, πλημμύρες, παγετώνες και αποκοιλήσεις παγόβουνων. Αυτά δίνουν μια ιδέα για το τι μας περιμένει αν η θέρμανση του πλανήτη από την ανθρωπινή παρέμβαση δεν σταματήσει το συντομότερο δυνατό. Η καταστροφή δεν μπορεί πλέον να αποφευχθεί, αλλιώς εξακολουθεί να είναι εφικτό και αναγκαίο να περιοριστεί όσο το δυνατόν περισσότερο.

Η έκθεση δεν αφήνει καμία αμφιβολία: η αύξηση της θερμοκρασίας κατά 2 μονάδες °C θα έχει πολύ πιο σοβαρές συνέπειες από αυτές που συμπεριλήφθηκαν στη Συμφωνία των Παρισιών (κάτω από την πίεση των μικρών νησιωτικών κρατών, των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, των επιστημόνων και του οικολογικού κινήματος) και αφορούσαν την υπερθέρμανση της 1,5 μονάδας °C. Σύμφωνα με πιο πρόσφατες έρευνες, το κατώφλι ενός «πλανήτη-θερμοκηπίου» θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί ακόμα και με μια αύξηση των 2 μονάδων °C. Συνεπώς κάθε δυνατή προσπάθεια πρέπει να καταβληθεί για να διασφαλιστεί ότι τηρείται το ανώτατο όριο της αύξησης κατά 1,5 μονάδας °C.

Η έκθεση της IPCC εκτιμά ότι το παραπάνω θα είναι εξαιρετικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, ακόμη και με τη μαζική χρήση «τεχνολογιών αρνητικών εκπομπών» (TENS) και της Γεωμηχανικής. Ως εκ τούτου, η έκθεση αναφέρεται σε ένα σενάριο «ηρωικών υπέρβασης», αντισταθμιζόμενο από μια ψύξη στο δεύτερο μισό του αιώνα, χάρη στις τεχνολογίες αυτές.

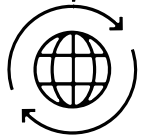
Ένα τέτοιο σενάριο είναι πολύ επικίνδυνο, αφού πράγματι, η κατάσταση είναι τόσο σοβαρή που ακόμα και μια «προσωρινή υπέρβαση» θα μπορούσε να είναι αρκετή για να προκαλέσει μεγάλης κλίμακας, μη γραμμικές και μη αναστρέψιμες κλιματικές αλλαγές, όπως η απότομη διάλυση μεγάλων τμημάτων παγόβουνων της Γροιλανδίας και της Ανταρκτικής, επιφέροντας αύξηση αρκετών μέτρων στο επίπεδο της θάλασσας. Αυτές οι μεταβολές θα μπορούσαν να ξεκλειδώσουν με τη σειρά τους μια αλυσίδα από ανατροφοδοτούμενα γεγονότα ωθώντας τον πλανήτη Γη σε μια εκτεταμένη κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, ακόμα και οι παραπάνω αντισταθμιστικές τεχνολογίες παραμένουν υποθετικές ενώ τα αποτελέσματά τους μπορεί να αποβούν στη πράξη πολύ αρνητικά για το περιβάλλον.

Οι επιστήμονες λένε ότι «κάθε τόνος CO₂ που δεν εκπέμπεται μετράει». Και πράγματι, κάθε τόνος μετράει. Η προστασία του κλίματος απαιτεί την καθολική διακοπή της χρήσης ορυκτών καυσίμων το συντομότερο δυνατόν. Γιατί επομένως οι εμπειρογνώμονες δεν συνηγορούν τις εκπομπές από την παραγωγή και την κατανάλωση άχρηστων ή επιβλαβών αντικειμένων - όπως τα όπλα - ή γελοίες διεθνείς μεταφορές αγαθών που χρησιμεύουν μόνο για τη μεγιστοποίηση των κερδών των πολυεθνικών;

Ως ένα άμεσο μέτρο για τη μείωση των εκπομπών από τις διεθνείς μεταφορές θα έπρεπε να υπάρξει ένας συνεχώς αυξανόμενος φόρος στα ορυκτά καύσιμα που χρησιμοποιούνται για τις διεθνείς μεταφορές. Τα φορολογικά αυτά έσοδα θα έπρεπε να ανακαταμεληθούν στον Παγκόσμιο Νότο μέσω του Πράσινου Ταμείου για το Κλίμα.

Κατά βάση όμως, μια στρατηγική που στοχεύει σοβαρά στην μη υπέρβαση της 1,5 μονάδας °C απαιτεί την κατάργηση της ιεράρχησης ως προτεραιότητας της άσκησης ή επιβλαβούς παραγωγής καθώς και την εγκατάλειψη της βιομηχανοποιημένης αγροτικής παραγωγής υπέρ της τοπικής αγρο-οικολογίας (η οποία μπορεί να περιορίσει τεράστιες ποσότητες άνθρακα και συγχρό-

νως να παρέχει ποιοτικό φαγητό για όλους]. Αυτό σημαίνει όμως να σπάσουμε τον καπιταλιστικό νόμο του κέρδους. Το πρόβλημα είναι ότι αυτός ο νόμος βρίσκεται στην καρδιά των σεναρίων της εξέλιξης της κοινωνίας που χρησιμεύουν ως βάση για τις προβλέψεις. Η πέμπτη έκθεση της IPCC το αναφέρει ξεκάθαρα: «Τα μοντέλα προϋποθέτουν πλήρως λειτουργικές αγορές και μια ανταγωνιστική συμπεριφορά».

Η εμπειρογνομosύνη της IPCC είναι θεμελιώδης προκειμένου για την αξιολόγηση του φυσικού φαινομένου της κλιματικής αλλαγής. Από την άλλη πλευρά ωστόσο, οι στρατηγικές σταθεροποίησης του φαινομένου που η ίδια προτείνει είναι προκατειλημμένες από την υποταγή της έρευνας στις καπιταλιστικές επιταγές της ανάπτυξης και του κέρδους. Το σενάριο μιας «προσωρινής υπέρβασης» της 1,5 μονάδας °C με τη διατήρηση της πυρηνικής ενέργειας, των τεχνολογιών με αρνητική επίδραση εκπομπών αλλιά και της γεωμηχανικής, καθορίζονται κυρίως από τις παραπάνω απαιτήσεις.

Η έκθεση της IPCC για την 1,5 μονάδα °C θα χρησιμεύσει ως βάση για τις διαπραγματεύσεις της ερχόμενης COP24. Τα συμπεράσματα αυτής προορίζονται για να καθύψουν το χάσμα μεταξύ του μέγιστου επιπέδου της 1,5 μονάδας °C που αποφασίστηκε στο Παρίσι και των 2,7-3,7 μονάδων °C που προβλέπεται βάσει των σημερινών εθνικά αποφασισμένων συμμετοχών. Οι καπιταλιστές ωστόσο όπως και οι πολιτικοί εκπρόσωποί τους έχουν συνηθίσει τα πόδια: δεν υπάρχει κανένα ερώτημα για αυτούς για να αφήσουμε τα ορυκτά καύσιμα στο έδαφος. Δεν τίθεται κανένα ζήτημα για να «αποκολληθούμε» από το άρμα του νεοφιλελευθερισμού, κανένα ζήτημα κυριαρχίας στον τομέα των τροφίμων, κανένα ζήτημα για να κοινωνικοποιήσουμε τον ενεργειακό τομέα για να σχεδιάσουμε την ταχύτερη δυνατή μετάβαση σε ένα σύστημα 100% ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κανένα ζήτημα για μια πραγματικά δίκαια μεταβατική και κλιματική δικαιοσύνη. Αντιθέτως, υπάρχει ένας μεγάλος κίνδυνος: οι εξαιρετικά υποθετικές τεχνολογίες αρνητικών εκπομπών να χρησιμοποιηθούν ως πρόσχημα για την περαιτέρω αποδυνάμωση των στόχων μείωσης των εκπομπών.

There is no PLANet B

«Κάθε τόνος CO2 που δεν εκπέμπεται μετράει». Αλλά ποιος μετράει, βάσει ποιων κοινωνικών προτεραιοτήτων, στην υπηρεσία των αναγκών ποιων, καθοριζόμενες από ποιους και πώς; Επί ένα τέταρτο του αιώνα, το μέτρημα κρατήθηκε από τους καπιταλιστές και τις κυβερνήσεις τους, παραγνωρίζοντας την ουσιαστική δημοκρατία. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: περισσότερη ανισότητα, περισσότερη καταπίεση και εκμετάλλευση, περισσότερη καταστροφή του περιβάλλοντος, περισσότερη εκμετάλλευση γης και απορρόφηση πόρων από τους πλούσιους ... και μια μεγαλύτερη κλιματική απειλή από ποτέ. Είναι πλέον καιρός να αλλιάξουμε τους κανόνες του παιχνιδιού.

Μια ισχυρή παγκόσμια κινητοποίηση των περιβαλλοντικών, συνδικαλιστικών, αγροτικών, φεμινιστικών και αυτόχthonων κινημάτων είναι τόσο απαραίτητη όσο και επείγουσα. Δεν είναι πλέον αρκετό να εξοργίζομαστε και να ασκούμε πίεση σε αυτούς που λαμβάνουν τις αποφάσεις. Πρέπει να ξεσηκωθούμε, να οικοδομήσουμε τη σύγκλιση των αγώνων, να βρούμε στους δρόμους κατά εκατομμύρια και δεκάδες εκατομμύρια, να μπλοκάρουμε τις επενδύσεις ορυκτών πόρων, την αργαία της γη και τον μιλιταρισμό, να επενδύσουμε ενεργά στην υποστήριξη των γεωργών, να θέσουμε τη βάση για κοινωνικές πρακτικές που δεν καθορίζονται από το πλίσιο του καπιταλισμού ...

Το ζήτημα του κλίματος είναι ένα μείζον κοινωνικό ζήτημα. Μόνο οι εκμεταλλευόμενοι και οι καταπιεσμένοι είναι επομένως σε θέση να παρέχουν απαντήσεις σύμφωνα με τα συμφέροντά τους. Οικοσοσιαλισμός ή βαρβαρότητα: αυτή είναι η επιλογή που γίνεται όλο και πιο ξεκάθαρη. Ο πλανήτης μας, η ζωή μας, η ζωή η ίδια, αξίζουν πολύ περισσότερο από τα κέρδη τους!

Επιτροπή Οικολογίας της Τέταρτης Διεθνούς

8 Οκτωβρίου 2018

Μετάφραση στα ελληνικά: Γ. Γ.

Our planet, our lives, and life itself, are worth more than their profits!

Αποχαιρετιστήριο

Στρατής Χούσος (Σ. Κοφτερός)

1942 – 2018

Ο Στρατής γεννήθηκε το 1942 στα Ρετσανά Άρτας, ένα μικρό και αραιοκατοικημένο χωριό χαμένο στα βουνά των Ραδοβυζίων. Το 1962, τελειώνοντας το γυμνάσιο στην Άρτα, ήρθε στην Αθήνα όπου πέρασε στο μαθηματικό του ΕΚΠΑ και σπούδαζε εργαζόμενος με αποτέλεσμα η χούντα να τον βρει φοιτητή. Στα μέσα της δικτατορίας, με την δημιουργία των εκδόσεων Νέοι Στόχοι και του ομώνυμου περιοδικού, ήρθε σε επαφή με τις Τροτσκιστικές ιδέες, το ΚΔΚΕ και την 4η Διεθνή. Ήταν από τους βασικούς στη μικρή ομάδα του ΚΔΚΕ που εκδώσαμε την πρώτη δημόσια (και όχι παράνομη) κομμουνιστική εφημερίδα, την Εργατική Πάλη, δέκα μέρες μετά την πτώση της Χούντας. Ο Στρατής ήταν ακούραστα παρόν κάθε βδομάδα και σε κάθε φύλλο της Εργατικής Πάλης τόσο με την “κοφτερή” του πένα όσο και στη διακίνησή της όπως και με την συμμετοχή του στις άπειρες καθημερινές κινητοποιήσεις και σε εργασιακές και σπουδαστικές συνάξεις και διεργασίες.

Υπεραισίδος και επίμονος, αλλιά και πολύ ευαίσθητος, δεν άντεξε την έκρηξη του 1978, με την “καμπάνια ενάντια στους μικροαστούς” όπου η συντριπτική πλειοψηφία των μελών της ΟΚΔΕ αποχωρούσαν κατά δεκάδες αγανακτισμένοι. Αποστασιοποιήθηκε και ο ίδιος, παραμένοντας για όλη του τη ζωή ένας μοναχικός επίμονος προπαγανδιστής του Τροτσκισμού.

Για πολλά χρόνια ο Στρατής ταλαιπωρούνταν από μια σοβαρή ασθένεια που παρά τις μάχες που έδωσε επιδεινώθηκε και τελικά τον νίκησε. Στις 27 Φεβρουαρίου 2018, άφησε την τελευταία του πνοή το πατρικό του στα Ρετσανά όπου έμενε τα τελευταία χρόνια. Οι αναμνήσεις και τα αναμνηστικά που μας άφησε είναι πολύτιμα και θα τα τιμήσουμε.

Δημήτρης Φραγκουλάκης

1944 – 2018

Ο Δημήτρης Φραγκουλάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης και καταγόταν από φτωχή, εργατική, πολύτεκνη οικογένεια. Μετά από τη θητεία του στο στρατό, εγκαταστάθηκε στη Αθήνα όπου έπιασε δουλειά ως οικοδόμος. Μέσα από τη δουλειά του ήρθε σε επαφή με τις τροτσκιστικές ιδέες μέσω της Εργατικής Δημοκρατίας – μια ομάδα που είχε διασπαστεί από το ΚΔΚΕ και την 4η Διεθνή το 1963. Η ΕΔ επιδίωκε να γίνει το ελληνικό τμήμα της Διεθνούς Επιτροπής των Χρήλη και Λαμπέρ, θέση που ήδη κατείχε από το 1958 η Εργατική Πρωτοπορία, μια προηγούμενη διάσπαση.

Το 1968, περίπου ένα χρόνο μετά το πραξικόπημα, συνελήφθη μια μεγάλη ομάδα μελών της παράνομης οργάνωσης της Εργατικής Δημοκρατίας, μεταξύ των οποίων και ο Δημήτρης. Το στρατοδικείο ήταν αρκετά αυστηρό μαζί τους και οι πιο παλαιότεροι, θεοδόσης Θωμάδης, Παναγιώτης Δούμας και Σωφρόνης Παπαδόπουλος καταδικάστηκαν σε ισόβια, ενώ ο Δημήτρης ως πιο νέος και νεοφώτιστος έφαγε 8 χρόνια. Καταδικάστηκαν μαζί τους η Ελένη Φατούρου και η σ. Άννα που ήταν στην ομάδα, αλλιά δεν θυμάμαι τις ποινές. Τον Αύγουστο του 1973 αποφυλακιστήκε μετά το “νικηφόρο δημοψήφισμα” κατά της μοναρχίας, όταν ο Παπαδόπουλος έδωσε αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους για να γιορτάσει την ανάληψη της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Μετά την έξοδο από τη φυλακή, ο Δημήτρης πήγε μετανάστης στην Ολλανδία και επιστρέφοντας στην Ελλάδα το 1979, προσχώρησε στην Κομμουνιστική Διεθνιστική Λίγκα και στη συνέχεια στην Μαρξιστική Συσπείρωση και την ΟΚΔΕ μετά την ενοποίηση αυτών των οργανώσεων.

Τις τελευταίες δεκαετίες, ζούσε οριστικά στην Κρήτη και ήταν πάντα πολιτικά ενεργός, τα τελευταία χρόνια στην ΑΝΤΑΡΣΥΑ παρά τα σοβαρά προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε.

Θα τον θυμόμαστε πάντα, μας άφησε στο Ηράκλειο στις 2 Ιούνιο, 2018.

Γιάννης Φελέκης

RESIST

